„Cincinalul 1976-1980 va marca ridicarea României pe o treaptă superioară de dezvoltare, parcurgîndu-se astfel o parte însemnată a drumului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate în România."

NICOLAE CEAUȘESCU

15 COTE ALE PROGRESULUI ȘI PROSPERITĂȚII

Adnotări la articolul 1 din Legea pentru adoptarea planului cincinal 1976–1980 și la Legea planului pe anul 1977

În vara trecută, Marea Adunare Națională a adoptat **planul cincinal 1976—1980**, elaborat pe baza istoricelor hotărîri ale Congresului al XI-lea al partidului, care a deschis în fața întregului popor o vastă perspectivă de muncă și creație, de noi realizări economice și sociale, asigurînd înaintarea tot mai fermă a țării noastre pe drumul progresului și prosperității, al edificării societății socialiste multilateral dezvoltate. Prin amploarea obiectivelor și sarcinilor pe care le cuprinde, noul cincinal va marca o etapă hotărîtoare în dezvoltarea și modernizarea forțelor de producție ale țării, în progresul economiei, științei și culturii, în înflorirea tuturor județelor patriei, în satisfacerea tot mai deplină a cerințelor de viață ale maselor populare. Iar înfăptuirea acestor obiective măreț presupune muncă plină de abnegație, exemplară și eficientă, pătrunsă de spirit revoluționar, din partea fiecăruia și a tuturor.

În articolul 1, Legea planului cincinal prezintă 15 indicatori fundamentali ai activității noastre pînă în 1980. Sînt indicatori cu mare putere de expresie, care definesc, deopotrivă, dezvoltarea multilaterală și modernizarea economiei, creșterea calitativă a activității productive și ridicarea nivelului de trai al poporului ; sînt principalele repere ale muncii și vieții noastre, liniile de forță ale progresului multilateral al patriei socialiste.

Pentru cititorii Almanahului „Scînteia" am prezentat, în ediția de anul trecut, zece trăsături esențiale ale cincinalului revoluției tehnico-științifice. În continuare vă înfățișăm cîteva relații și corelații în legătură cu cei 15 indicatori fundamentali ai planului cincinal — 15 cote ale progresului și prosperității pe care, sub conducerea clarvăzătoare a partidului comunist, le vom urca prin forța minții și brațelor harnicului nostru popor.

Totodată, pornind de la prevederile **Planului național unic de dezvoltare economico-socială a României pe anul 1977** — adoptat recent de Marea Adunare Națională — prezentăm cîteva dintre exigențele și sarcinile activității în cel de-al doilea an al cincinalului, stabilite în strînsă concordanță cu Directivele Congresului al XI-lea al partidului și îmbunătățite în lumina indicațiilor date de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu.

1. PRODUSUL SOCIAL

Reprezintă totalitatea bunurilor materiale şi serviciilor realizate de toţi oamenii muncii din sfera productivă în decursul unei perioade de timp determinate, de obicei un an.

Potrivit planului cincinal, **produsul social urmează să crească în 1980,** faţă de 1975, cu **50—57 LA SUTĂ.** Dinamismul produsului social exprimă, în esenţă, dinamismul economiei naţionale în ansamblul ei. **Creşterea susţinută a produsului social în acest cincinal reprezintă o necesitate obiectivă, care decurge din legea economică fundamentală a socialismului;** potrivit acestei legi, scopul nemijlocit al producţiei socialiste îl constituie satisfacerea nevoilor materiale şi culturale mereu crescinde ale întregii societăţi, pe temelia trainică şi sigură a dezvoltării şi perfecţionării necontenite a producţiei materiale.

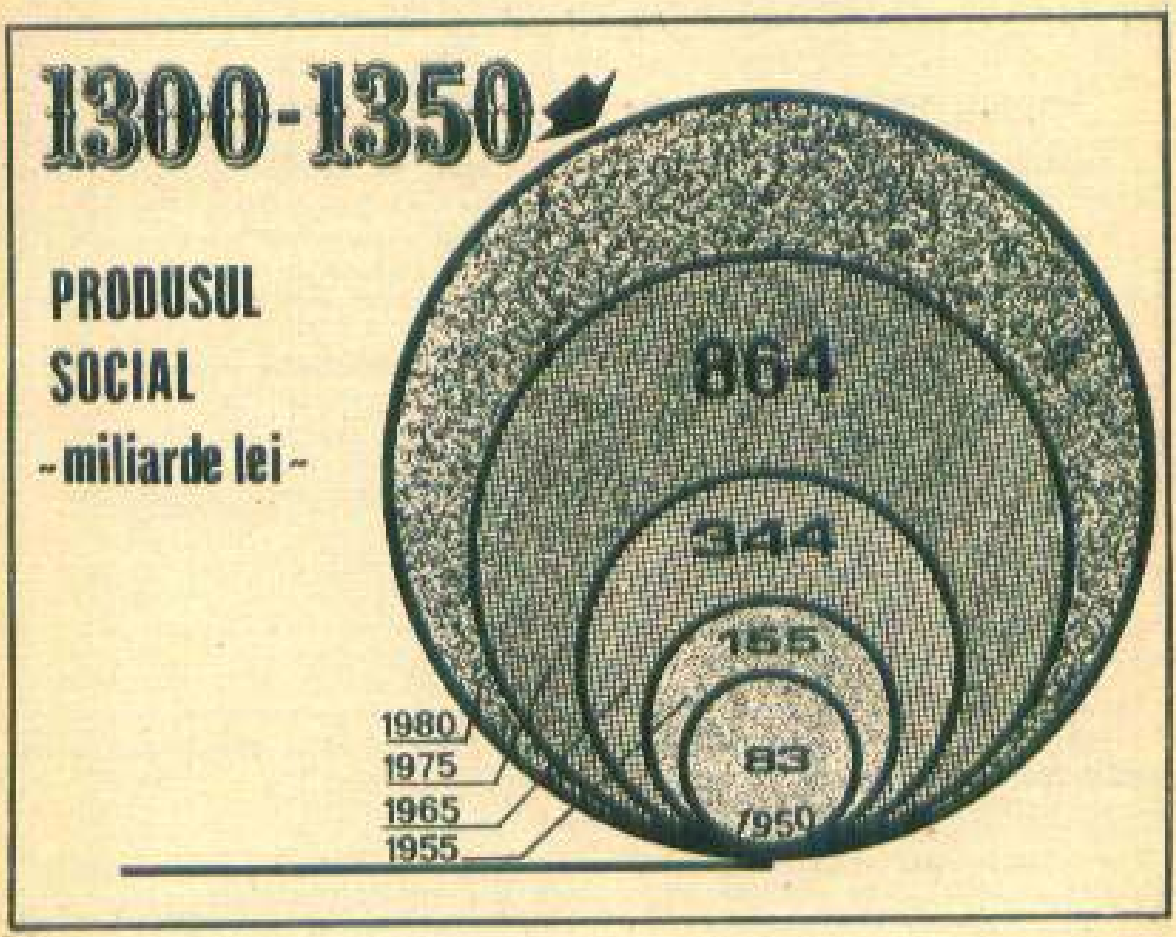

- **În 1980,** produsul social va fi de circa **16 ORI MAI MARE decît în anul 1950.**
- Asigurînd un **ritm mediu anual de creştere** a produsului social de peste **9 LA SUTĂ,** în acest cincinal, **România se va situa printre ţările cu cel mai înalt dinamism economic din lume.**

• În țara noastră, **volumul produsului social se dublează de două ori mai repede față de media existentă pe plan mondial.**

STRUCTURA MATERIALĂ a produsului social reflectă destinația economică a bunurilor care îl compun : **mijloacele de producție** — construcțiile, utilajele, materialul rulant al căilor ferate, mașinile agricole și materiile prime, semifabricatele ș.a. — și **bunurile de consum** create în decursul perioadei respective.

CORELAȚIE. Prin plan, în acest cincinal **ritmul de creștere a produsului social este devansat de ritmul de creștere a venitului național.** Aceasta constituie o dovadă concludentă a concentrării eforturilor oamenilor muncii spre laturile calitative ale activității productive: reducerea cheltuielilor de producție și, îndeosebi, a celor materiale, ridicarea calității, înnoirea și modernizarea produselor. Cu alte cuvinte, se poate spune că **fiecare unitate fizică de produs social se va realiza cu costuri mai reduse, obținîndu-se o eficiență economică superioară.**

Factori de creștere a produsului social:

— **Sporirea continuă a productivității muncii** în fiecare unitate din industrie, agricultură, construcții ș.a. ;

— **Folosirea deplină a capacităților de producție existente** ; sporirea cu numai 0,1 a coeficientului de schimburi în industrie echivalează, la nivelul ultimului an al cincinalului, cu un plus absolut de produs social de circa 30 miliarde lei ;

— **Punerea în funcțiune de noi capacități de producție și atingerea rapidă a parametrilor proiectați ;**

— **Modernizarea continuă a structurii producției materiale,** în sensul creșterii cu prioritate a ramurilor care asigură un înalt grad de prelucrare a materiilor prime, fructificarea superioară a potențialului uman al țării.

2. VENITUL NAȚIONAL

Este acea parte a produsului social care rămîne după scăderea cheltuielilor materiale de producție din anul respectiv.

Venitul național este indicatorul cel mai sintetic, care reflectă gradul de dezvoltare economico-socială a țării, nivelul de trai al populației, perspectivele de progres ale societății. Cu cît venitul național pe un locuitor este mai mare, cu atît sînt mai mari resursele de dezvoltare economică, cu atît mai substanțiale sînt progresele înregistrate în creșterea bunăstării întregului popor. Iată de ce, în ansamblul politicii economice a partidului, sporirea continuă a venitului național ocupă un loc central.

• În **1980** venitul național va fi **MAI MARE DE PESTE 17,4 ORI** în comparație cu anul **1950** și cu **61—68,5 LA SUTĂ** față de **1975.**

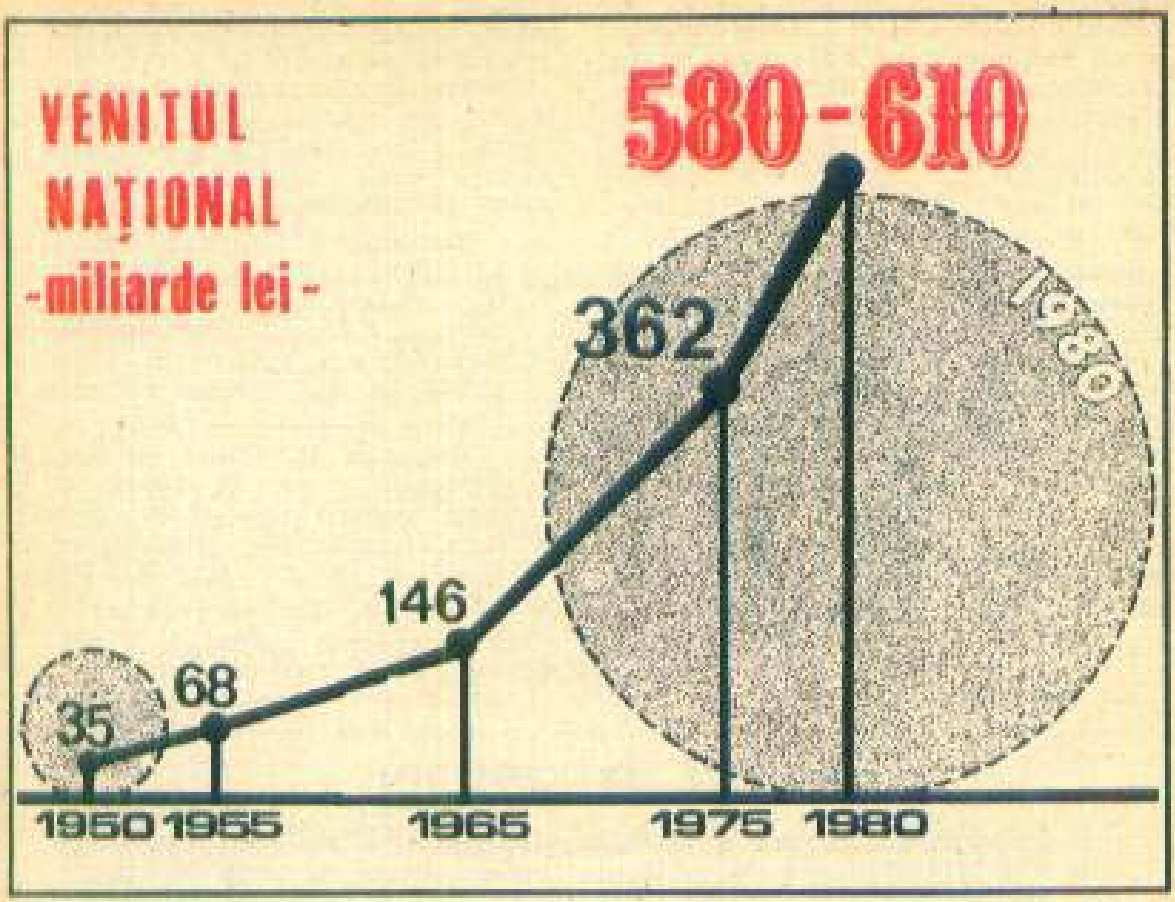

● **Ritmul mediu anual** de creștere a venitului național prevăzut în actualul plan cincinal este de **10—11 LA SUTĂ** — **superior prevederilor din Directivele Congresului al XI-lea al P.C.R.**, ceea ce dovedește orientarea fermă spre accentuarea caracterului intensiv al dezvoltării economice și îmbunătățirea laturilor calitative, de eficiență ale activității productive.

● **Ponderea industriei în crearea venitului național** va ajunge în 1980 la **68,1 la sută**, față de 56,2 la sută în 1975 și 30,8 la sută în 1938.

● **Sporind în ritm susținut venitul național, în actualul cincinal vom face noi și însemnate progrese pe calea lichidării rămînerii în urmă moștenite din trecut.** Dacă în 1960 venitul național pe un locuitor în țara noastră era de 8—10 ori mai mic față de țările cu dezvoltare medie, în prezent, această diferență s-a redus la 3—4 ori.

● Potrivit prevederilor, în anul 1990 se va realiza un venit național de **cinca 2 500—3 000 dolari pe locuitor**, nivelul de dezvoltare a României apropiindu-se astfel mult de cel al țărilor avansate din punct de vedere economic.

UTILIZARE. În acest cincinal, venitul național va fi repartizat astfel :

1) **FOND DE CONSUM : 66—67 LA SUTĂ.** Acest fond este repartizat membrilor societății în conformitate cu principiul socialist al retribuției, după cantitatea și calitatea muncii ; o parte din fondul de consum revine membrilor societății sub forma fondului social de consum, fiind utilizat pentru satisfacerea cerințelor generale ale populației, învățămînt, ocrotirea sănătății, cultură, odihnă etc. ; de asemenea, pentru acoperirea cheltuielilor necesare administrației de stat.

2) **FOND NAȚIONAL DE DEZVOLTARE ECONOMICO-SOCIALĂ : 33—34 LA SUTĂ.** Acest fond este utilizat, în cea mai mare parte, pentru înfăptuirea vastului program de investiții, în scopul asigurării dezvoltării în ritm înalt a industriei și agriculturii, pro-

gresului altor ramuri ale economiei, sistematizării teritoriului, a oraşelor şi satelor, dezvoltării construcţiei de locuinţe ; o parte din acest fond este folosită pentru constituirea de rezerve sub formă de mijloace de producţie şi bunuri de consum.

Potrivit Programului P.C.R., **politica partidului de repartizare a venitului naţional** pentru fondul de consum şi fondul de dezvoltare **are ca obiectiv central atît creşterea şi modernizarea continuă a forţelor de producţie, înflorirea ştiinţei şi tehnicii, crearea unei baze tehnico-ştiinţifice a societăţii în pas cu evoluţia civilizaţiei mondiale, cît şi satisfacerea într-o măsură sporită a nevoilor materiale şi spirituale, în continuă creştere şi diversificare, ale maselor largi populare.**

Necesitatea repartizării unei cote înalte din venitul naţional pentru fondul de dezvoltare economico-socială este demonstrată convingător de următoarele date :

Varianta I : Pe baza alocării, în ultimii 10 ani, a 33 la sută din venitul naţional pentru dezvoltare, fondul de consum pe locuitor s-a ridicat la aproape 12 000 lei, iar venitul naţional a crescut de circa 2,5 ori.

Varianta II : Dacă în aceeaşi perioadă s-ar fi alocat 25 la sută pentru fondul de dezvoltare, fondul de consum pe locuitor ar fi fost de numai 10 500 lei, iar venitul naţional ar fi crescut numai de 2 ori.

Factori de creştere :

— **Sporirea continuă a productivităţii muncii sociale,** prin creşterea cantităţii produselor obţinute într-o unitate de timp de muncă sau prin reducerea cantităţii totale de muncă consumată pentru realizarea unui produs ;

— **Reducerea cheltuielilor de producţie şi, în primul rînd, a celor materiale ; un singur procent de reducere a ponderii cheltuielilor materiale în produsul social echivalează cu un venit naţional suplimentar de 13—14 miliarde lei ;**

— **Creşterea numărului celor ce lucrează în ramurile producţiei materiale.** Atragerea unui număr cît mai mare de lucrători în sfera productivă — acolo unde se creează nemijlocit bunurile materiale — concomitent cu utilizarea cît mai judicioasă a personalului tehnic, economic şi de altă specialitate, constituie cerinţe de permanentă actualitate în toate domeniile din economie.

PREVEDERI 1977

● Potrivit prevederilor Planului de dezvoltare economico-socială a României, **venitul naţional va fi cu 11,3 LA SUTĂ mai mare decît în 1976.**

● Venitul naţional se va cifra la **445 MILIARDE LEI,** asigurînd resursele necesare înfăptuirii programului de investiţii, realizării sarcinilor privind **activitatea de cercetare şi dezvoltare tehnologică, acţiunile social-culturale, inclusiv fondurile pentru începerea acţiunilor de majorare a retribuţiilor şi pensiilor.**

● **EXIGENŢE.** Realizarea nivelului prevăzut de creştere a venitului naţional impune să se acţioneze cu hotărîre în toate unităţile productive pentru **aplicarea riguroasă a măsurilor ce decurg din programele speciale stabilite cu privire la reducerea cheltuielilor de producţie, îndeosebi a celor materiale, creşterea productivităţii muncii, a eficienţei întregii activităţi economice.**

3. PRODUCŢIA GLOBALĂ INDUSTRIALĂ

Constituie expresia bănească a volumului producţiei întreprinderilor, a tuturor ramurilor industriale într-o anumită perioadă, ca rezultat final al activităţilor productive.

Dinamica acestui indicator exprimă sintetic ritmul de dezvoltare a industriei — ramură conducătoare a economiei — consecvenţa cu care partidul nostru înfăptuieşte politica ştiinţifică de industrializare a ţării. Dintr-o ţară cu un pronunţat caracter agrar, cu o industrie slab dezvoltată şi o agricultură înapoiată, România a devenit, în anii construcţiei socialiste, **o ţară industrial-agrară**, cu o industrie puternică, în plină dezvoltare. În lumina Programului partidului, **continuarea fermă a politicii de industrializare socialistă** reprezintă factorul primordial al dezvoltării forţelor de producţie, al progresului economic şi social al ţării. În acest cincinal, industria îşi va întări poziţia conducătoare în economie, sporindu-şi ponderea în crearea venitului naţional, în realizarea reproducţiei lărgite şi satisfacerea nevoilor de consum ale populaţiei, în dezvoltarea schimburilor economice externe.

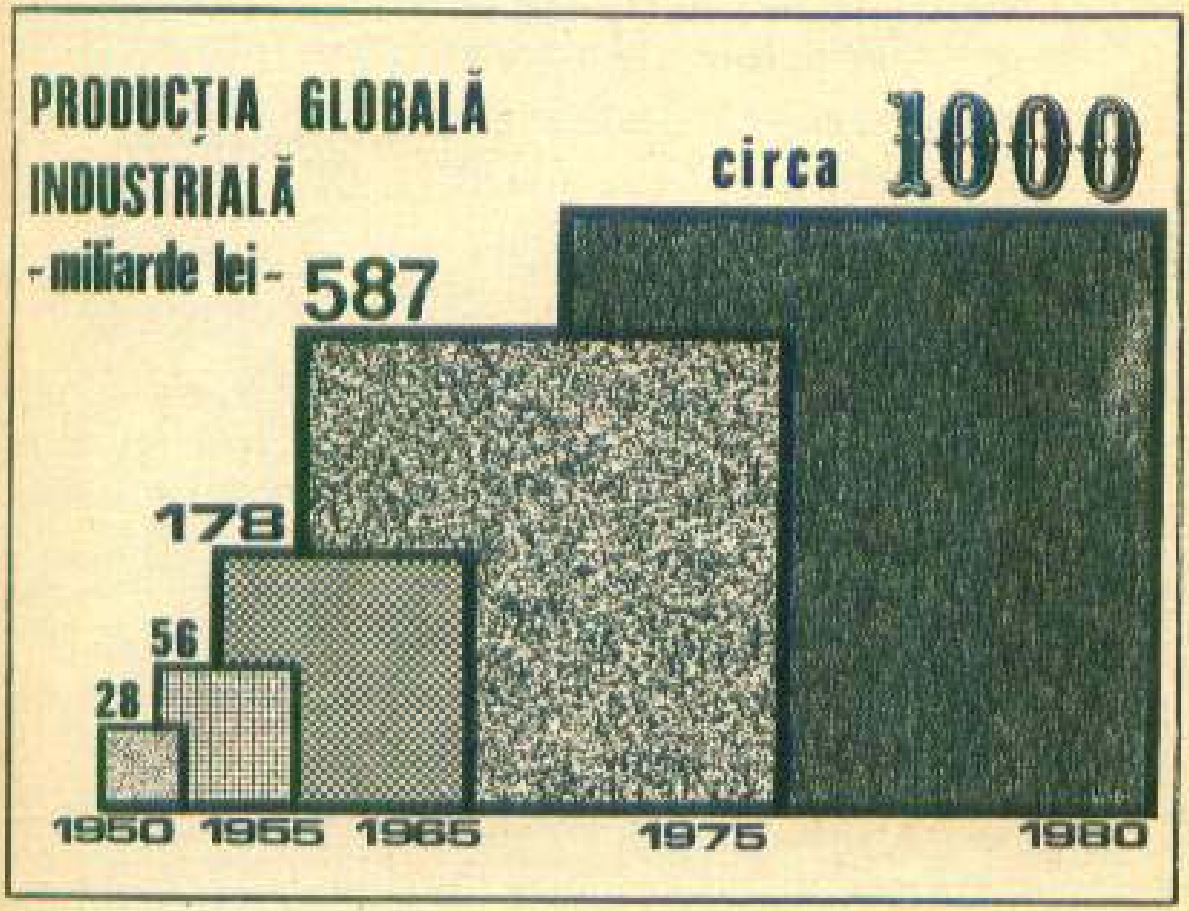

• **54 de Românii într-una singură :** producţia globală industrială a anului 1980 va fi de circa **54 de ori mai mare** decît cea realizată în anul economic de vîrf (1938) al României antebelice.

• **Consecvenţa ritmurilor înalte :** în deceniul 1966—1975, producţia industrială a sporit într-un ritm mediu anual de 12,4 la sută ; aceasta a permis ca în ţara noastră **producţia industrială să se dubleze într-un ritm de 3—4 ori mai rapid decît pe plan mondial.**

• **În actualul cincinal, producția globală industrială va crește într-un ritm mediu anual de 10,2—11,2 LA SUTĂ,** față de 9—10 la sută cît s-a prevăzut în Directivele Congresului al XI-lea al P.C.R.

• **Industria constructoare de mașini și industria chimică** — ramuri de bază ale economiei, care valorifică superior munca socială și resursele materiale — **vor realiza, împreună, în 1980, aproape 50 la sută din producția industrială a țării,** comparativ cu circa 44 la sută în anul 1975 și 35,1 la sută în 1970.

• **Sporește capacitatea industriei de a realiza produse de înalt nivel tehnic și calitativ, competitive pe piața mondială.** Valoarea **produselor noi și reproiectate,** introduse în fabricația curentă în actualul cincinal, va reprezenta, în anul 1980, **45 la sută** din valoarea producției-marfă realizate în ramurile prelucrătoare ale industriei republicane, ceea ce asigură promovarea largă a progresului tehnic în întreaga economie.

Toate județele țării — pe calea industrializării

Corespunzător hotăririi Congresului al XI-lea al P.C.R., în actualul cincinal **în fiecare județ se va asigura realizarea unei producții industriale** de **CEL PUȚIN 10 MILIARDE LEI.**

Modificarea grupării județelor în funcție de valoarea producției industriale :

	Numărul județelor			
	1965	1970	1975	1980
pînă la 4 miliarde lei	27	16	5	—
4,1 — 10 miliarde lei	9	15	14	—
10,1 — 15 miliarde lei	3	5	7	16
15,1 — 25 miliarde lei	—	3	11	12
peste 25 miliarde lei	1	1	3	12

Pe această cale se asigură :

• **progrese însemnate în dezvoltarea armonioasă a industriei pe tot cuprinsul țării ;**

• **consolidarea bazei materiale pentru manifestarea egalității în drepturi a tuturor cetățenilor patriei, fără deosebire de naționalitate ;**

• **utilizarea rațională a potențialului material, folosirea judicioasă a forței de muncă, dezvoltarea mai puternică a clasei muncitoare — cea mai înaintată clasă a societății — în toate județele ;**

• **ridicarea nivelului de trai, material și spiritual, al poporului.**

Factori de creștere a producției industriale:

— **Folosirea intensivă a capacităților de producție, a utilajelor și suprafețelor productive,** prin organizarea rațională a producției și a muncii, aprovizionarea ritmică cu materii prime și materiale ș.a. ;

— **Creșterea productivității muncii** în fiecare unitate și la fiecare loc de muncă ;

— **Ridicarea continuă a calității produselor, diversificarea producției** prin introducerea în fabricație de noi produse cu parametri superiori, creșterea ponderii produselor de calitate superioară în volumul total al producției ;

— **Lărgirea cooperării între întreprinderi,** în condițiile specializării unităților pe produse de serie economică.

PREVEDERI 1977

Elementul **caracteristic al planului** îl constituie **continuarea în ritm susținut a procesului de industrializare** — constantă a politicii partidului nostru.

● Producția industrială va crește cu **10,5 LA SUTĂ**, față de anul 1976, **România situîndu-se, în continuare, în rîndul țărilor lumii cu cel mai înalt dinamism industrial.**

● **Se va accelera procesul de modernizare a structurii producției**, prin sporirea în continuare a ponderii ramurilor și sectoarelor de vîrf din metalurgie, construcția de mașini și industria chimică.

● În cel de-al doilea an al cincinalului actual, România va produce : **energie electrică** — peste **63,1 MILIARDE kWh** ; **oțel** — aproape **11,7 MILIOANE TONE** ; tractoare — **60 000 BUCĂȚI** ; **autoturisme de oraș** — **70 000 BUCĂȚI** ; **ciment** — **15,1 MILIOANE TONE** ; **frigidere** — **415 000 BUCĂȚI** ; **țesături** — **1 123,4 MILIOANE MP** ; **încălțăminte** — circa **110 MILIOANE PERECHI** ; **carne** — **peste 1 018,3 MII TONE** ; **zahăr** — **718 000 TONE** ș.a.

● Se vor introduce în fabricație minimum **660 produse noi și reproiectate**, din care **490** mașini, utilaje, instalații și aparate și **170** materiale și bunuri de consum ; se vor introduce și extinde **225** tehnologii avansate, rezultate îndeosebi din activitatea de cercetare științifică și dezvoltare tehnologică.

● Pe seama produselor noi și reproiectate introduse în fabricația curentă, de la începutul acestui cincinal, se va obține **18,4 LA SUTĂ** din valoarea producției-marfă a ramurilor prelucrătoare.

EXIGENȚE desprinse din documentele **Plenarei C.C. al P.C.R. din 2—3 noiembrie 1976 :**

Planul de producție industrială să fie realizat ritmic, la fiecare sortiment ; unitățile care într-o lună nu-și realizează planul fizic își vor majora, corespunzător acestei nerealizări, sarcinile din luna următoare ; să se asigure creșterea gradului de folosire a utilajelor, suprafețelor de producție, utilizarea integrală a timpului de lucru și respectarea riguroasă a programelor de întreținere și reparații ; în toate întreprinderile să se acționeze cu hotărîre pentru folosirea judicioasă a resurselor de materii prime și materiale, a energiei, combustibilului, pentru ridicarea eficienței economice la un nivel superior ; să se îmbunătățească permanent nivelul tehnic și calitativ al producției, prin accelerarea procesului de asimilare, modernizare, înnoire și tipizare a produselor, perfecționarea tehnologiilor.

4. PRODUCȚIA GLOBALĂ AGRICOLĂ

Cuprinde, în principal, valoarea tuturor produselor agricole — vegetale și animale — în forma lor naturală (brută), obținute într-un an calendaristic.

În acest cincinal, **în centrul politicii agrare a partidului se situează realizarea unei agriculturi moderne, intensive, de înaltă productivitate, bazată pe cele mai noi cuceriri ale științei.** Agricultura intensivă înseamnă obținerea unor randamente maxime prin folosirea cu chibzuință a pămîntului, a tuturor amenajărilor de irigații, a fondului genetic din zootehnie.

Dezvoltarea intensivă a agriculturii **constituie o necesitate impusă de următorii factori** : suprafața agricolă a țării este limitată ca întindere, România numărîndu-se printre țările cu o suprafață agricolă mică pe locuitor ; țara noastră dispune de condiții de sol și climă favorabile pentru practicarea unei agriculturi intensive ; avem de recuperat o rămînere în urmă față de agricultura țărilor dezvoltate și chiar față de nivelul atins de industria națională.

PRODUCȚIA GLOBALĂ AGRICOLĂ -miliarde lei-

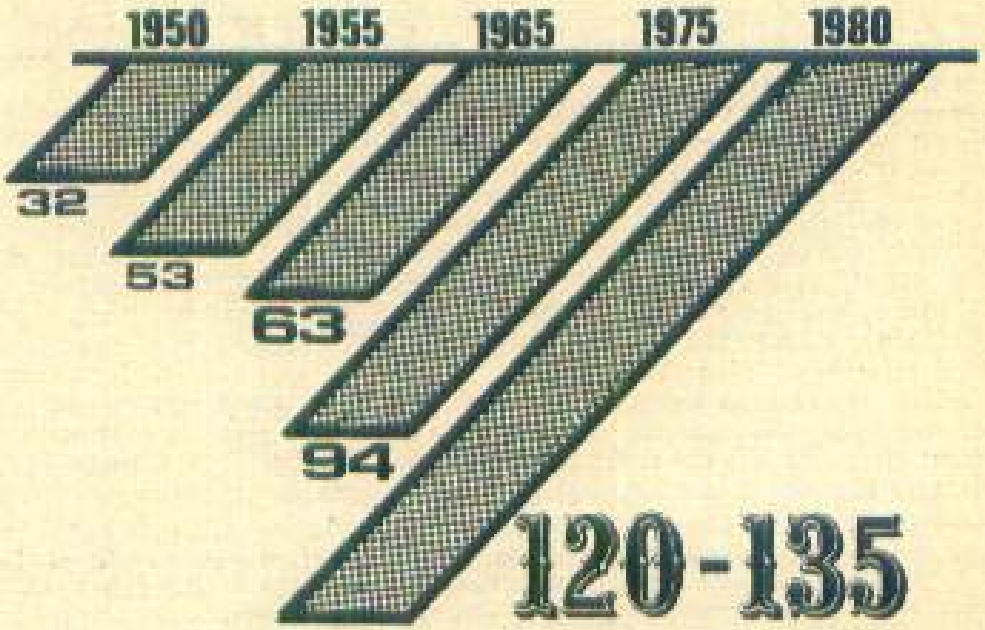

Pe baza dezvoltării intensive, în actualul cincinal se prevede ca agricultura să realizeze producții mult mai mari decît în perioadele precedente.

Producții medii anuale	1966—1970	1971—1975	1976—1980
Cereale pentru boabe (mii tone)	12 727	14 814	20 000—22 360
Sfeclă de zahăr (mii tone)	3 513	4 758	8 600— 9 354
Legume de cîmp (mii tone)	2 053	2 554	4 200— 4 316
Carne în viu (mii tone)	1 279	1 770	2 500— 2 687
Lapte de vacă (mii hl.)	34 718	38 653	58 000—62 200

● **Producțiile medii anuale prevăzute în planul cincinal sînt superioare nivelurilor stabilite prin Directivele Congresului al XI-lea al P.C.R.,** asigurîndu-se pe această bază satisfacerea în bune condiții a cerințelor de consum ale populației, a necesităților de materii prime agricole ale industriei și a altor nevoi ale economiei.

● În actualul cincinal, **producția globală agricolă** (media anuală) **urmează să sporească cu 28—44 la sută** față de producția medie anuală din perioada 1971—1975.

● **Efectivele de animale** vor ajunge, pînă la sfîrșitul anului 1980, la 7 500 000 bovine, 12 000 000—13 000 000 porcine, 19 000 000—19 550 000 ovine și caprine, 50 000 000—56 930 000 păsări ouătoare.

● Realizarea unei agriculturi intensive, moderne, de mare randament și eficiență, pe temelia aplicării largi a științei și tehnicii înaintate, are ca obiectiv final **transformarea acestei ramuri într-o variantă a producției industriale.**

Factorii intensificării producției agricole:

— **MECANIZAREA.** La sfîrșitul cincinalului trecut, agricultura dispunea de 119 500 tractoare — cu peste 12 000 mai multe decît în anul 1970 — și de circa 18 000 combine autopropulsate, față de numai 1 300 în anul 1970. **În perioada 1976—1980, agricultura va fi dotată cu încă 70 000 tractoare și 16 300 combine autopropulsate pentru recoltat cereale.** Accelerarea procesului de mecanizare va elibera treptat omul de povara muncilor grele, va accentua și mai mult transferul populației rurale către ramurile neagricole și, în primul rînd, către industrie.

— **CHIMIZAREA.** Dacă în perioada 1971—1975 au fost livrate agriculturii 4,5 milioane tone îngrășăminte chimice substanță activă — cu 1,7 milioane tone mai mult decît în cincinalul precedent — **în actualul cincinal se vor livra agriculturii 11—11,5 milioane tone îngrășăminte chimice.**

— **IRIGAȚIILE. În actualul cincinal se va amenaja pentru irigații o suprafață de 1 250 mii ha,** din care 1 050 mii ha în sisteme mari și 200 mii ha amenajări locale, astfel încît, la sfîrșitul anului 1980, suprafața totală amenajată pentru irigații să ajungă la 3 milioane ha.

Sporirea gradului de dotare a agriculturii, modernizarea acestei ramuri de bază a economiei fac necesară **creșterea gradului de pregătire profesională al tuturor lucrătorilor din agricultură.** Agricultura intensivă solicită formarea unor muncitori cu o pregătire multilaterală — în domeniul mecanizării, chimizării, lucrărilor de îmbunătățiri funciare, zootehniei — capabili să asigure folosirea cu eficiență maximă a fondului funciar și a mijloacelor tehnice moderne.

PREVEDERI 1977

● **Producția globală agricolă** va crește cu **1,9—13,6 LA SUTĂ** față de anul 1976.

● Prin atingerea nivelului planificat de circa **21,2 MILIOANE TONE CEREALE,** se va realiza cea mai mare producție de cereale din istoria României.

● Fondurile de investiții destinate agriculturii vor însuma în anul 1977 peste **21 MILIARDE LEI.**

● **În Bugetul de stat pe anul 1977 se prevede alocarea unor fonduri în valoare de peste 6,4 MILIARDE LEI** în vederea creditării pe termen mijlociu și lung a cooperativelor agricole, pentru investiții, amenajări funciare și alte lucrări, precum și pentru acțiuni agrozooveterinare.

EXIGENȚE. În lumina indicațiilor date de conducerea partidului, în conformitate cu prevederile planului, este necesar ca în toate unitățile agricole să se ia măsuri pentru **gospodărirea judicioasă a fondului funciar și a suprafețelor amenajate pentru irigații, a mijloacelor tehnice, executarea exemplară a lucrărilor agricole, îmbunătățirea acțiunii de selecție și reproducție a animalelor, dezvoltarea și buna gospodărire a bazei furajere.** Fiecare cooperativă agricolă trebuie să acționeze hotărît pentru **obținerea de rezultate economico-financiare din ce în ce mai bune,** astfel încît să se asigure, de către fiecare unitate, acoperirea integrală a cheltuielilor din venituri proprii, realizarea resurselor pentru achitarea împrumuturilor primite de la stat și a fondurilor necesare pentru dezvoltare, retribuirea membrilor cooperatori ș.a.

5. INVESTIȚIILE

Reprezintă totalitatea fondurilor bănești care se folosesc pentru crearea de noi capacități de producție, pentru reconstruirea, lărgirea și modernizarea celor existente, precum și pentru realizarea obiectivelor cu destinație socială.

Pentru România — țară socialistă, în curs de dezvoltare — **înfăptuirea unui vast program de investiții constituie un imperativ vital.** Investițiile constituie mijlocul principal prin care se asigură dezvoltarea rapidă a forțelor de producție, reproducția socialistă în ritm susținut, ritmul și proporțiile dezvoltării ramurilor economiei naționale, ridicarea județelor mai puțin dezvoltate din punct de vedere economic, creșterea productivității muncii, ușurarea muncii, ridicarea continuă a bunăstării celor ce muncesc. **Sursa investițiilor** o constituie **parica din venitul național destinată fondului de dezvoltare** (vezi „Venitul național").

„Să nu uităm nici un moment că nici o societate, nici un popor nu poate consuma mai mult decît produce. Viitorul țării depinde nu de ceea ce se consumă la un moment dat, ci, în primul rînd, de mijloacele materiale destinate creșterii continue a bogăției naționale".

NICOLAE CEAUȘESCU

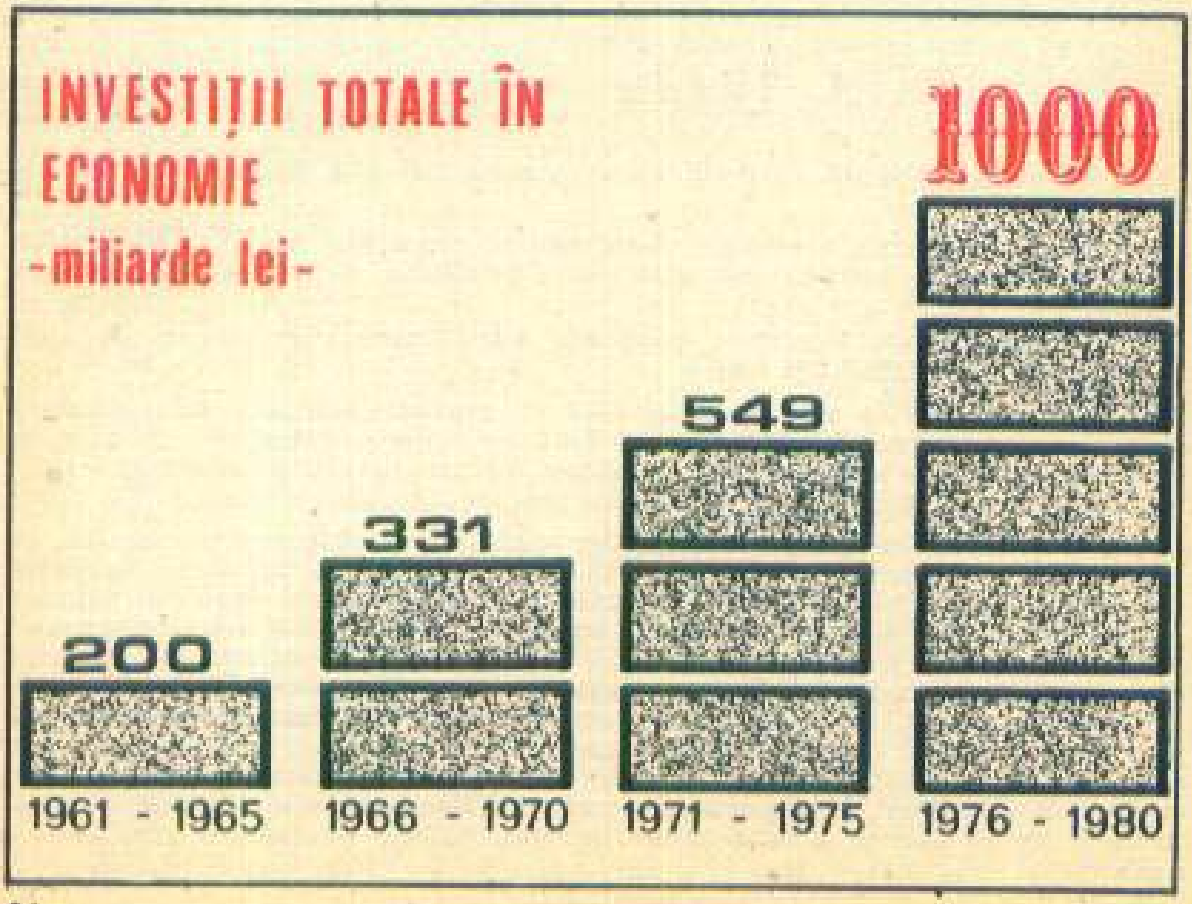

• **Alocarea cu prioritate a fondurilor de investiții pentru lărgirea producției materiale** capătă dimensiuni și semnificații noi în epoca contemporană datorită implicațiilor pe care le are revoluția tehnico-științifică, care imprimă o accelerare deosebită procesului de înlocuire și modernizare a mijloacelor de muncă și procedeelor tehnologice ;

• **Volumul total al investițiilor** în actualul cincinal va fi **aproape tot atît de mare cît în cele trei cincinale anterioare luate la un loc ;**

• În perioada 1976—1980 **se vor pune în funcțiune**
2 700 OBIECTIVE PRODUCTIVE principale.

• Fondurile de investiții **pentru dezvoltarea industriei** vor însuma în acest cincinal **580,5 miliarde lei,** adică mai mult decît s-a investit în întreaga economie în perioada 1961—1970.

• În condițiile în care investițiile totale în economie pe perioada 1976—1980 vor crește cu **83,4 la sută, în 16 județe cu un nivel mai redus de dezvoltare** — printre care Tulcea, Vrancea, Sălaj, Ialomița, Covasna, Botoșani, Bistrița-Năsăud, Teleorman, Olt și Mehedinți — **urmează să se investească în cincinalul actual de peste două ori mai mult decît în cincinalul precedent.**

Efecte sociale ale politicii de investiții

— **Crește numărul locurilor de muncă** în industrie și în alte ramuri ale economiei (vezi „Numărul mediu de personal").

— **Se impulsionează dezvoltarea complexă a numeroase zone ale țării.** În perioada 1976—1980, **un număr de 120 centre comunale se vor transforma în orașe agroindustriale,** iar pînă la finele cincinalului circa **700 de localități vor dispune de unități industriale de subordonare republicană,** cu activitate permanentă și o producție anuală de peste 10 milioane lei.

— Prin noile întreprinderi care vor fi date în funcțiune se asigură **obținerea unor cantități tot mai mari de bunuri materiale solicitate de populație.**

— Paralel cu realizarea obiectivelor economice, **vor fi date în folosință un mare număr de locuințe noi, se vor construi noi spații pentru toate formele de învățămînt, numeroase creșe, grădinițe și internate școlare,** va spori baza tehnico-materială a instituțiilor social-culturale etc.

Factori de creștere a eficienței economice a investițiilor :

Un imperativ al politicii de investiții constă în **utilizarea cu o înaltă eficiență a fondurilor,** potrivit direcțiilor principale de acțiune stabilite de partid în acest domeniu :

— **Scăderea ponderii cheltuielilor pentru construcții-montaj în totalul fondurilor de investiții.** La consfătuirea de lucru de la C.C. al P.C.R. din septembrie 1976, consacrată activității în domeniul proiectării și construcțiilor industriale, secretarul general al partidului a dat indicații privind : aplicarea de soluții constructive moderne, simple și raționale, evitarea supradimensionărilor pentru scăderea

ponderii clădirilor în costul construcțiilor industriale ; elaborarea proiectelor la fața locului, în funcție de condițiile și cerințele concrete ale fiecărui obiectiv ; diversificarea materialelor de construcții și normarea precisă a consumurilor ș.a. Prin aplicarea acestor măsuri trebuie realizată **o reducere de circa 30 la sută** a consumurilor de materiale și a costurilor investițiilor.

— **Scurtarea duratei de proiectare și execuție a investițiilor,** pentru obținerea mai devreme a producției și realizarea de beneficii suplimentare prin : extinderea procedeelor industrializate și a tipizării, folosirea intensivă a utilajelor de construcții, ridicarea calificării personalului pe șantiere ș.a.

— **Atingerea indicatorilor tehnico-economici proiectați într-un termen cît mai scurt de la intrarea în funcțiune a obiectivelor** prin : ridicarea calității lucrărilor de construcții-montaj, asigurarea din timp a cadrelor calificate pentru noile obiective, buna organizare a producției și a muncii.

PREVEDERI 1977

Corespunzător opțiunii fundamentale a partidului nostru în repartizarea venitului național, **planul pe 1977 menține o cotă înaltă a fondului de dezvoltare, care asigură creșterea și modernizarea forțelor de producție pe baza unui amplu program de investiții.**

● **Volumul total al investițiilor** în economia națională va fi de peste **180 MILIARDE LEI.**

● Vor fi puse în funcțiune **550 capacități de producție mai importante,** din care 510 industriale și 40 agrozootehnice.

● Se vor construi **192 000 apartamente — cu 40 000 mai mult decît era prevăzut inițial** — și se vor da în folosință **73 000 locuri în cămine pentru nefamiliști.**

EXIGENȚE. Deosebit de importantă este **aplicarea măsurilor stabilite de conducerea partidului cu privire la reducerea consumurilor de materiale și a costurilor construcțiilor.** În acest scop este necesar să se treacă cu toată hotărîrea la **îmbunătățirea radicală a activității în proiectare și construcții,** asigurîndu-se reducerea **cu CEL PUȚIN 30 LA SUTĂ** a valorii lucrărilor de construcții-montaj și diminuarea, în mod corespunzător, a consumurilor de metal, ciment, lemn și ale altor materiale.

● **Reducerea cu circa 30 la sută a valorii lucrărilor de construcții-montaj echivalează, la nivelul întregului cincinal, cu :**

— **obținerea de peste 100 MILIARDE LEI ECONOMII la fondurile de investiții ;**

— **economisirea a 12—14 MILIOANE TONE CIMENT și 1—1,2 MILIOANE TONE OȚEL-BETON.**

● Pe baza economiilor ce se vor obține în domeniul investițiilor, conducerea partidului a hotărît ca în acest cincinal să fie alocate suplimentar fonduri și materiale pentru **CONSTRUIREA ÎN PLUS A CIRCA 160 000 DE LOCUINȚE NOI.**

● Realizarea acestor economii este posibilă prin înțelegerea clară a faptului că **se impun nu modificări minore, ci o restructurare radicală, revoluționară a însăși concepției în construcții-montaj ; pe primul plan să fie pusă problema tehnologiei, pentru că de ea depinde producția.**

6. COMERȚUL EXTERIOR

Operațiunile comerciale sau de cooperare economică și tehnico-științifică în raporturile cu străinătatea incluzînd: vînzarea, cumpărarea sau schimburile de mărfuri, prestările de servicii internaționale, vînzarea sau cumpărarea de licențe, turismul ș.a.

Volumul total al comerțului exterior — totalitatea operațiunilor de export și import — este un indicator ce exprimă **gradul de participare a României la circuitul economic mondial, pe baza diviziunii internaționale a muncii.** În lumina Programului partidului, lărgirea schimburilor economice și cooperarea în producție cu alte state, participarea activă la diviziunea internațională a muncii reprezintă o latură inseparabilă a procesului de dezvoltare a fiecărei națiuni, o necesitate obiectivă pentru progresul economic și social al țării noastre. De aceea, **și în acest cincinal România acționează susținut pentru amplificarea relațiilor economice și a cooperării în domeniul producției, al științei și tehnicii cu celelalte țări.**

• În perioada 1976—1980, **volumul total al comerțului exterior va crește cu 90—101,4 LA SUTĂ** față de realizările din perioada 1971—1975.

• **Ritmul mediu anual** de creștere a volumului comerțului exterior este de **12,4 LA SUTĂ**; o dinamică mai accentuată cunoaște **exportul**, prevăzut să crească într-un ritm mediu anual de **15 la sută**;

● Comerțul exterior al României în actualul cincinal se caracterizează printr-un **ritm de creștere superior ritmului de creștere a produsului social și a venitului național,** aceasta constituind o dovadă concludentă a preocupărilor pentru participarea tot mai susținută la circuitul economic mondial ;

● **Țara noastră întreține relații economice cu peste 130 de state.** În cadrul raporturilor economice externe ale României, în actualul cincinal **relațiile economice și cooperarea în producție cu țările socialiste vor deține ponderea principală;** totodată, România întreține legături economice cu **țările în curs de dezvoltare, cu țările capitaliste dezvoltate, cu toate statele, indiferent de orînduirea socială ;**

● **Volumul încasărilor valutare din turismul internațional** va spori, în cincinalul actual, cu **77—87,2 la sută** față de cincinalul precedent.

Factori de creștere a eficienței comerțului exterior :

Un obiectiv fundamental în activitatea de comerț exterior în actualul cincinal îl constituie **creșterea eficienței,** prin valorificarea superioară pe piața externă a resurselor materiale și de muncă. Principalele direcții de acțiune :

— **diversificarea mărfurilor destinate pieței externe și îmbunătățirea în continuare a structurii exportului** prin creșterea ponderii exportului de mașini și utilaje sau produse cu un înalt grad de prelucrare ;

— **Modernizarea și înnoirea produselor destinate exportului, ridicarea nivelului lor calitativ ;**

— **Reducerea importurilor,** prin realizarea în țară a tot mai multe dintre produsele aduse din străinătate, folosindu-se capacitatea creatoare a specialiștilor și muncitorilor noștri, potențialul industriei românești ;

— **Extinderea contractelor de lungă durată** încheiate cu partenerii externi ;

— **Mai buna studiere a conjuncturii** existente pe piața mondială.

PREVEDERI 1977

Planul creează condiții pentru **participarea mai activă și cu eficiență superioară la diviziunea internațională a muncii,** pentru lărgirea în continuare a schimburilor economice externe ale țării noastre.

● **Volumul comerțului exterior** urmează să crească cu **15,5 LA SUTĂ, într-un ritm superior celui prevăzut pentru producția industrială și venitul național.**

● **În acest sens se impun măsuri hotărîte pentru a asigura realizarea în întregime a sarcinilor de comerț exterior, atît în ceea ce privește exportul, cît și importul, stabilindu-se din prima zi a anului măsurile necesare.**

7. TRANSPORTUL INTERN DE MĂRFURI

Transportul intern de mărfuri exprimă volumul de marfă ce se transportă pe un teritoriu delimitat din punct de vedere administrativ, ca rezultat al activității organizațiilor de transport.

Transporturile — acest „sistem circulator vital" al economiei naționale — vor cunoaște în cincinalul 1976—1980 **o puternică dezvoltare și modernizare.** În vederea satisfacerii în condiții optime a cerințelor economiei și a nevoilor populației, în această perioadă vor fi luate o serie de măsuri menite să contribuie la **realizarea unui sistem unitar al transporturilor** — de mărfuri și de persoane, feroviar, naval, aerian și auto — de înaltă calitate și eficiență economică. Totodată, se va stabili o pondere rațională a fiecărei categorii de transport, urmărindu-se folosirea cît mai eficientă a căilor de apă și căilor ferate.

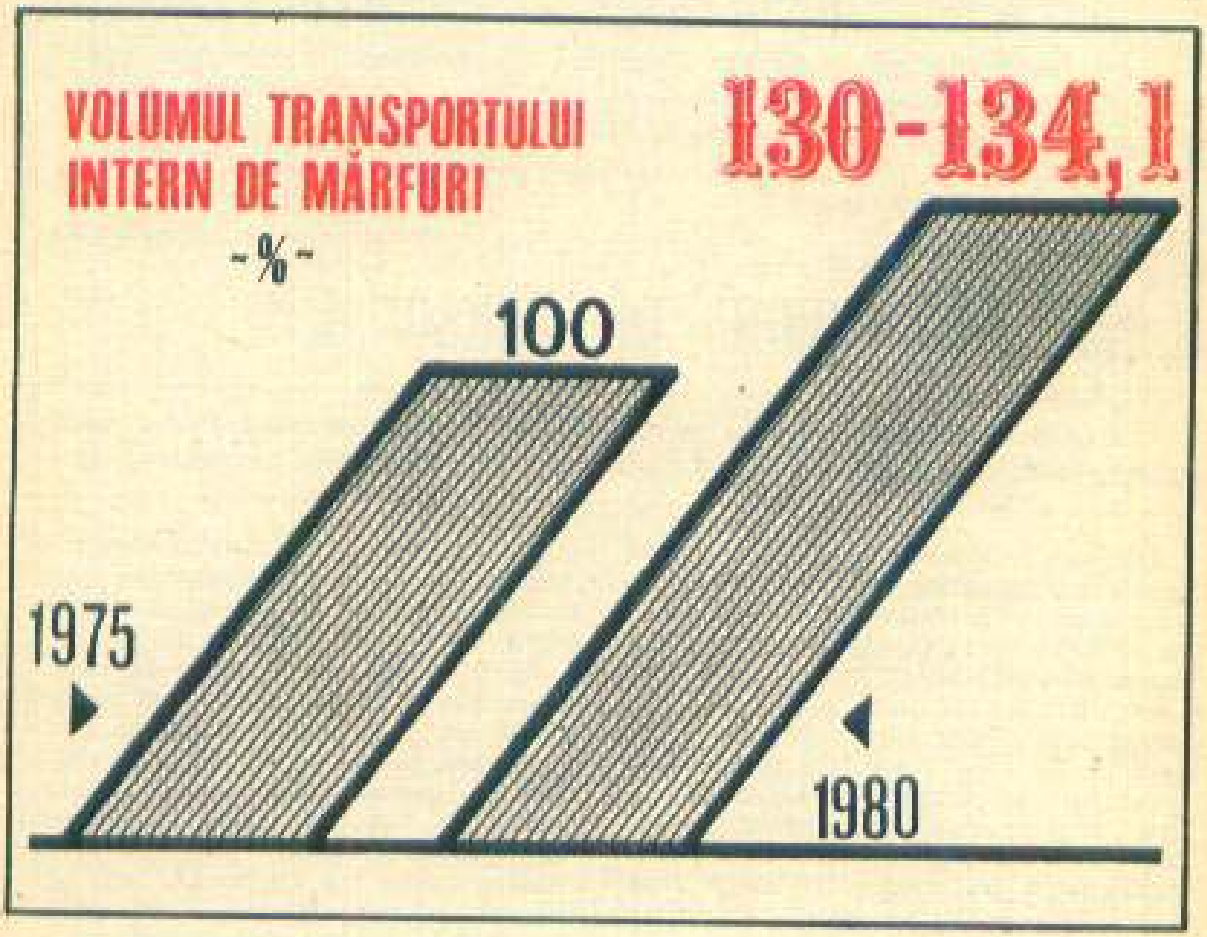

- **Volumul transportului intern de mărfuri** va crește în anul 1980 cu **30—34,1 LA SUTĂ** față de anul 1975.
- Traficul de mărfuri **pe calea ferată** va fi mai mare cu **30—32 la sută** în anul 1980 față de 1975, iar cel **de călători** cu **19—22 la sută.**
- **Transportul rutier de mărfuri** urmează să crească cu **26—28 la sută** față de anul 1975 — fiind orientat spre distanțe mici — iar **cel de persoane** cu **55—60 la sută.**
- **Capacitatea flotei maritime** va crește în actualul cincinal de **2,2—2,4 ori, transportul fluvial** urmînd să sporească cu **70—90 la sută.**
- Comparativ cu cincinalul precedent, în perioada 1976—1980 **transportul aerian intern și internațional** va crește cu **50 la sută.**

• **Baza materială a transporturilor** va spori în perioada 1976—1980 prin dotarea cu **17 000—18 330 vagoane de marfă** în echivalent de 4 osii ; **1 500—1 625 vagoane de călători** de viteză și confort sporit ; **900—982 locomotive electrice și diesel ; 18 000—18 994 autovehicule de marfă ; nave fluviale cu capacitate totală de 300—341 mii tone ; flota maritimă va fi dotată cu nave însumînd 2 200—2 407,8 mii tdw ; se vor moderniza 1 100—1 261 km drumuri cu trafic intens** ș.a.

• Prin electrificarea liniei ferate București—Constanța și a liniei București—Craiova se va asigura continuitatea tracțiunii electrice între portul Constanța și punctul de frontieră Curtici, pe o lungime de 900 km.

Factori de creștere a volumului și eficienței transporturilor :

— Generalizarea acțiunii de raionare a aprovizionării și de optimizare a transporturilor de mărfuri ;

— Îmbunătățirea indicilor de utilizare a mijloacelor de transport și reducerea consumurilor de combustibili și energie ;

— Extinderea conteinerizării, transconteinerizării și paletizării :

— Ridicarea nivelului profesional și întărirea disciplinei în întreprinderile de transport.

8. NUMĂRUL MEDIU DE PERSONAL

Exprimă efectivul mediu al forței de muncă existent într-o unitate economică, instituție, ramură ș.a., într-o lună, trimestru, semestru, an etc.

Dinamica acestui indicator redă **creșterea locurilor de muncă și a numărului persoanelor retribuite** în toate sectoarele de activitate, ca urmare a înfăptuirii programului de investiții, a celorlalte prevederi ale planului de dezvoltare economico-socială a țării. Sporirea numărului locurilor de muncă prevăzută în cadrul acestui cincinal constituie una din căile de ridicare a bunăstării generale a poporului. O atare realitate, proprie economiei noastre socialiste, este radical diferită de situația există în numeroase țări capitaliste — unde, datorită crizei economice, șomajul a atins cifre-record în ultimii ani.

În România socialistă, **dreptul la muncă este indisolubil legat de obligația de a munci cinstit și conștiincios,** în folosul întregii societăți, întrucît aceasta **nu permite realizarea de venituri decît ca rezultat al muncii proprii,** potrivit principiului „cine nu muncește nu mănîncă" — principiu fundamental al eticii și echității socialiste.

• În perioada 1976—1980 vor fi create **1—1,2 MILIOANE NOI LOCURI DE MUNCĂ.**

• Ele vor fi asigurate, în principal, **în ramurile de bază ale economiei** ; totodată, în cea mai mare parte, **noile locuri de muncă vor fi create pentru muncitori,** întărindu-se astfel rîndurile clasei muncitoare, clasa conducătoare a societății.

• În acest cincinal se asigură o valorificare superioară a resurselor de muncă ale țării prin cuprinderea în rîndurile angajaților a întregului spor natural al populației și atragerea în ramurile neagricole a unui număr mare de persoane ocupate în agricultură.

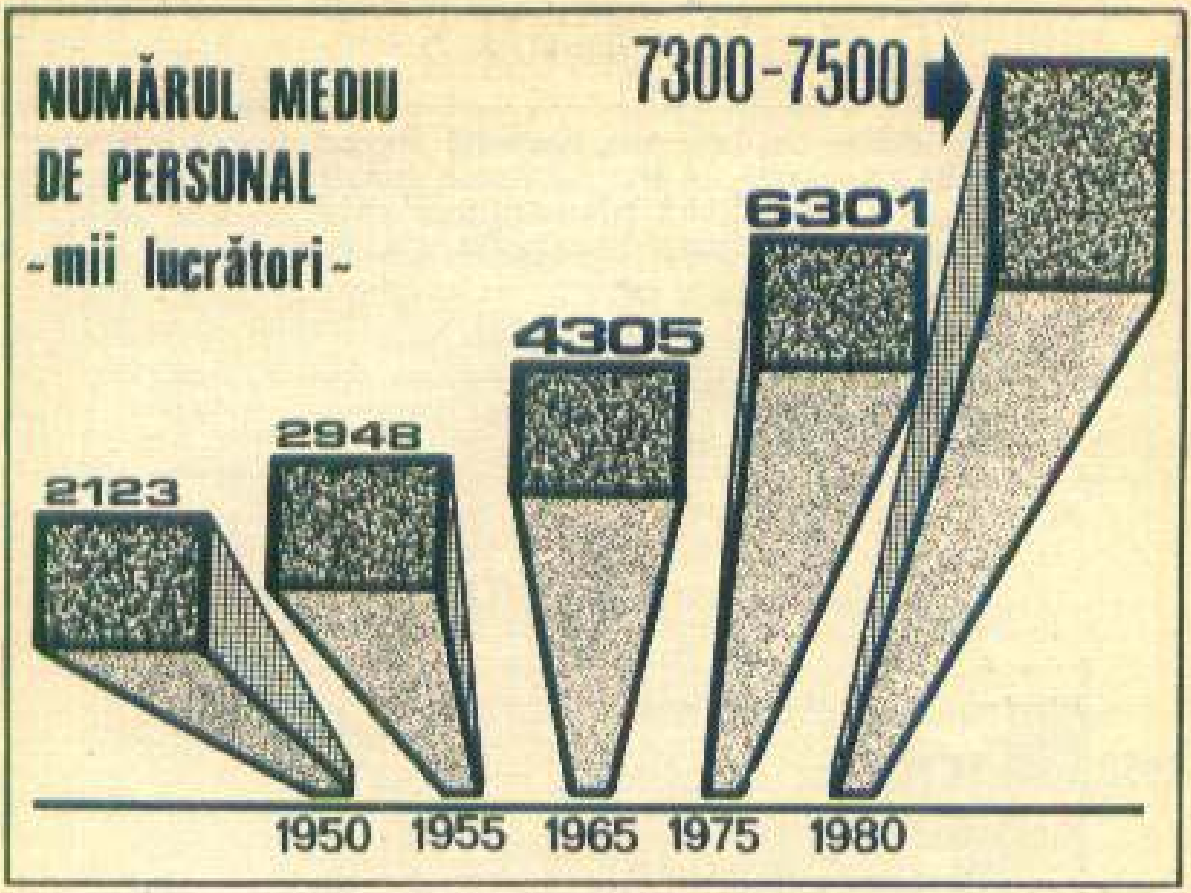

Factori de creştere a nivelului pregătirii profesionale:

— Acoperirea necesarului de cadre pentru dezvoltarea economico-socială în perioada 1976—1980 va fi asigurată prin **pregătirea profesională a unui număr de 1 800—1860 mii persoane, din care 1 550 mii muncitori calificaţi şi 250—310 mii tehnicieni, maiştri, ingineri şi alte cadre de specialitate ;**

— Pentru completarea şi înnoirea continuă a cunoştinţelor **vor fi cuprinse anual în formele de perfecţionare a pregătirii profesionale 1650—1755 mii persoane ;**

— **Îmbunătăţirea** structurii şi conţinutului învăţământului, astfel încît **pînă în 1980 în liceele de specialitate să fie cuprinşi 75 la sută din numărul total al elevilor de liceu ;**

— **Extinderea policalificării** — cu consecinţe pozitive atît pentru satisfacerea cerinţelor mereu noi ale economiei naţionale, cît şi pe planul formării personalităţii umane.

PREVEDERI 1977

● Numărul de personal pe întreaga economie va fi de **6 860 000.**

Prin învăţământul profesional, tehnic şi liceal, precum şi prin cursuri de calificare şi de specializare postliceală de scurtă durată, **vor fi pregătiţi 315 000 muncitori calificaţi, care vor intra în producţie în anul 1977.**

9. PRODUCTIVITATEA MUNCII

Reflectă eficiența cu care este cheltuită munca socială în procesul de producție. Se calculează fie prin cantitatea produselor executate într-o unitate de timp — oră, zi, lună, trimestru sau an — fie prin cantitatea timpului de muncă cheltuit pentru realizarea unui produs.

Productivitatea muncii este unul din indicatorii calitativi de bază ai economiei naționale, factor hotărîtor al creșterii în ritm înalt a producției și eficienței economice și, pe această cale, a venitului național.

- **Productivitatea muncii va crește în anul 1980, față de 1975, cu 50—53,8 LA SUTĂ în industrie și cu 50—56,9 LA SUTĂ în construcții-montaj.**

- Prin creșterea productivității muncii în industrie **într-un ritm mediu anual de circa 9 la sută se va asigura 80 la sută din sporul producției industriale din actualul cincinal.**

- **Nivelul productivității muncii** stabilit prin planul cincinal este **mult superior** (în industrie cu 12 la sută) **prevederilor din Directivele Congresului al XI-lea al P.C.R.,** fiind rezultatul descoperirii de noi rezerve de creștere a productivității muncii, extinderii mecanizării și automatizării ș.a.

- Planul cincinal prevede **creșterea productivității muncii la nivelul țărilor avansate economic,** afirmîndu-se ca un factor important în lichidarea decalajelor de dezvoltare.

VALOAREA UNUI PROCENT DE CREȘTERE A PRODUCTIVITĂȚII MUNCII — în industrie — este echivalentă cu o producție de:

1955 = 0,5 miliarde lei
1965 = **1,7 miliarde lei**
1975 = **5,9 MILIARDE LEI**
1980 = **PESTE 9 MILIARDE LEI**

Aceste cifre exprimă dezvoltarea intensivă a industriei, de la o perioadă la alta, prin sporirea productivității muncii; această creștere reprezintă procesul prin care același volum de muncă socială se concretizează într-o masă mai mare de bunuri materiale.

Factori de creștere:

— **Introducerea tehnicii noi și îmbunătățirea tehnicii existente** prin promovarea și aplicarea pe scară largă a tehnologiilor moderne, creșterea gradului de mecanizare și automatizare a producției ș.a.

— **Îmbunătățirea organizării producției și a muncii**, urmărindu-se cu prioritate: folosirea mai bună a utilajelor, utilizarea deplină a timpului de lucru, reducerea consumului de manoperă pentru lucrările auxiliare ș.a.;

— **Ridicarea continuă a calificării muncitorilor**;

— **Întărirea ordinii și disciplinei în muncă**;

— **Îmbunătățirea continuă a normării muncii**, respectarea normelor de structură a personalului, utilizarea cît mai judicioasă a personalului tehnic, economic și de specialitate.

Valorificarea maximă a rezervelor de creștere a productivității muncii constituie condiția esențială pentru înfăptuirea hotăririi adoptate de Congresul al XI-lea al partidului de trecere treptată, în cursul acestui cincinal, la **săptămîna de lucru de 44 de ore**, precum și pentru realizarea celorlalte măsuri de ridicare a nivelului de trai al poporului.

PREVEDERI 1977

● **Productivitatea muncii în industrie** urmează să sporească cu **cel puțin 9,2 la sută**, iar în **construcții-montaj cu 11,8 la sută**;

● Pe seama creșterii productivității muncii, în 1977 se va obține circa **80 la sută din sporul producției industriale.**

Corespunzător hotăririlor Congresului al XI-lea al partidului, **Plenara C.C. al P.C.R. din 2—3 noiembrie 1976 a aprobat măsurile privind crearea condițiilor de trecere eșalonată la reducerea duratei săptămînii de lucru începînd cu anul 1977.** Pentru realizarea acestui important obiectiv — sublinia secretarul general al partidului — se impune **să asigurăm creșterea mai susținută a productivității muncii, luînd măsuri de mecanizare, automatizare și de organizare mai bună a producției și a muncii.** Se cere acționat astfel încît **reducerea săptămînii de lucru să nu afecteze veniturile, ci să le mențină la nivelul prevăzut în plan — asigurînd totodată și creșterea producției.**

10. CHELTUIELILE LA 1 000 LEI PRODUCȚIE-MARFĂ

Acest indicator rezultă din raportarea totalului cheltuielilor de producție la valoarea producției-marfă realizate de o întreprindere și oglindește rentabilitatea întreprinderii sau ramurii.

În actualul cincinal, în ansamblul factorilor de creștere a eficienței activității economice, un rol deosebit îl are **reducerea cheltuielilor de producție și, îndeosebi, a celor materiale.** Cu cît ponderea acestor cheltuieli în produsul social va fi mai redusă, cu atît mai mare va fi venitul național, cu atît mai mari vor fi resursele pentru dezvoltarea noastră economică și ridicarea nivelului de trai al poporului.

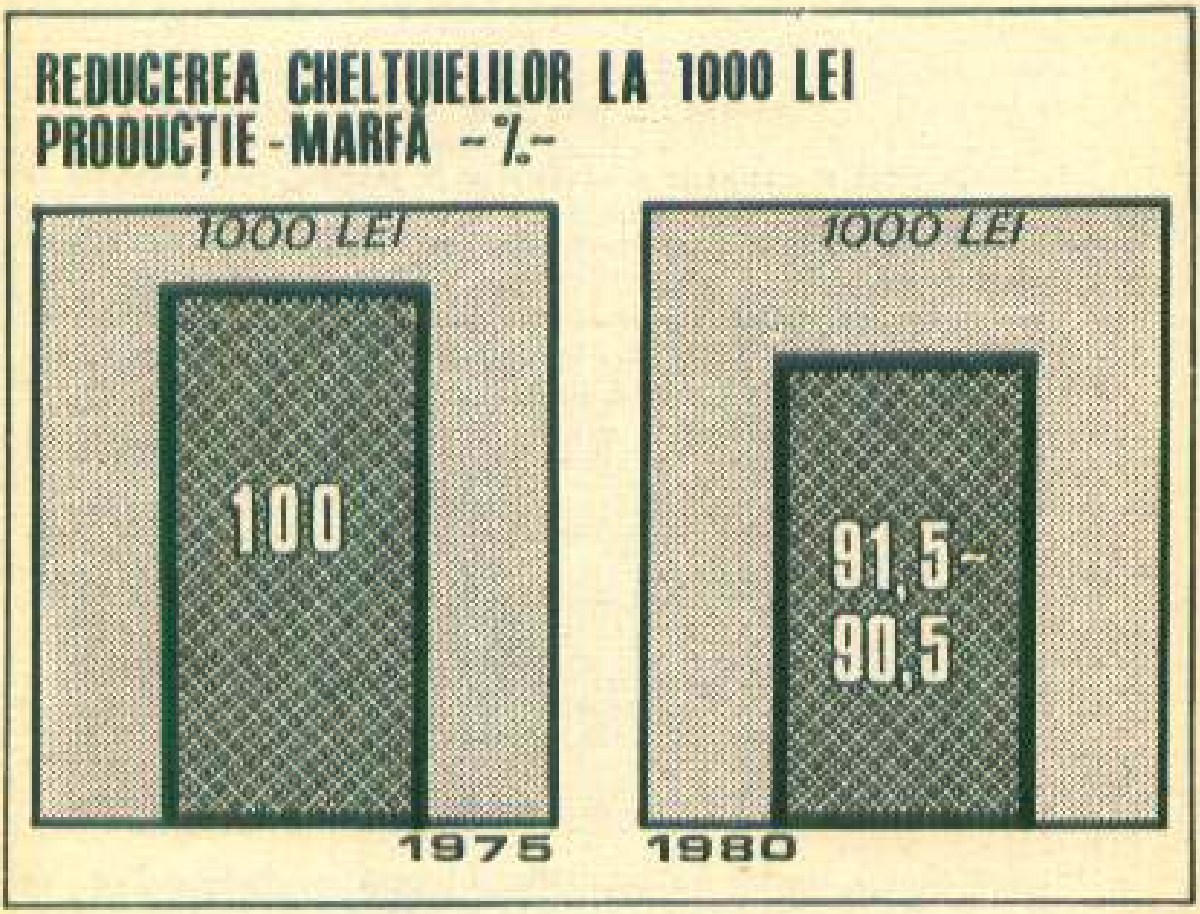

● **Ponderea cheltuielilor materiale cuprinse în produsul social se va reduce, în acest cincinal, cu 4 LA SUTĂ, ceea ce va determina un spor absolut de venit național de 56 MILIARDE LEI.**

● În anul 1980, **cheltuielile maxime la 1 000 lei producție-marfă se vor reduce** în industria republicană cu **8,5—9,5 LA SUTĂ,** față de 1975.

● **MICȘORAREA DOAR CU UNU LA SUTĂ a volumului cheltuielilor materiale în industrie** înseamnă, la nivelul cincinalului, **obținerea unor economii de circa 21 MILIARDE LEI,** ceea ce echivalează cu

retribuția medie nominală pe un an a circa 900 000 lucrători sau cu sumele necesare pentru construirea a peste 220 000 apartamente.

● **REDUCEREA CU UN SINGUR PROCENT a consumului de energie electrică**, la nivelul țării, echivalează în 1980 cu **o economie de circa 800 milioane kWh**, adică tot atît cît produce în doi ani hidrocentrala de pe Argeș.

● **Reducerea greutății specifice a mașinilor și utilajelor cu numai 10 la sută echivalează, la nivelul cincinalului, cu o economie de 3,5—4 MILIOANE TONE DE METAL.**

● Din metalul economisit prin **REDUCEREA ÎN ACEST CINCINAL CU NUMAI 1 LA SUTĂ A GREUTĂȚII PRODUSELOR** s-ar putea fabrica : **50 000 autoturisme, 600 000 radiatoare electrice, 400 000 frigidere, 20 000 televizoare, 500 000 aspiratoare, 30 000 autocamioane și 40 000 tractoare.**

Factori de reducere a cheltuielilor de producție:

— **Diminuarea continuă a consumurilor specifice**, prin promovarea celor mai avansate tehnologii și modernizarea celor existente ;

— **Valorificarea superioară a materiilor prime și materialelor, combustibilului și energiei electrice**, ceea ce impune introducerea în nomenclatorul de fabricație a unor produse de înaltă tehnicitate, care înmagazinează o cantitate sporită de muncă complexă, de inteligență tehnică și, în același timp, se realizează cu consumuri specifice mai reduse ;

— **Extinderea înlocuitorilor și utilizarea într-o proporție cît mai mare a deșeurilor ;**

— **Întărirea spiritului de bun gospodar**, urmărindu-se lichidarea tuturor formelor de risipă care grevează prețul de cost ;

— Creșterea cantității de produse realizate într-o unitate de timp prin **sporirea productivității muncii.**

PREVEDERI 1977

Cheltuielile maxime la 1 000 lei producție-marfă vor fi de 755 lei în industrie și de 931,2 lei în întreprinderile agricole de stat.

EXIGENȚE. Potrivit prevederilor planului, reducerea cheltuielilor la 1 000 lei producție-marfă urmează să se obțină, îndeosebi, prin **diminuarea cheltuielilor materiale.** În acest scop, Hotărîrea Plenarei C.C. al P.C.R. din 2—3 noiembrie 1976 cu privire la realizarea integrală a prevederilor planului pe 1977 stabilește că este necesar **să se acționeze pentru valorificarea superioară a materiilor prime și materialelor, îmbunătățirea calității și realizarea unor produse cu performanțe superioare, la nivel tehnic mondial, intensificarea activității de reproiectare și tipizare, elaborarea materialelor noi și a înlocuitorilor, folosirea tehnologiilor avansate, creșterea indicelui de folosire a metalului la 85—95 la sută în industria constructoare de mașini ș.a.**

11. DESFACERILE DE MĂRFURI

Volumul desfacerilor de mărfuri cu amănuntul prin comerțul socialist înglobează vînzările de mărfuri cu numerar, pe credit sau viramant către populație — pentru consumul personal — și către întreprinderi, instituții și organizații socialiste — pentru consumul lor gospodăresc — efectuate prin unitățile comerțului socialist.

Creșterea volumului desfacerilor de mărfuri se înscrie în ansamblul preocupărilor conducerii partidului și statului nostru privind ridicarea sistematică a nivelului de trai al întregului popor. Cincinalul 1976—1980 prevede, corespunzător sporirii veniturilor oamenilor muncii, **îmbunătățirea substanțială a aprovizionării populației cu bunuri de consum, creșterea rapidă a volumului desfacerilor de mărfuri.**

La 1 iulie 1976, conducerea partidului a aprobat „Programul privind producția și desfacerea către populație a bunurilor de consum în perioada 1976—1980". Potrivit acestui program, în actualul cincinal volumul desfacerilor de mărfuri va fi superior prevederilor din Directivele Congresului al XI-lea al partidului.

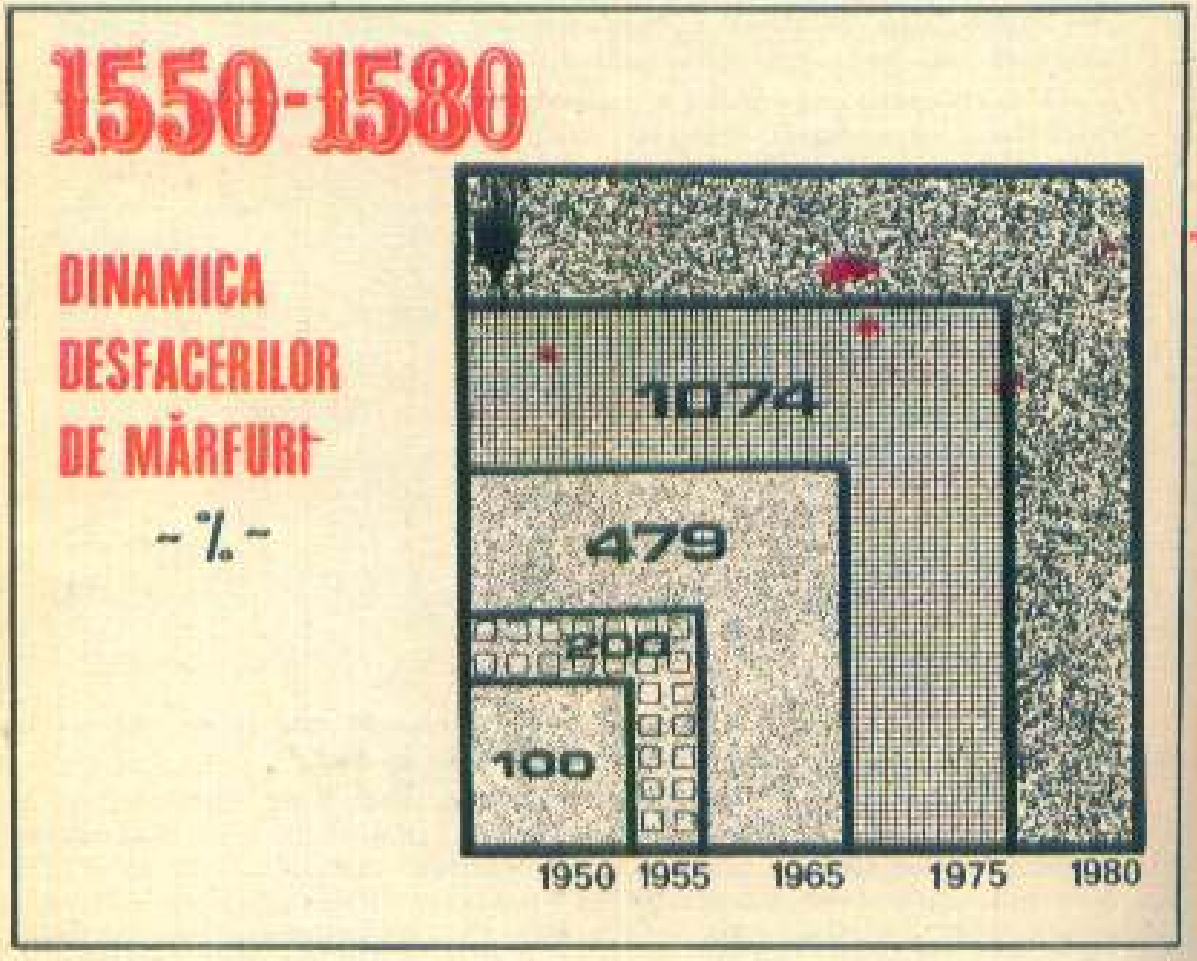

● **În anul 1980, volumul total al desfacerilor de mărfuri** către populație va fi cu **45—47,5 LA SUTĂ mai mare față de anul 1975.**

● Concomitent cu creșterea ponderii producției de alimente cu valoare nutritivă ridicată și a sortimentelor de calitate superioară, **des-**

facerile de produse alimentare urmează să **sporească cu 48,1 LA SUTĂ** în perioada 1976—1980.

● Volumul desfacerilor prin **alimentația publică** va fi în anul 1980 de **31,6 miliarde lei**, respectiv **cu 54,5 la sută mai mare decît în 1975.**

● Cantitățile de **produse nealimentare** destinate aprovizionării populației vor crește în 1980, comparativ cu 1975 : **la confecții-textile — cu 80—88 la sută ; la tricotaje — cu 60—68 la sută ; la încălțăminte — cu 50—55 la sută** — sporuri mai mari fiind prevăzute la articolele pentru copii ;

● Desfacerile de **aparate electrocasnice** vor ajunge la 7,5 miliarde lei în 1980, față de 3,8 miliarde lei în 1975, iar numărul sortimentelor se va dubla.

● La **produsele de uz casnic și gospodăresc** (articole de menaj din porțelan, faianță și sticlă, vase, detergenți etc.) se prevede **creșterea desfacerilor cu 62 la sută.**

● La **materiale de construcții, articole sanitare și instalații desfacerile vor crește în 1980 cu 57 la sută față de 1975.**

Factori de creștere a volumului și eficienței desfacerilor de mărfuri:

— Sporirea și diversificarea continuă a producției de bunuri de consum ; realizarea ritmică a livrărilor de mărfuri către fondul pieței într-o structură sortimentală bogată și de calitate corespunzătoare ;

— Repartizarea judicioasă a fondului de marfă pe județe, urmărindu-se aprovizionarea echilibrată a tuturor zonelor țării ;

— Amplasarea rațională a rețelei comerciale și utilizarea intensivă a spațiilor comerciale existente ;

— Extinderea formelor moderne, operative de desfacere a mărfurilor ;

— Creșterea vitezei de circulație a mărfurilor ;

— Perfecționarea pregătirii profesionale a lucrătorilor din comerț și ridicarea nivelului de servire a consumatorilor.

PREVEDERI 1977

● Potrivit planului, **volumul total al desfacerilor de mărfuri cu amănuntul va crește cu 8,4 la sută** față de 1976, **ajungînd la 168,8 miliarde lei.**

● Ca rezultat al succeselor obținute în industrie și agricultură, pe baza sporirii producției vegetale și animale, a dezvoltării producției de bunuri industriale, **Programul privind aprovizionarea populației cu produse agroalimentare și bunuri industriale de consum pe trimestrul IV 1976 și semestrul I 1977** — aprobat de Plenara C.C. al P.C.R. din 2—3 noiembrie — **asigură creșterile prevăzute în planul cincinal și sporuri suplimentare față de acest nivel.**

● Pînă la noua producție agricolă **sînt asigurate stocurile necesare pentru realizarea în întregime a prevederilor planului de aprovizionare a populației.**

12. PRESTĂRILE DE SERVICII PENTRU POPULAȚIE

Activitate economică în scopul satisfacerii unor nevoi ale populației, constînd în operațiuni de confecționare, reparare, întreținere etc. a unor bunuri materiale, precum și în efectuarea unor servicii.

În actualul cincinal se prevăd creșterea **substanțială a volumului activității de prestări de servicii**, precum și **continuarea acțiunii de diversificare a profilurilor acestei activități** la orașe și la sate. Totodată, pentru ca toate categoriile de cetățeni să beneficieze de aceste activități, unitățile de servire vor fi distribuite mai rațional pe teritoriul țării. După cum se știe, **în luna martie 1976, conducerea partidului a aprobat „Programul de dezvoltare a prestărilor de servicii către populație în perioada 1976—1980"**, la realizarea lui fiind antrenate toate sectoarele chemate să asigure satisfacerea cerințelor populației cu servicii, corespunzător unei vieți civilizate, moderne.

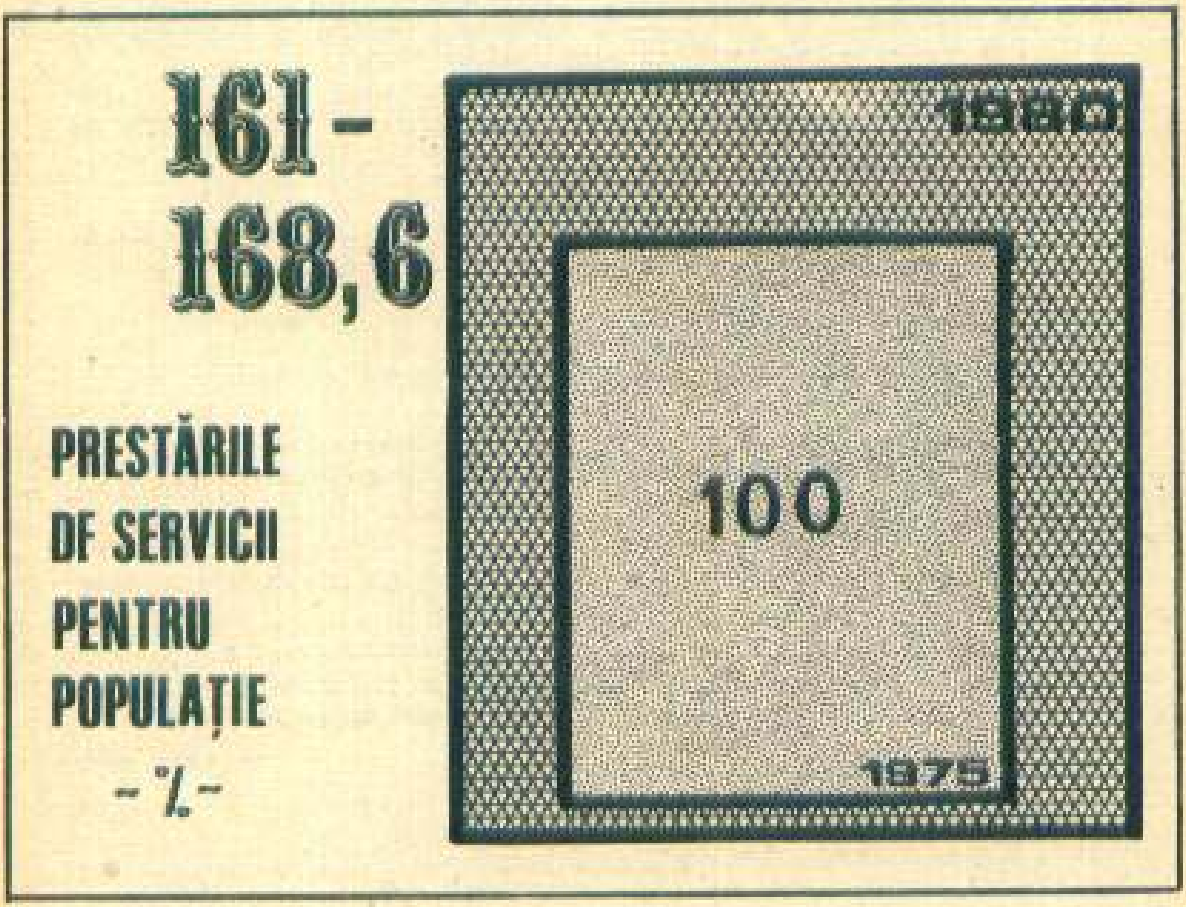

• În cincinalul 1976—1980, **volumul serviciilor către populație** va crește într-un **ritm mediu anual de CIRCA 11 LA SUTĂ,** urmînd ca pînă în anul 1980 să fie acoperite integral principalele cerințe de servicii ale populației.

• Serviciile de întreținere a bunurilor de folosință îndelungată vor cunoaște o creștere mai accelerată în comparație cu desfacerile acestor mărfuri.

• Capacitățile de producție ale **rețelei de brutării se vor mări cu peste 1 000 tone/zi**, prin extinderea brutăriilor rurale.

• În vederea completării rețelei de **băi populare** din mediul urban și rural, pînă în anul 1980 **se va dubla numărul acestor unități.**

● Pînă în anul 1980, comparativ cu 1975, rețeaua de unități de spălat și curățat chimic va crește cu 70 la sută.

● Cooperativele agricole de producție și-au propus sporirea activității unităților prestatoare de servicii de peste 2,6 ori în anul 1980, comparativ cu 1975.

● Cincinalul actual va marca **dezvoltarea prioritară a serviciilor privind reparațiile și construcțiile de locuințe, gospodărirea comunală și locativă.**

Factori de creștere a eficienței și calității prestațiilor de servicii:

— Folosirea pe un plan superior a bazei tehnico-materiale existente ;

— Promovarea unor forme noi, moderne și operative, de servire a populației ;

— Ridicarea continuă a pregătirii profesionale a personalului și întărirea răspunderii tuturor lucrătorilor față de calitatea lucrărilor pe care le execută ;

— Utilizarea într-o măsură tot mai mare a posibilităților locale în privința construirii unor noi unități prestatoare de servicii, îndeosebi în mediul rural.

13. VENITURILE REALE TOTALE ALE POPULAȚIEI

Cuprind totalitatea veniturilor în bani și în natură obținute de populație prin muncă (retribuirea muncii personalului angajat, veniturile din munca în agricultură) **și din fondurile sociale de consum de la bugetul de stat** (pensii, burse, alocații de stat pentru copii, servicii social-culturale), **utilizate pentru satisfacerea necesităților de trai ale populației.**

Este indicatorul cel mai sintetic al nivelului de trai al populației într-o perioadă dată. Prin dezvoltarea forței economice a țării, potrivit hotărîrilor Congresului al XI-lea al partidului, actualul cincinal va marca o nouă etapă de ridicare a gradului de civilizație materială și spirituală al tuturor celor ce muncesc.

În capitalism, veniturile reale totale coincid de regulă cu salariul real ; aproape toate bunurile materiale și spirituale oamenii muncii și le procură din salariul pe care îl obțin de la patronii capitaliști. În socialism, oamenii muncii obțin, în afara retribuției directe după cantitatea și calitatea muncii, o serie de venituri din partea statului, a organizațiilor de masă și obștești, a unităților cooperatiste. Așa de pildă, **pe seama societății se acoperă integral : cheltuielile pentru pregătirea școlară, pe toate treptele de învățămînt ; plata asistenței sanitare ; pensiile de bătrînețe ale tuturor categoriilor de oameni ai muncii de la orașe și sate ; bursele elevilor și studenților** ș.a.

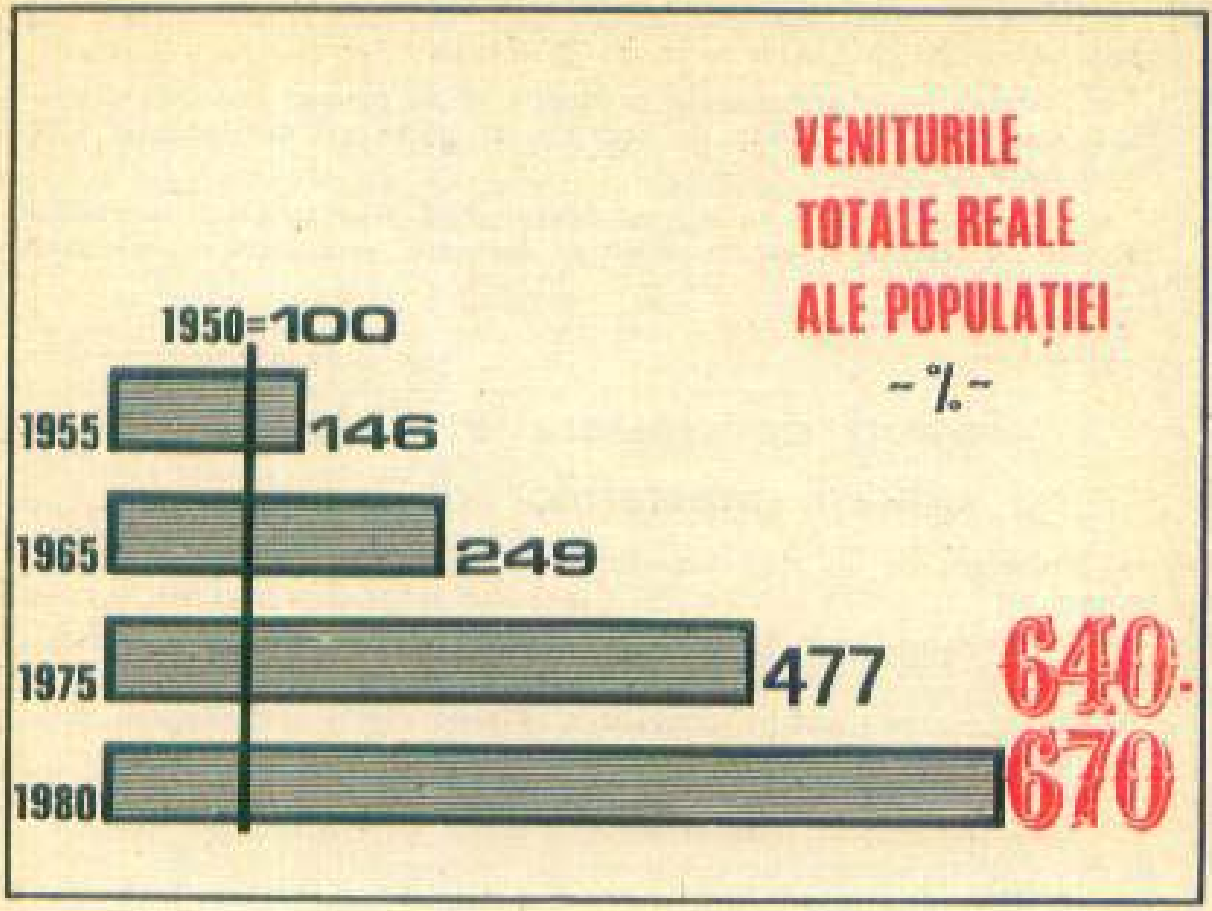

● Potrivit Programului partidului, pe măsura înaintării spre comunism, **odată cu creșterea veniturilor directe, vor spori cheltuielile sociale, care vor avea o pondere tot mai mare în satisfacerea cerințelor generale ale populației.**

● **Volumul total al veniturilor reale ale populației va spori în anul 1980 cu 35—40 LA SUTĂ față de 1975.**

Factori de creștere:

● **Sporirea veniturilor din retribuirea muncii.** Veniturile bănești și în natură ce provin din retribuirea muncii reprezintă principalul izvor al creșterii veniturilor reale totale ale populației ;

● **Retribuția medie nominală** lunară se va majora în anul 1980, față de anul 1975, cu **24—26 la sută,** urmînd să sporească substanțial și veniturile lucrătorilor din agricultură.

● **Sporirea veniturilor din fondurile sociale de consum de la bugetul de stat.** Veniturile obținute de populație, atît sub formă bănească (pensii, burse, ajutoare etc.), cît și în natură (sub formă de bunuri materiale și sub formă de servicii folosite gratuit sau cu înlesniri de plată) și pentru satisfacerea nevoilor social-culturale (învățămînt, sănătate, odihnă etc.) au o pondere importantă în totalul veniturilor populației și ele sînt în continuă creștere.

— Fondurile alocate de la bugetul statului pentru **finanțarea acțiunilor social-culturale se vor mări în perioada 1976—1980 cu peste 50 la sută** față de cincinalul precedent ;

• **Cheltuielile social-culturale ale statului pe o familie vor ajunge,** în 1980, la circa **11 000** lei, față de **7 420** lei în 1975 și **1 000** lei în 1950 ;

• **Pensia medie reală de asigurări sociale** va spori cu 15—16 la sută în 1980 față de 1975. Totodată, se vor mări pensiile membrilor cooperativelor agricole de producție ;

• **Alocațiile de stat pentru copii** se vor majora în actualul cincinal cu 25—30 la sută ;

• **Locurile în creșe** vor spori în anii cincinalului cu **87 100** ; se va asigura în continuare învățământul gratuit pentru toți elevii și studenții.

În cincinalul revoluției tehnico-științifice, **partidul mobilizează** și mai intens știința, tehnica, gîndirea înaintată, eforturile și capacitatea creatoare a tuturor celor ce muncesc pentru a face țara mai prosperă, pentru ca **prin munca fiecărui cetățean al României întregul popor să ducă o viață mai îmbelșugată, mai frumoasă, mai demnă.**

PREVEDERI 1977

• Veniturile totale reale ale populației pe un locuitor vor spori cu **5,9—6,3 la sută.**

• **Din anul 1977 se va trece la majorarea treptată a retribuției în actualul cincinal. Fondul de retribuire se va ridica la 184,9 MILIARDE LEI,** asigurînd sumele necesare pentru începerea acțiunii de majorare a retribuțiilor tarifare.

• **Retribuția medie nominală lunară va fi de 2 094 lei,** cu 6,3 la sută mai mare decît în anul 1976.

• **Va începe acțiunea de îmbunătățire a pensiilor ;** în anul 1977, pensia medie nominală de asigurări sociale va fi mai mare cu 4,8 la sută comparativ cu realizările preliminate din 1976.

• Pentru **finanțarea acțiunilor social-culturale,** în Bugetul de stat pe anul 1977 s-au prevăzut fonduri în valoare de peste **59,9 MILIARDE LEI,** din care : pentru **învățămînt** — **15 803,1** milioane lei ; **cultură și artă** — **1 072,2** milioane lei ; **sănătate** — **12 230,3** milioane lei ; **ajutorul de stat pentru copii** — **7 655** milioane lei ; **asigurările sociale de stat** — **21 050** milioane lei ; **educație fizică și sport** — **350** milioane lei.

14. RETRIBUȚIA REALĂ

Exprimă totalitatea bunurilor materiale și a serviciilor care pot fi obținute cu suma de bani primită sub forma retribuției pentru muncă.

Este unul din indicatorii de bază care caracterizează nivelul de trai al celor ce muncesc (vezi „Veniturile totale reale ale populației"). În acest cincinal se prevede sporirea retribuției reale în strînsă concordanță cu înfăptuirea programului de dezvoltare în ritm intens a economiei și de creștere a venitului național — singura sursă de ridicare a nivelului de trai al poporului.

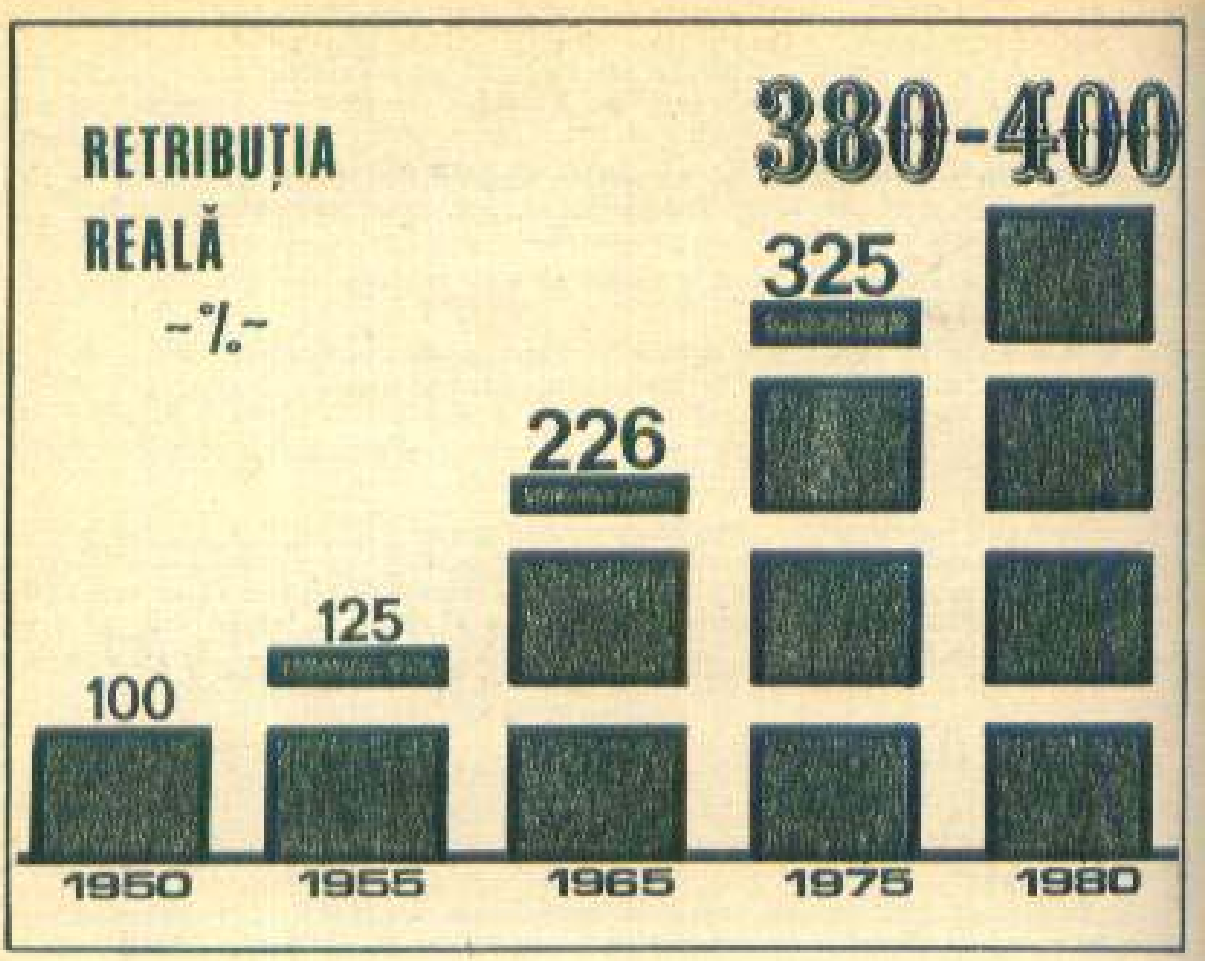

• Retribuția reală va spori în anul 1980, față de 1975, cu **18—22 LA SUTĂ.**

• **Limita maximă a creșterii retribuției reale este mai mare cu 2 la sută față de prevederile Directivelor Congresului al XI-lea al P.C.R.**

• Pe lîngă retribuția reală, persoanele angajate beneficiază în acest cincinal, împreună cu toți cetățenii patriei, **de un important volum de cheltuieli social-culturale** care se fac din bugetul statului ; **în anul 1980, volumul total al cheltuielilor social-culturale ale statului pe o familie va fi de 2,2 ori mai mare față de anul 1970.**

Factori de creștere :

— **Creșterea retribuției nominale** — suma de bani pe care o primește lucrătorul în raport cu cantitatea și calitatea muncii prestate. **La sfîrșitul anului 1975, retribuția nominală medie a ajuns la 1 975 lei pe lună.** Potrivit planului cincinal, retribuția medie nominală lunară va crește în 1980 la aproape **2 500 LEI ;**

— **Reducerea prețurilor mărfurilor și a tarifelor la servicii.** Pe baza creșterii productivității muncii și reducerii cheltuielilor de producție se creează condiții obiective pentru reducerea prețurilor de desfacere la bunurile de consum.

15. VENITURILE REALE ALE ŢĂRĂNIMII

Reprezintă totalitatea veniturilor în bani şi în natură obţinute de ţărani din munca prestată în cooperativele agricole de producţie şi în gospodăriile personale; este indicatorul principal pentru exprimarea nivelului de trai al ţărănimii.

Pe măsura creşterii producţiei agricole şi a dezvoltării cooperativelor agricole de producţie, şi în acest cincinal vor spori continuu veniturile cooperatorilor, stimulîndu-se aplicarea acelor forme de retribuire menite să asigure **ridicarea veniturilor cooperatorilor în strînsă legătură cu sporirea producţiei.**

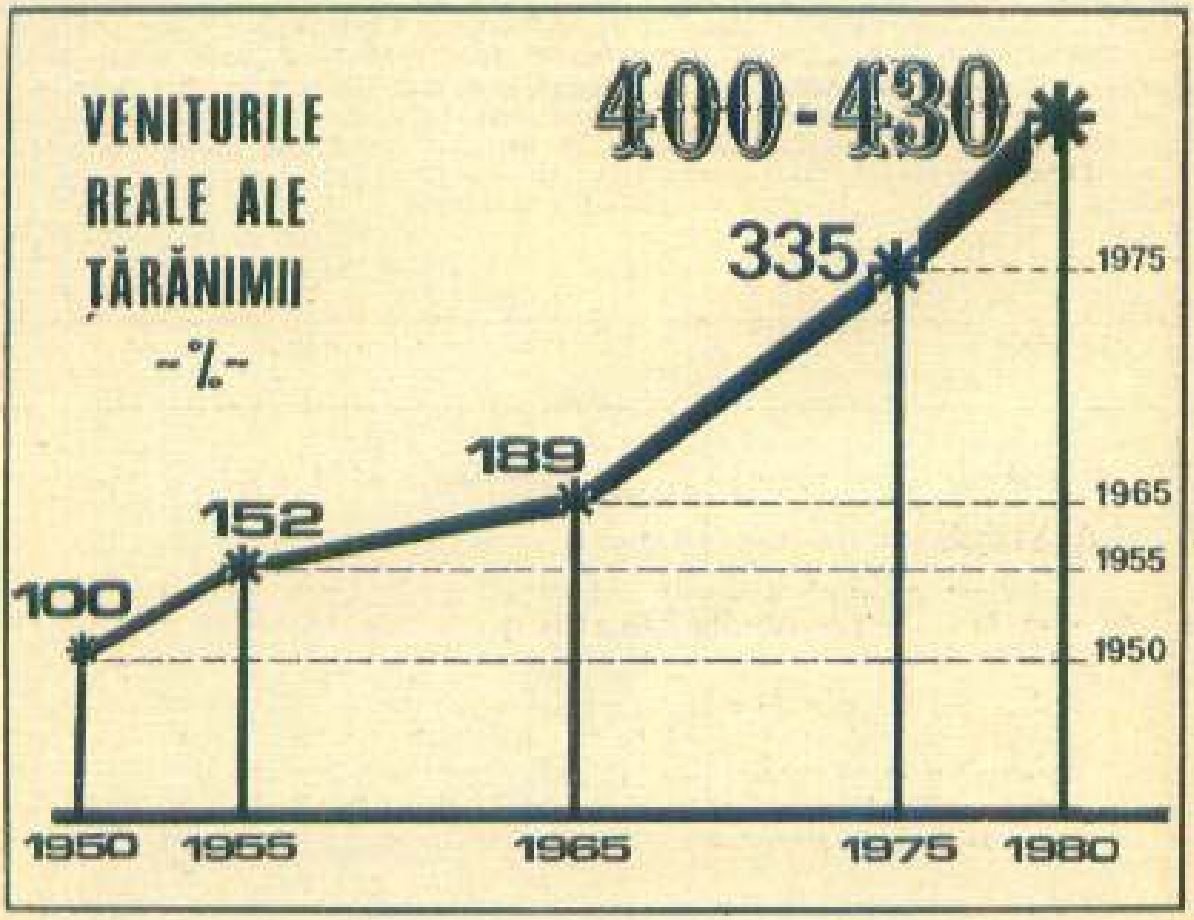

Grafice : Paul MITRIU

● **Veniturile reale ale ţărănimii** provenite din munca în C.A.P. şi din gospodăriile personale, calculate pe o persoană activă, **vor creşte în 1980, faţă de 1975, cu 20—29 LA SUTĂ.**

● În vederea asigurării bazei materiale pentru sporirea veniturilor reale ale ţărănimii se va pune un accent deosebit pe **întărirea economico-organizatorică a tuturor cooperativelor agricole de producţie.**

● În scopul asigurării unor venituri permanente şi sigure membrilor cooperatori, stabilităţii şi participării continue a acestora la muncă, **veniturile garantate ale cooperatorilor vor fi corelate cu creşterea retribuţiei minime în toate sectoarele de activitate.**

Factori de creștere:

— **Sporirea producției agricole** — vegetale și animale — prin dezvoltarea intensivă a agriculturii ;

— **Creșterea producției pe loturile aflate în folosința personală a cooperatorilor, precum și a producției în gospodăriile țărănești particulare** din zonele de deal și munte, bazate pe munca proprie ;

— **Reducerea prețului de cost în agricultură și îmbunătățirea prețurilor de achiziție.**

Programul de dezvoltare a patriei adoptat de Congresul al XI-lea al partidului, entuziasmul cu care întregul popor a trecut la înfăptuirea prevederilor sale, succesele obținute în primul an al cincinalului revoluției tehnico-științifice ne dau temeiul să privim cu deplină încredere viitorul României socialiste. Dintre numeroasele date statistice înserate în acest documentar economic, reamintim o cifră deosebit de expresivă : România anului 1980 va fi, din punct de vedere industrial, de circa 54 de ori mai puternică decît România antebelică. A înfăptui exemplar mobilizatoarele prevederi ale cincinalului revoluției tehnico-științifice constituie o adeziune de conștiință la ziua de mîine a patriei.

Viorel SĂLĂGEAN
Ilie ȘTEFAN

PREZENTUL
explorează
VIITORUL

În dezbaterea ideilor despre viitor nu se poate spune „pe frontul de vest nimic nou", ca în titlul romanului lui Erich Maria Remarque. Deși constituită cu puțin timp în urmă în disciplină cu pretenții de autonomie — nu au trecut mai mult de zece ani de cînd a început în literatura mondială afluența scrierilor prospective — cercetarea viitorului a cunoscut o istorie tumultuoasă. Prefaceri sociale și politice rapide (la ce mai sînt bune atlasele geografice din 1960 ?), realizările științei (am fi crezut că vom avea fotografii din Marte ?), proiecte tehnice neașteptate (citim despre inițiativa transportării unui ghețar din Antarctica în Arabia Saudită), presiunea marilor probleme (omenirea numără peste 4 miliarde de oameni, de aproape două ori mai mulți ca la sfîrșitul celui de-al doilea război mondial), imense nevoi nesatisfăcute și strigătoare decalaje între societăți : iată tot atîtea probleme care fac ca societățile să-și examineze cu grijă drumul și să încerce să-și definească cît mai limpede opțiunile și obiectivele.

În anul 1972, dezbaterea atinsese o culme. La București se ținea Conferința internațională a studiilor despre viitor, la Stockholm se întrunea Conferința mondială asupra mediului înconjurător, care introducea un termen nou în limbajul curent, iar Clubul de la Roma lansa o carte neliniștitoare privind „limitele creșterii". Cu toată contribuția conceptuală însemnată a anului 1972, eșafodajul de idei construit pe ea s-a stricat repede, sub focul întrebărilor puse de evenimente. Criza petrolului, ca să nu zicem războiul — cum s-au numit efectele creșterii de patru ori a prețului petrolului în 1973 — a adus cu sine numeroase preocupări noi. De ce să vorbim de anul 2000, au spus unii, odată ce nu sîntem capabili să prevedem un element atît de simplu, dar cu consecințe atît de mari ? Inflația ce a bîntuit în anii următori în țările capitaliste a făcut pe alții să se întrebe la ce servesc prognozele pe termen lung, în momentul cînd capacitatea de control a economiilor respective e atît de redusă, încît nu poate să țină în frîu creșterea imediată de prețuri ?

Dacă în toată lumea în 1972 predomina îngrijorarea față de erodarea naturii și față de alterarea echilibrelor ecologice, doi ani mai tîrziu, în centrul discuțiilor se aflau resursele naturale necesare industriei și imperativul asigurării lor necondiționate. Automobiliștii se gîndeau din nou la benzină, și nu la gazele de eșapament. În cursul ultimilor patru ani — perioadă la care ne vom referi în mod special — s-au produs considerabile deplasări de accent, infirmări ale falselor profeții, prăbușiri de mituri și o mutare a discuției pe un teren realist și practic. Iată pe scurt principalele tendințe pe care le putem desprinde :

1 Trecerea de la metoda tendințelor la o concepție normativă

După Herman Kahn și adepții săi, viitorul se situează în prelungirea curbelor tendențiale pe care le trasăm pe baza datelor dobîndite în trecut și în prezent. Viitorul ar fi după această școală o simplă extrapolare. Nu avem nevoie de obiective, țintele se explicitează treptat, singure. Tendințele sînt mai tari decît intervenția umană și ele ne mînă inexorabil spre anumite structurări ale viitorului, care se dispensează de normele noastre. Toate studiile lui Kahn, ca acelea asupra dezvoltării Franței și Japoniei pînă după anul 2000, sînt caracterizate de această ipoteză care explică atît optimismul său tehnologic, cît și subestimarea mutațiilor, apariției de noi valori decît cele adoptate de societățile industriale dezvoltate.

În contrast cu acest punct de vedere se afirmă astăzi în gîndirea contemporană prioritatea normelor, a viziunii despre viitor care modifică curbele fenomenelor, făcîndu-le să tindă spre obiectivele fixate. Un exemplu de concepție normativă este programul de edifi-

care a societății socialiste multilateral dezvoltate în țara noastră, care definește țintele de bază pentru anul 1990. Marxiștii pun întotdeauna imaginea societății viitoare în față, care devine un ghid al acțiunii lor sociale, apte să controleze rațional cursul istoriei. În cartea sa recentă „Pentru o concepție marxistă a prospectivei", Leon Lavallée consideră pe drept cuvînt pe K. Marx „fondatorul prospectivei sociale științifice".

2 De la pretinsa neutralitate la recunoașterea angajării

După un val de scrieri occidentale care au proclamat dezideologizarea studiilor despre viitor, tot mai mulți autori recunosc că rezolvarea în perspectivă a marilor probleme presupune luarea de poziție, angajare, aderarea la o concepție. Un exemplu îl oferă seria de rapoarte elaborate pentru Clubul de la Roma. Primul raport, **Limitele creșterii**, era strict tehnic, construind un viitor sumbru pe interacțiunea resurselor, industriei, poluării, populației și hranei, în totală neglijare a factorului uman, a creativității, a valorilor la care se aderă ; al doilea raport, al profesorilor Mesarovici și Pestel, **Omenirea la răspîntie**, publicat și în limba română, ingloba opțiunile și deciziile umane, susținînd totuși că autorii se situează pe poziții neutre. Al treilea raport, **Restructurarea ordinii internaționale** (R.O.I.), alcătuit sub redacția profesorului olandez Jan Tinbergen, laureat al Premiului Nobel pentru științe economice, mărturisește că nu se pot aborda problemele globale ale omenirii fără „o luare de poziție". „Bătălia împotriva sărăciei și salvgardarea intereselor generațiilor viitoare de a avea o planetă locuibilă... ambele sînt probleme predominant politice, și nu tehnice ; ambele aparțin încercării de a făuri o nouă ordine internațională", se scrie în raportul R.O.I.

3 De la exerciții de scenarii la recunoașterea problemelor reale

La Congresul de la Dubrovnik al Federației mondiale de studii asupra viitorului, constituită după Conferința de la București din 1972, s-a afirmat în 1976, prin vocea președintelui federației, profesorul norvegian Johan Galtung, o semnificativă trecere de la o prospectivă obsedată de capriciile societății de consum și care afecta respingerea considerentelor economice, la privirea în față a problemelor reale ale dezvoltării. Pînă acum, spunea în esență Galtung, viitorul părea un exercițiu speculativ al țărilor dezvoltate care nu văd în activitățile industriale decît consecințele lor secundare nocive, în timp ce depășirea stării de înapoiere cu sarcinile ei imediate constituia subiectul de predilecție al țărilor în curs de dezvoltare. Acum se poate vedea că există o problematică mondială care angajează răspunderea și eforturile tuturor țărilor. Ea se compune din teme legate de existența oamenilor, hrană, apă, oxigen, mări și oceane, populație, resurse, știință și tehnologie, mediu ambiant, valorificarea resurselor umane. Lor li se consacră conferințe mondiale sub egida O.N.U., seminarii și mese rotunde negu-vernamentale într-o cadență fără precedent. Multe centre și institute elaborează modele globale. La Universitatea Națiunilor Unite de la Tokio am făcut parte cu un an în urmă din grupul de estimare a orientării și evoluției modelării. Tendința lor realistă este ilustrată de recentul model al economiei mondiale al lui Leontieff, alt laureat al Premiului Nobel, care pune punctul pe i, demonstrînd necesitatea alocării unui procent ridicat din venit pentru investiții, mergînd pînă la 30—40 la sută în țările în curs de dezvoltare. Nici o cercetare serioasă asupra viitorului nu se poate face fără a încorpora pro-

„Utopia realului" a fost întotdeauna un fecund domeniu de investigație pentru cei ce au încercat să anticipeze viitorul concret. Au făcut-o și Leonardo da Vinci, și Jules Verne... Dar, de cele mai multe ori, realitatea a întrecut viziunile înaintașilor. Este suficient să privim puțin în urmă — prilej oferit de ilustrațiile alăturate, de la 1900, care încercau să prefigureze „civilizația anului 2000" — pentru a constata că, în acest secol, omul s-a

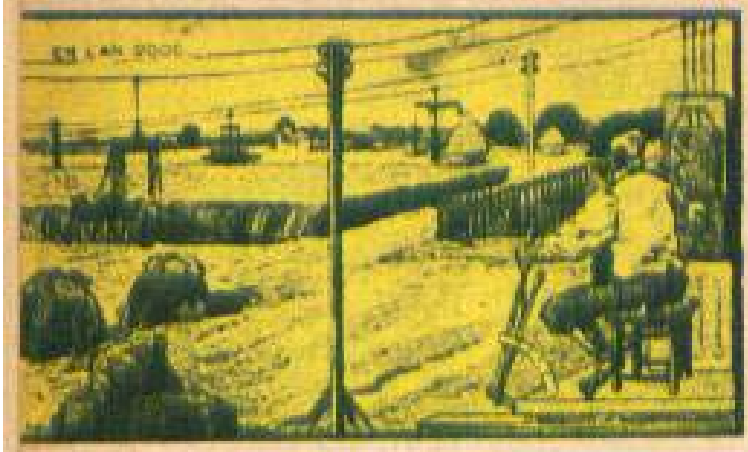

Așa era imaginat la 1900 progresul tehnic în agricultură. Nu mai mult decît o simplă arie electrificată...

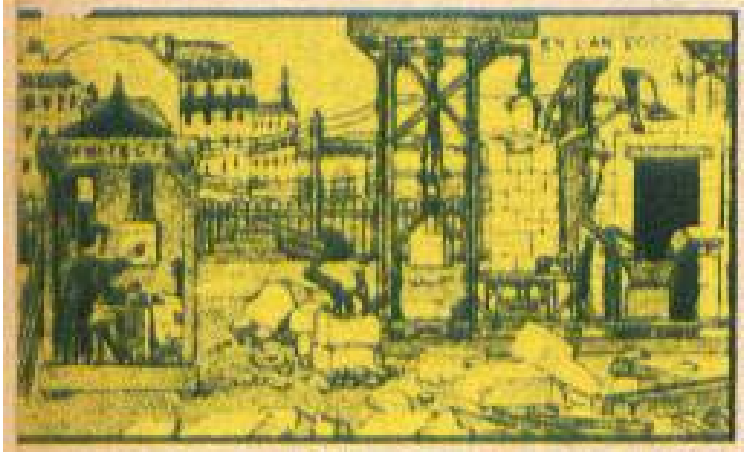

Tehnica actuală a construcțiilor face din acest tablou „îndrăzneț" o imagine de mult depășită

Pînă și un școlar poate schița astăzi o imagine mai modernă a învățămîntului audiovizual

blema majoră a dezvoltării care se pune pentru toate societățile, chiar și cele care au întreținut iluzia momentană a unei opriri posibile.

4 De la controversele asupra științei și tehnicii la afirmarea rolului lor motor

O falsă doctrină proclama drept cauză a tuturor relelor de care suferă omenirea consecințele distrugătoare și disruptive ale descoperirilor științei și tehnicii. Numeroși autori au cerut ca lumea în curs de dezvoltare să renunțe la cuceririle cele mai avansate ale științei și să adopte o știință și o tehnologie „intermediare" sau adecvate, care să fie „neviolente" (să nu strice natura), „mici" (să nu strivească pe om prin dimensiuni gigantice), „ieftine" (fără investiții mari și cu consum mic de energie) și „simple" (uneori aici se ascunde reîntoarcerea la tehnicile patriarhale). Înții de toate, Schumacher, principalul autor al acestei teorii, nu are dreptate : cel mai mic, ieftin și neviolent obiect tehnic este radioul cu tranzistori. Dar el nu e simplu, ci un produs al tehnicii de vîrf. Recomandările lui Schumacher nu s-au bucurat de ecoul ce-l soncta în rîndul țărilor în curs de dezvol-

depășit pe sine însuși : cele mai avintate plăsmuiri ale imaginației sale s-au dovedit nu numai realizabile, dar și infinit mai perfecționate în cadrul revoluției tehnico-științifice contemporane.

Desenele acestea de la începutul veacului par a fi fost... un zîmbet pentru mai tîrziu. Dar cum vor zîmbi nepoții și strănepoții noștri privind retrospectiv imaginile pe care unii și le fac astăzi despre viitorul tehnico-științific ?

Magnetofonul — în viziunea începutului de veac — urma să apară abia peste 100 de ani !

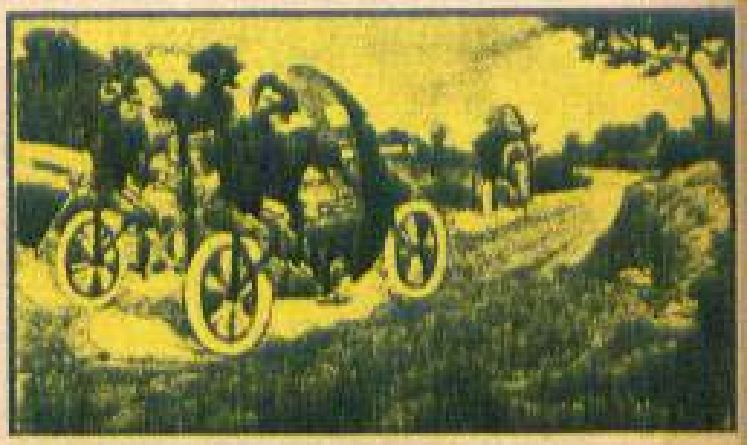

Scuterul „trebuia" să apară în anul 2000. Probabil că, pînă atunci, va... dispărea cu totul

Pescuitul subacvatic a evoluat astăzi în maricultura de proporții industriale, deși această îndeletnicire nu era visată în 1900 decît ca un „sport amuzant"

tare. Critica unor consecințe nefaste ale științei nu implică și negarea rolului de motor al științei, a cunoștințelor de care trebuie să dispunem pentru a inova. Nu se poate spune că dezbaterea asupra științei a rămas fără efecte. Asistăm la o reorientare a cercetătorilor și a tehnicii spre problemele de viață ale oamenilor, spre valorificarea unor noi resurse de energie, în primul rînd a celei solare. Vechii tehnocrați își fac „mea culpa" și descoperă, ca Forrester, că perioada ce va urma va explora nu atît „limitele fizice", cît cele sociale. În sfîrșit se restudiază atent consecințele economice și sociale ale dezarmării. Raportul asupra acestei teme este redactat de un grup de experți condus de profesorul Gheorghe Dolgu, rectorul Academiei de studii economice, numiți de secretarul general al O.N.U.

5 Noua ordine economică internațională

Este conceptul puternic și unificator care s-a desprins dintr-o masă de noțiuni luptînd pentru întîietate, capabil să oglindească preocupările majorității populației lumii. România socialistă se află printre promotorii cei mai activi ai instaurării noii ordini economice internaționale, insistînd asupra semnificației laturii politice a noii or-

dini, ce presupune așezarea relațiilor între state pe principii noi, pentru care ea militează de multă vreme. Este o idee care își găsește expresia în abordarea noii ordini internaționale de către țările nealiniate la Colombo în 1976. Ținerea unei sesiuni internaționale cu tema **Concepția președintelui Nicolae Ceaușescu despre noua ordine internațională**, la Paris și București, la sfîrșitul anului 1975, vădește puternicul interes trezit de ideile și propunerile șefului statului român, precum și de acțiunile concrete ale României în această direcție.

Conceptul de noua ordine internațională, economică și politică, s-a îmbogățit fără încetare. În ianuarie 1976 s-a ținut la Geneva un seminar internațional privind dimensiunea socială a noii ordini, iar în iunie la Paris o masă rotundă închinată aspectelor culturale ale noii ordini. Nu de multe ori se produce în istorie o mișcare de idei, revendicări și acțiuni de asemenea proporții, antrenînd cercuri atît de largi sub semnul voinței de a schimba vechile relații de inegalitate și inechitate, economice ca și politice, prin structuri noi, care să asigure apropierea nivelurilor de dezvoltare, adevărate prăpăstii care divid lumea, ca urmare a unei perioade de colonialism și dominație imperialistă. Această temă stringentă s-a dovedit mai cuprinzătoare decît a viitorului. Semnificativă este trecerea unor institute, ca Institutul ASPEN de studii umaniste din S.U.A., la abordarea ei, cu ajutorul specialistului în prognoză McHalle.

6 *Schimbări de perspectivă. Critica consumismului*

În această dezbatere intensă, multe din conceptele lansate în cursul ultimului deceniu au suferit revizuiri. Unele au pierdut din lustru. Iată de pildă „calitatea vieții". Acest concept implica atingerea unui nivel de satisfacere a cerințelor cantitative ale vieții, urmînd că de acum încolo trebuie să asigurăm numai calitatea acestei vieți. În prezent s-a afirmat ca prioritară satisfacerea **minimului vital** pentru marea majoritate a omenirii. Aproape toate studiile asupra viitorului au stabilit ca punct de plecare definirea unui prag indispensabil care trebuie trecut, scoțînd din condiția de mizerie inacceptabilă păturile cele mai defavorizate ale țărilor. Ideea a fost dezvoltată de către cercetătorii latino-americani (școala de la Bariloche din Argentina). A apărut, de asemenea, ideea că nu numai pragul minimal al nevoilor umane trebuie definit, ci și plafonul maximal, dincolo de care orice consum este risipă și sfidare. Aceste studii scot în evidență disparitățile în consumuri. S.U.A., cu 6% din populația globului, consumă 1/3 din resursele neregenerabile, iar un cetățean nord-american consumă o tonă și jumătate de cereale pe an, față de numai 200 kilograme, rația unui locuitor al Indiei. În special școala nordică a explorat această idee (scrierile lui Gunnar Adler-Karlson, care a vizitat țara noastră în 1976, studiile publicate de fundația suedeză Dag Hammarskjöld și noul centru în curs de creare, intitulat „Pentru un alt fel de dezvoltare").

Aceste concepte prioritare mai apropiate de nevoile reale ale omenirii s-au afirmat odată cu repunerea **muncii productive** în drepturile ei. Literatura a fost dominată în Occident pînă în 1973—74 de problemele timpului liber. Nenumărate seminarii s-au ținut pe această temă. Ea nu este prioritară. Imaginea unei societăți superautomatizate în care intervenția umană devine simbolică, în timp ce activitatea neproductivă trebuie organizată pentru a nu duce la nevroze, s-a dovedit a nu fi la ordinea zilei. În schimb, a apărut pe primul plan asigurarea locurilor de muncă (Conferința mondială O.I.M., Geneva, 1976), a îmbinării armonioase a muncii fizice cu cea intelectuală, a definirii în orice model a valorilor supreme ale muncii concepute ca suport indispensabil al existenței și integrității personalității umane.

Realitatea infirmă viziunea societății postindustriale consumiste,

iar autorii o părăsesc. O critică acerbă a fost făcută la adresa societății de consum, echivalînd-o cu o școală a risipei. Postindustrialismul hedonist al lui Kahn, viziunea unui viitor cu o superabundență de bunuri și de timp, bazat pe tehnici miraculoase, s-a dovedit a fi plăsmuit în grabă. Puține dezbateri de idei au scos în evidență contradicțiile capitalismului ca aceea asupra viitorului. În discuția științifică a modelelor lumii viitoare se acceptă astăzi în mod precumpănitor teze ca : incompatibilitatea criteriului profitului particular cu cerințele vitale ale societății și neglijarea de către modul de producție capitalist a exigențelor echilibrelor naturale și a dimensiunii sociale și culturale a actului economic (sînt semnificative lucrările asociației „Futuribles" fondată de Bertrand de Jouvenel și cartea lui Daniel Bell „Criza culturală a capitalismului"). Se recunoaște peste tot adevărul că problemele umane au atins un asemenea grad de complexitate, încît dacă ținem seama și de ritmul rapid al transformărilor din lume, ele nu pot fi rezolvate prin jocul liber al forțelor, devenit catastrofic, ci numai prin intervenție deliberată și prin abordare rațională, manifestate prin program și plan.

În mod natural, explorarea viitorului este un cîmp de afirmare a concepției materialist-dialectice despre om, natură și societate, precum și a experienței de construcție practică a țărilor socialiste.

7 Metodologiile și îndemnul la perfecționarea gîndirii

Studiul viitorului pune cercetătorilor sarcini noi, neîntîlnite în investigațiile de tip analitic și specializat. El are un caracter de sinteză și angajează zeci de discipline : e deci inter și multidisciplinar. Trebuie să învățăm să lucrăm cu ansamble mari nedecompozabile, cu elemente legate de relații, ce formează un singur tot, cu sisteme. Disciplinele ne învață cum să măsurăm temperaturi, lungimi, intervale de timp. Dar cum să măsurăm conexiunea, centralitatea, interacțiunea, cum să clasificăm obiecte după mai multe criterii, cum să estimăm stările de echilibru în natură și iminența catastrofelor, cum ar fi îmbolnăvirea unui lac ? Viitorul exercită o presiune asupra matematicii și gîndirii științifice. Modelele cer instrumente din ce în ce mai fine, calcule mai laborioase. Completarea orizontului economic cu considerații sociale a adus în linia întîi chestiunea indicilor sociali. La București funcționează Centrul internațional pentru metodologia studiilor de viitor și dezvoltare (condus de dr. M. Botez), o unitate sprijinită de Universitatea din București, încadrată în federația mondială.

După 1972, cînd a fost creată, au apărut și în alte părți ale Europei centre asemănătoare, precum centrul Politehnicii din Wroclaw, pe care l-am vizitat. În U.R.S.S. funcționează laboratoare de prognoză în științele sociale, politice, economice și tehnice în cadrul Academiei de științe. Există o emulație a tehnicilor de investigație, care nu sînt de neglijat. Ele sînt adevărate arme de stăpînit complexitatea, iar modelele viitorului au de pe acum un efect benefic asupra soluționării unor probleme complexe, ca amenajarea bazinelor fluviale, urbanistica, organizarea de rețele de transport sau de uzine, școli sau alte instituții. Trebuie să enumerăm printre marile schimbări ale epocii noastre creșterea capacității de a gîndi realități complexe și de a decide în orizont incert.

8 Cuvîntul decisiv al terenului și acțiunii. Concepția României

Întrunirile internaționale, mesele rotunde, seminariile și congresele, oricît de des s-ar ține, nu sînt de-

cît un mic laborator de concepte în raport cu marele cuptor al ideilor pe care-l constituie practica economică și socială, procesele de dezvoltare, descoperirile științifice și inovațiile tehnice și alte fapte tangibile. În întîlnirile președintelui României, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a cărui concepție privind noua ordine economică și politică și rezolvarea problemelor vitale ale omenirii a făcut obiectul a numeroase studii sau întîlniri internaționale, cu reprezentanții diferitelor școli de investigație (printre care și autorul „Șocului viitorului", Alvin Toffler), această idee a fost subliniată cu pregnanță.

Carta fundamentală care ghidează mersul nostru spre viitor este **Programul Partidului Comunist Român de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism.** În țara noastră au fost create organisme specifice, care arată grija și răspunderea deosebită pentru deciziile de mare amploare, cum este Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale, menit să contribuie la elaborarea prognozelor pe termen lung, la fundamentarea deciziilor cu caracter strategic privind dezvoltarea României socialiste. Constituirea recentă a unui Institut de planificare și prognoză subliniază legătura între planuri, programe, încadrarea obiectivelor cincinalelor în viziuni coerente de perspectivă. Țara noastră depune în marea dezbatere contemporană o mărturie inestimabilă pentru clarificarea ideilor. Experiența sa confirmă că în condițiile socialismului procesul creșterii este compatibil și armonizabil cu distribuția justă, cu afirmarea egalității între oameni, cerință fundamentală a umanismului revoluționar. Ritmurile mari de creștere a industriei, depășind 10% timp de mai bine de un deceniu, ritmul susținut de creștere a venitului pe cap de locuitor, ca și educația și instruirea întregii populații sînt un factor de încurajare a eforturilor tuturor țărilor în curs de dezvoltare. Țara noastră a arătat că resursele unui popor devin practic nelimitate în condițiile unei mobilizări a acestor resurse în direcția unui obiectiv bine conturat, urmărit cu o strategie clară și prin participarea sporită a tuturor cetățenilor la procesul de decizie. Cursul evenimentelor peste tot în lume confirmă încrederea investită de concepția românească în formula participării largi, în opoziție cu abordarea tehnocratică. Acest curent care credea că randamentul crescut al societății se obține doar prin avizele experților și care promova principiul elitist, cu grave consecințe de diviziune, a fost supus probei focului și n-a rezistat. Astăzi, întreaga omenire aspiră la justiție și egalitate, netolerînd structurile care perpetuează sub o formă sau alta dominația și exploatarea. Un alt domeniu în care tezele românești și-au văzut validarea este acela al roluiui independenței și suveranității. Cîți nu au încercat să demonstreze că, într-o lume a problemelor globale și a interdependenței, aceste concepte sînt învechite, inapte să fie luate în bagajul pentru viitor ? Dar iată că la sfîrșitul anului 1976 conceptul asupra căruia insistă țările în curs de dezvoltare este „bazarea pe forțe proprii și întrajutorare" (Conferința din Mexic), iar anul 1977 începe cu o dezbatere a Federației mondiale de studii asupra viitorului, în Maroc, tot cu tema forțelor proprii. Suveranitatea asupra bogățiilor naturale este un principiu-cheie al noii ordini economice internaționale. Se dovedește că independența este o noțiune opusă dependenței, dar este o condiție pentru realizarea unei cooperări fructuoase în condițiile unei conexiuni și interdependențe crescînde.

Se poate spune că în problema viitorului România socialistă este prezentă atît cu experiența rodnicei sale construcții economice și sociale, cît și cu o concepție ce a cîștigat o largă audiență într-o pasionată dezbatere.

Mircea MALIȚA

Condiţia umană, supraconsumul şi CALITATEA VIEŢII

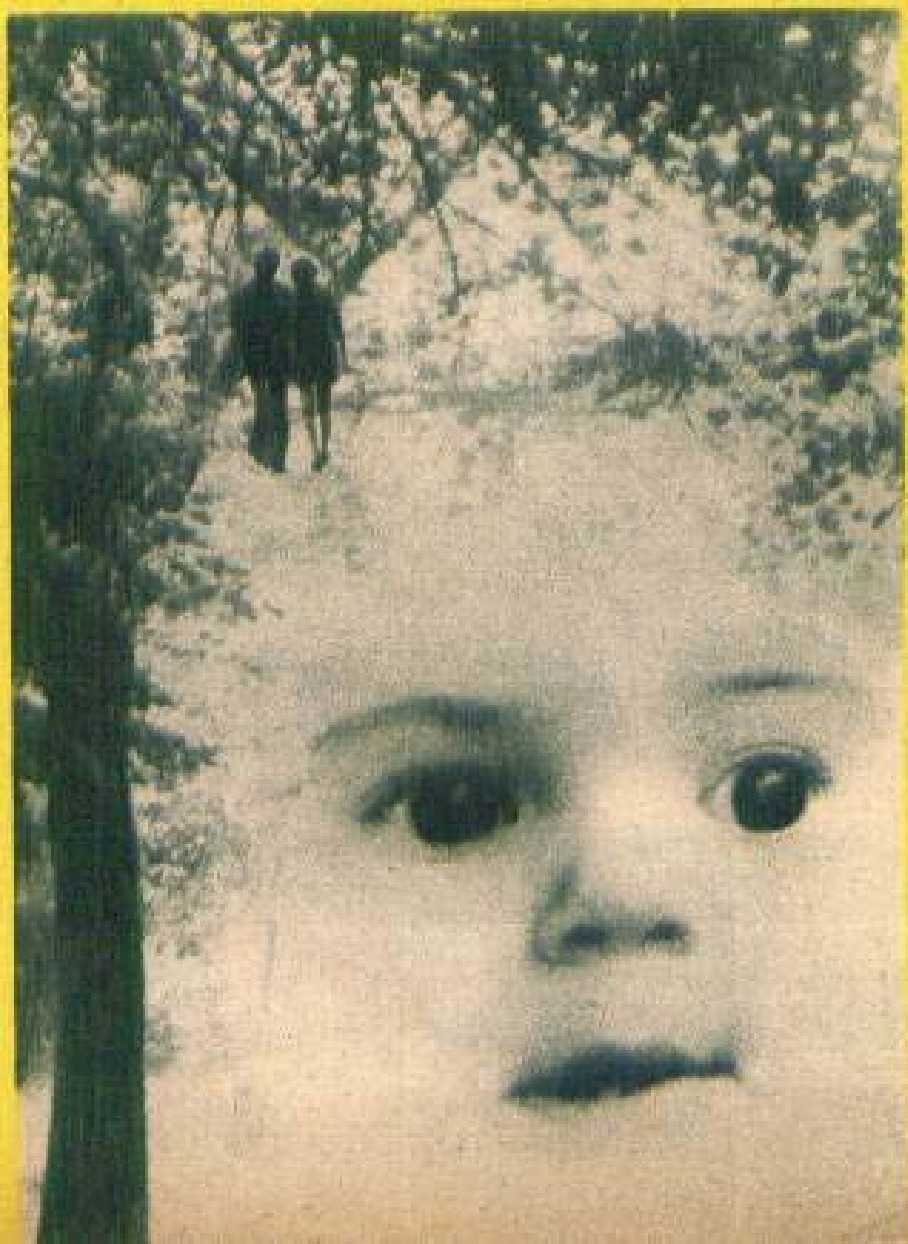

Omul, făuritor a tot ceea ce a modelat şi a umanizat planeta, îşi pune acum, în ultimul sfert al veacului douăzeci — cînd specia lui a trecut de 4 miliarde de suflete, cînd locuinţa comună tuturor semeniilor pămîntului pare a-i fi devenit neîncăpătoare şi îşi îndreaptă ochii spre aştri — o problemă imperioasă a devenirii sale: **calitatea vieţii pe care o trăieşte.**

Dar de la bun început trebuie spus că dacă această aspiraţie este universală, modul de a o concepe ca şi mijloacele concrete de a o înfăptui diferă flagrant, în funcţie de realităţile politice, economice şi sociale ale lumii contemporane. Calitatea vieţii nu este o floare care creşte indiferent de sol, la fel în şi pentru toată lumea, potrivit unor „planuri de cultură" abstracte (şi în fond diversioniste) propuse de diverşi gînditori burghezi. Poate fi pusă problema în aceleaşi termeni pentru campionii superprofiturilor monopoliste ca şi pentru masele de şomeri, pentru posesorii de iahturi şi parcuri englezeşti ca şi pentru milioanele de fiinţe umane lipsite de minimul vital, pentru metropolele opulente ca şi pentru vastele zone de pe glob vlăguite de cele dintîi? Semnificativ este însuşi modul de interpretare a conceptului — mult agitat în anii din urmă de diverşi ideologi ai „societăţii de consum", care încearcă să-l golească de conţinutul său concret-istoric, de necesitatea asigurării condiţiei umane pentru toţi oamenii, în favoarea unor speculaţii născute din coşmarul crizei care a pus stăpînire pe toate structurile acelei societăţi. Potrivit lor, calitatea vieţii s-ar limita în general la ameliorarea mediului înconjurător, la calitatea consumului, a serviciilor, a „loisirului" (despre toate acestea ca şi despre adevărata faţă a calităţii vieţii în lumea de azi va fi vorba în următoarele capitole).

„Dacă omul ţinteşte cu gîndul pînă la un an — să semene grîu. Dacă scrutează pînă la o depărtare de zece ani — să planteze un pom. Dacă ştie a scruta timpul pînă la o sută de ani, atunci să instruiască un popor. Semănînd grîu — va recolta o dată. Sădind un pom — va recolta de zece ori. Instruind un popor — va recolta de o sută de ori".

Deocamdată, pentru reabilitarea acestui concept, în care se pot regăsi aspiraţiile majore ale omenirii muncitoare, să subliniem faptul că el nu este deloc pe atît de nou pe cît vor să-l prezinte teoreticienii de ultimă oră ai „vieţii bune" pentru uzul clientelei lor angoasate. Visul de aur al omenirii — societatea comunistă — reprezintă adevărata şi singura posibilă întruchipare.

prin caracterul revoluționar și bazele sale științifice, a autenticei calități a vieții, a ceea ce anticipa Marx prin sugestiva metaforă „pîine și trandafiri". Este idealul în numele căruia a triumfat revoluția socialistă într-un șir de țări, idealul sub semnul căruia se înfăptuiește, printr-o muncă tenace și eroică, o lume a dreptății și echității, a demnității și bunăstării omului. Aici, în condițiile orînduirii noastre, se află și se cere descifrat sensul cu adevărat înalt al calității vieții, concept care îmbină organic laturile materiale și spirituale ale existenței, înțeles de noi nu ca un tribut plătit „consumismului" mărginit și visceral, ci ca un efort neîntrerupt pentru crearea condițiilor complexe necesare dezvoltării și afirmării libere a personalității umane.

„Pîine și trandafiri"

A trăi frumos... iată frumoasa expresie românească în care se adună înțelesurile profunde ale existenței năzuite de veacuri de poporul nostru și care prinde ființă acum, fiind condiția și finalitatea operei de făurire a comunismului pe pămîntul țării. A trăi frumos — idee pe care o regăsim magistral expusă în întreg cuprinsul Programului Partidului Comunist Român — nu este un bun care se smulge individualist și nici un cadou picat de undeva, ci încununarea firească a datoriei de a da mai mult societății decît a pretinde de la ea, este însăși condiția noastră de producători și beneficiari ; într-un cuvînt, plenitudinea unei vieți înțelepte care-și află suprema rațiune

Ambianța tonică a noului București.

în munca, în creația închinată celor din jur, patriei. (Nu ne propunem să prezentăm aici amplul program economic și social prin care se asigură în țara noastră, pe multiple planuri, creșterea continuă a calității vieții — date și argumente numeroase oferă, în acest sens, documentarul „15 cote ale progresului și prosperității", din cuprinsul acestui almanah).

Concept dinamic, calitatea vieții se dobîndește în și prin activitatea concretă pentru traducerea în viață a obiectivelor politicii partidului, tocmai fiindcă această politică are în centrul ei omul, grija pentru ridicarea calității vieții poporului. Iată și calea științifică pentru realizarea acestei năzuințe — limpede și însuflețitor exprimată în Programul partidului : **„După cum se știe, în socialism se aplică principiul «De la fiecare după capacitate, fiecăruia după muncă». Acest principiu ține seama de nivelul dezvoltării forțelor de producție, de potențialul producției de bunuri materiale, de posibilitățile de care dispune la un moment dat societatea pentru satisfacerea necesităților de viață ale maselor. Comunismul presupune realizarea unui înalt nivel al forțelor de producție pe baza celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii, asigurarea unei producții de bunuri materiale care să satisfacă din plin toate necesitățile, determinate științific, ale populației. Pe această bază, în comunism se va înfăptui principiul : «De la fiecare după capacitate, fiecăruia după nevoi». Acest principiu are în vedere un larg orizont de pregătire, calificare și cunoștințe al tuturor membrilor societății, dezvoltarea conștiinței sociale, precum și un grad ridicat de mecanizare și automatizare a proceselor de producție ; toate acestea vor permite fiecăruia să producă maximum în domeniul său de muncă".**

Așadar, a trăi frumos în înțelesul comunist al cuvîntului implică dezvoltarea conștiinței sociale, formarea omului nou, singurul capabil să realizeze o nouă calitate a vieții. Afirmarea personalității umane, valorificarea plenară a forței creatoare a fiecărui individ, participarea tuturor la asigurarea progresului, instaurarea deplină a eticii și echității socialiste, a umanismului revoluționar — toate acestea constituie pentru noi trăsături fundamentale, inalienabile ale calității vieții.

„Noi, comuniștii — spunea tovarășul **Nicolae Ceaușescu** în cuvîntarea sa la încheierea lucrărilor Congresului educației politice și al culturii socialiste — **ne propunem, de fapt, să venim — dacă se poate spune astfel — în sprijinul naturii, care a sintetizat în om forma superioară de organizare a materiei, acționînd prin toate mijloacele pentru stimularea însușirilor celor mai nobile ale acestuia, pentru dezvoltarea sensibilității sale, a dorinței și voinței de autodepășire, pentru amplificarea continuă a cunoașterii sale, pentru împlinirea viselor sale celor mai cutezătoare de progres, dreptate și fericire. Aș putea spune că, în fond, și în acest domeniu acționăm în spiritul materialismului dialectic. Înțelegînd și stăpînind legile naturii, acționăm totodată pentru a le pune în serviciul omului — adică a tot ceea ce a creat mai bun natura. Noi ne propunem acum să perfecționăm produsul cel mai înalt al naturii — omul, creatorul a tot ce există în societate !".**

BOGAȚII ȘI SĂRACII LUMII

Așa se poate intitula acest tabel — întocmit pe baza datelor Biroului Internațional al Muncii — care oglindește veniturile pe cap de locuitor, calculate în dolari, din diferite regiuni ale globului. Cifrele din pătrățelele tabelului reprezintă milioane de locuitori. Astfel, se poate vedea clar că, în vreme ce aproape două miliarde de locuitori ai Terrei trăiesc în mizerie, avînd un venit anual sub două sute de dolari, numai 621 milioane (dintre care 507 milioane în Europa, America de nord și Oceania) cîștigă peste 2 000 de dolari pe an. Decalaje care grăiesc de la sine...

BOGAȚII ȘI SĂRACII LUMII

Așa se poate intitula acest tabel — întocmit pe baza datelor Biroului Internațional al Muncii — care oglindește veniturile pe cap de locuitor, calculate în dolari, din diferite regiuni ale globului. Cifrele din pătrățelele tabelului reprezintă milioane de locuitori. Astfel, se poate vedea clar că, în vreme ce aproape două miliarde de locuitori ai Terrei trăiesc în mizerie, avînd un venit anual sub două sute de dolari, numai 621 milioane (dintre care 507 milioane în Europa, America de nord și Oceania) cîștigă peste 2 000 de dolari pe an. Decalaje care grăiesc de la sine...

Regiuni / Venituri pe locuitor	Sub 200 dolari	Între 200 și 999 dolari	Între 1 000 și 1 999 dolari	Peste 2 000 dolari	Total populație
Europa America de Nord Oceania	Sub un milion	91	401	507	999
America de Sud Caraibe	4	252	36	3	295
Asia Orientul Mijlociu Zona Pacificului	1 742	222	2	111	2 077
Africa	225	145	3	Sub un milion	373
Total populație	1 971	710	442	621	3 744

nismului revoluționar — toate acestea constituie pentru noi trăsături fundamentale, inalienabile ale calității vieții.

„Noi, comuniștii — spunea tovarășul **Nicolae Ceaușescu** în cuvîntarea sa la încheierea lucrărilor Congresului educației politice și al culturii socialiste — **ne propunem, de fapt, să venim — dacă se poate spune astfel — în sprijinul naturii, care a sintetizat în om forma superioară de organizare a materiei, acționînd prin toate mijloacele pentru stimularea însușirilor celor mai nobile ale acestuia, pentru dezvoltarea sensibilității sale, a dorinței și voinței de autodepășire, pentru amplificarea continuă a cunoașterii sale, pentru împlinirea viselor sale celor mai cutezătoare de progres, dreptate și fericire. Aș putea spune că, în fond, și în acest domeniu acționăm în spiritul materialismului dialectic. Înțelegînd și stăpînind legile naturii, acționăm totodată pentru a le pune în serviciul omului — adică a tot ceea ce a creat mai bun natura. Noi ne propunem acum să perfecționăm produsul cel mai înalt al naturii — omul, creatorul a tot ce există în societate !".**

Trăim într-o societate în care omul nu e singur. O societate în care el se poate bucura de aerul social neviciat pe care îl respiră, de protecția fizică și morală a unui mediu ambiant sănătos, de contactul tonic, regenerator, cu tot mai ambițioasele idealuri de viitor ale unei lumi ce aspiră și își clădește calitatea propriei sale vieți pe muncă și prin muncă.

Ce înțeles poate avea însă „calitatea vieții" — și în folosul cui — în lumea dominată de alte țeluri și guvernată de alte legi, o lume care pentru a-și ascunde convulsiile economice, sociale, morale încearcă să arboreze surîsul publicitar al „societății de consum" ?

Falsa dilemă a societății risipei: „A supraviețui sau a supraconsuma ?"

Într-un studiu publicat de revista „2000" sub titlul „A supraviețui sau a supraconsuma ?" se sublinia : „Este cert că nu se poate vorbi despre calitatea vieții decît cu condiția satisfacerii tuturor necesităților elementare ale omului. Atunci cînd îi este foame și frig, nevoia de hrană și acoperiș îi apare mai imperioasă decît îngrijorarea față de lacunele din infrastructură, față de problemele amenajării teritoriului sau ale ocrotirii mediului înconjurător... Creșterea numărului de televizoare și de autoturisme nu aduce în mod sistematic un plus de libertate individuală ; calitatea vieții este cu totul altceva decît nivelul de trai, așa cum a ocroti mediul înconjurător nu înseamnă doar a crea cîteva parcuri naturale, grădini botanice și spații verzi".

Poluarea sonoră, așa cum o vede un desenator francez. Calmul și liniștea sînt și ele componente ale calității vieții.

Cînd au fost înălțați, zgîrie-norii aveau orgoliul de a atinge cu crestele lor norii de deasupra marilor orașe. Acum, norii toxici ai poluării îi învăluie adesea, de jos în sus, sub tavanul greu al „smogului" (amestecul de fum și ceață).

Marele atentat care pune în primejdie viața în totalitatea ei pe planeta noastră, cursa înarmărilor, a ajuns să acumuleze stocuri capabile să anihileze omenirea. Gravele decalaje economice și sociale din lumea de azi, consecințele tot mai accentuate ale subdezvoltării — foamete, analfabetism etc. — accentuarea poluării planetare, toate acestea și multe altele ridică în fața omenirii probleme stringente. Este oare civilizația contemporană capabilă să facă față acestor probleme, de a căror rezolvare depinde însuși viitorul ei ? Cei ce cred în forțele omului, cei ce nu uită că, în fața unor grave primejdii, el a dovedit de cele mai multe ori că este capabil să le înfrunte și să le înlăture mobilizîndu-și capacitățile, energia dau un răspuns afirmativ. Nu numai fenomenele negative din lumea de azi cunosc curbe exponențiale, ci și conștientizarea opiniei publice, marile rezerve de creație și de inițiativă ale omului. Optimiștii vorbesc despre „lumina-care-se-întrezărește la-capătul-tunelului" ; pesimiștii adaugă : „dar-un-tren-vine-spre-noi !"

În fața societății crizei și a risipei a început să se vorbească despre ipostaza „progresului pe scăunelul spînzurătorii" și sub acest titlu-generic revista „2000" înserează un grupaj de opinii ale unor personalități. Astfel, între altele, aflăm că opulența se fălește cu faptul că, în ultimii șapte ani, consumul de somnifere a crescut în Statele Unite — și nu numai acolo — cu sută la sută, ceea ce s-ar înscrie printre „dovezile indiscutabile" ale creșterii... nivelului de trai. Că efectele dezvoltării se irosesc absurd atunci cînd avantajele economice sînt mai mult decît neutralizate de către inconvenientele ecologice. „Cu toate acestea — scrie economistul vest-german Erhard Eppler — consider că este periculos să se găsească în creșterea economică toate cauzele relelor noastre : în măsura în care aceasta constituie o funcție a progresului societății industriale moderne, ea nu poate fi nici mai mult, nici mai puțin decît un atribut economic, utilizabil în anumite scopuri, dar fără să constituie unicul criteriu al progresului unei societăți". Ideea că important nu este atît cît poate consuma omul, ci, mai curînd, de ce anume are nevoie pentru a-și realiza toate posibilitățile sale ca ființă umană constituie unul dintre factorii esențiali ai evaluării gradului de calitate a vieții, aceasta incluzînd nu numai

Poluarea sonoră, așa cum o vede un desenator francez. Calmul și liniștea sînt și ele componente ale calității vieții.

Cînd au fost înălțați, zgîrie-norii aveau orgoliul de a atinge cu crestele lor norii de deasupra marilor orașe. Acum, norii toxici ai poluării îi învăluie adesea, de jos în sus, sub tavanul greu al „smogului" (amestecul de fum și ceață).

urătorii" și sub acest ti-
revista „2000" inserează
de opinii ale unor per-
Astfel, între altele, aflăm
se făleşte cu faptul că,
șapte ani, consumul de
crescut în Statele Unite
umai acolo — cu sută la
ce s-ar înscrie printre
ndiscutabile" ale creș-
dului de trai. Că efectele
se irosesc absurd atunci
ajele economice sînt mai
neutralizate de către in-
ele ecologice. „Cu toate
scrie economistul vest-
hard Eppler — consider
iculos să se găsească în
conomică toate cauzele
stre : în măsura în care
stituie o funcție a pro-
cietății industriale mo-
u poate fi nici mai mult,
uțin decît un atribut e-
tilizabil în anumite sco-
ără să constituie unicul
progresului unei socie-
că important nu este
ate consuma omul, ci,
, de ce anume are ne-
a-și realiza toate posi-
le ca ființă umană con-
dintre factorii esențiali
gradului de calitate a
sta incluzînd nu numai

satisfacerea necesităților sale elementare, ci și nevoia de afirmare și dezvoltare nestînjenită a personalității umane.

Modul de viață la parametrii societății de consum — care provoacă epuizarea resurselor naturale numai și numai de dragul profitului imediat, al dobîndirii unei opulențe indigeste pentru o infimă minoritate pe seama imensei majorități — este socotit, în tot mai mare măsură, drept un factor primordial al deteriorării calității vieții. Reiese tot mai evident faptul că numai consumul și supraconsumul de bunuri materiale, cu prețul sacrificării celorlalte componente care să asigure existenței o reală plenitudine spirituală, nu pot asigura în mod automat calitatea vieții. Analizînd conținutul acestui concept în cadrul societății capitaliste contemporane, Olof Palme scrie în același număr al revistei „2000" : „...În anii '60, un anumit optimism a fost nevoit să dea înapoi, deoarece tot felul de tensiuni au început să se manifeste : ciocniri rasiale, decăderea centrelor urbane, dezordini pe piața muncii, lăsau să se vadă că expansiunea (dezvoltarea de tip capitalist — n.n.) nu era numai incapabilă să rezolve toate problemele societății, dar ridica noi probleme. Două dintre acestea îmi apar deosebit de semnificative. Mai întîi, inegalitatea repartiției. A doua problemă cu care ne-am văzut confruntați este protejarea mediului înconjurător. Abia în cursul anilor '60 omul a devenit conștient de pagubele considerabile pe care le pot provoca unele din actele sale irresponsabile. Resurse folosite pînă atunci în mod gratuit s-au rarefiat și o serie de intervenții socotite drept nepericuloase și-au demonstrat urmările dezastruoase. Mediul natural este amenințat și, odată cu el, omul se află în pericol... Savanții și specialiștii au abordat problemele actuale în diverse maniere. La început a fost domnia extrapolatorilor, a vizionarilor paradiselor tehnice. Apoi, alți savanți au repus în discuție bazele oricărui progres tehnologic, dirijîndu-și atenția asupra pericolelor inerente actualei dezvoltări. Lumea a devenit o mică planetă sfîrșită, fragilă, cu resursele naturale limitate și amenințate".

Cînd „țapul ispășitor" devine... progresul

Escamotînd adevăratele cauze a ceea ce numesc ei „deteriorarea" calității vieții, unii autori occidentali ajung să dea vina pe... dezvoltare. Astfel, în fața creșterii datorate progresului tehnico-științific al lumii contemporane au început să se pună întrebări patetice, adeseori fataliste, cu privire la rolul expansiunii omului asupra propriului său cadru de viață, asupra naturii și a limitelor în care acesta poate suporta „creșterea". Pe drept cuvînt, unele dintre aceste întrebări pot tulbura spiritele sărace cu duhul. Țapul ispășitor a devenit progresul firesc și necesar al lumii. „Răul suprem" — dezvoltarea științei și a tehnicii.

Oare lucrurile au depășit măsura omului ? Oare omul a încetat să mai fie, așa cum îl vedeau anticii, „măsura tuturor lucrurilor" ? Colosalele forțe puse în mișcare de om pentru a asigura dezvoltarea vieții și a societății omenești nu pot fi decît instrumente ale progresului, și nu o creație străină

și potrivnică lui. Și totuși, în asaltul accelerat al dezvoltării au apărut unele fenomene secundare, urmări mai puțin așteptate ale mijloacelor puse în acțiune, efectul acestora asupra resurselor naturale, asupra mediului ambiant, asupra omului însuși, asupra condițiilor sale de existență. Exacerbînd însă lucrurile, adepții teoriei „un-tren-vine-spre-noi" au început să vorbească, în termeni generalizatori, despre „conflictul dintre biosferă și tehnosferă", lăsînd să se înțeleagă că tehnica ar fi o forță independentă de om, aproape imposibil de „dresat" și care amenință specia și actualul stadiu al civilizației cu pericole „inevitabile". Astfel, nu cu mulți ani în urmă, pe baza unor calcule efectuate de cercetătorii „Clubului de la Roma" — fără a se ține seama de toți parametrii necesari schițării unei perspective științifice asupra evoluției societății omenești — s-a lansat teoria „dezvoltării zero" („zegistă"), de la cuvintele „zero growth", demonstrîndu-se că, „altfel", omenirea ar înainta în mod inevitabil spre... catastrofă ! Bazată în exclusivitate pe realitățile societății de consum, această teorie — de care, între timp, înșiși promotorii săi, din cadrul „Clubului de la Roma", s-au distanțat — consideră că îmbunătățirea calității existenței oamenilor nu se poate realiza decît prin stoparea dezvoltării, prin frînarea progresului științei și tehnicii.

Cert este — iar evoluția lucrurilor după lansarea teoriei zegiste o probează din plin — că dezvoltarea nu poate fi frînată. Nu pe seama dezvoltării tehnico-științifice se poate pune deteriorarea calității vieții, ci pe folosirea irațională, pe dirijarea în scopuri antiumanitare și antipopulare a forțelor declanșate de genul uman. Exemplul țărilor care înregistrează creșteri accelerate în sfera producției materiale — al țărilor socialiste în primul rînd — demonstrează cu prisosință că înseși temerile în fața dezvoltării sînt iraționale. Rațională apare însă necesitatea „umanizării" tehnicii. Termenul pare paradoxal, dar, neîndoielnic, el conține un adevăr esențial. Orientarea progresului tehnico-științific nu

spre umflarea profiturilor unei infime minorități, ci spre satisfacerea nevoilor celor mai imperioase ale omenirii, ajutorul în acest domeniu dat țărilor în curs de dezvoltare devin o problemă fără de a cărei rezolvare nu se poate vorbi cu optimism despre viitor.

Iată de ce este fals și nociv a raporta calitatea vieții la un cerc îngust de probleme, a o subordona „plăcerii de a trăi" după tiparele societății de consum. „Problema calității vieții — avertizează lucid Anthony Wedgwood Benn în revista citată mai înainte — trebuie luată în considerare într-un sens cît mai larg și mai deschis cu putință. Chestiunea fundamentală rămîne politică : este de înțeles că, în zilele noastre, ideea conform căreia oamenii își decid ei înșiși mai bine soarta devine din ce în ce mai acceptată... Faptul că interpretarea calității vieții poate să se facă de o manieră sau alta rămîne, după mine, o chestiune secundară ; esențialul este tocmai această noțiune de participare. Dezbaterile pe tema calității vieții nu se pot limita la simpla so-

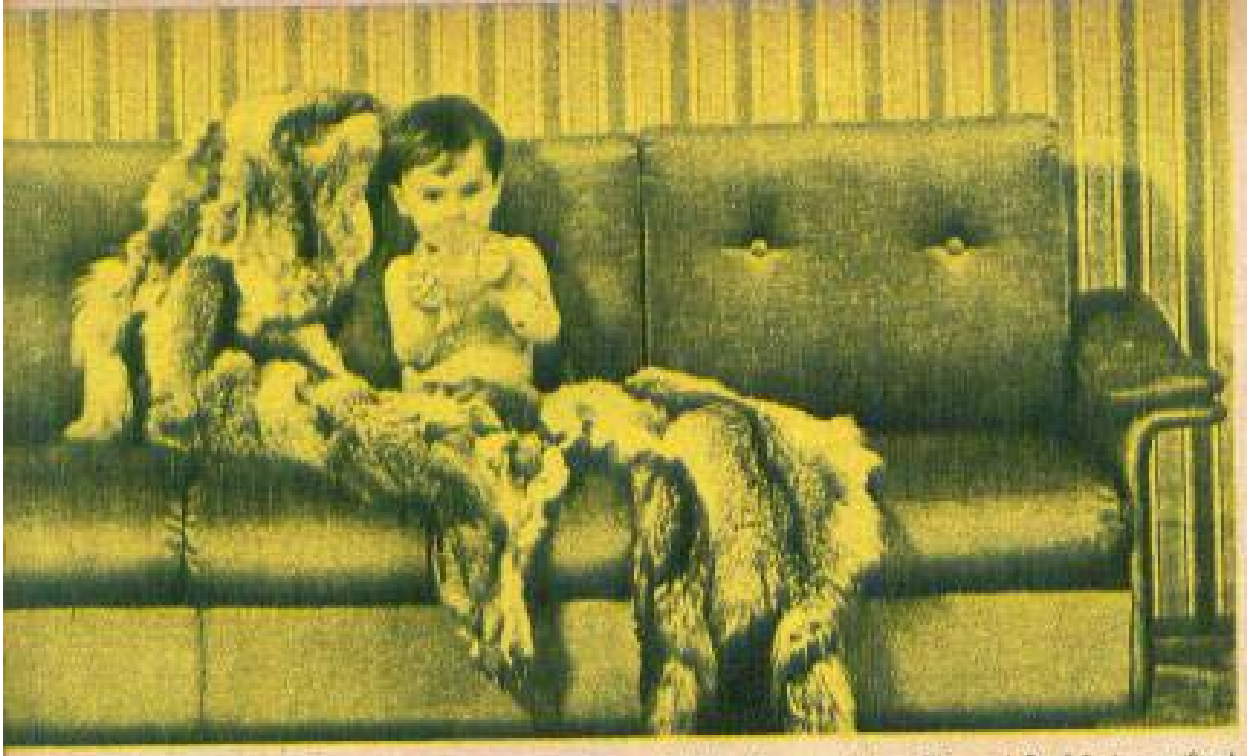

Fotografii pentru un „album de familie" al copiilor Terrei ? Mai curînd, adevărul despre condiția umană — așa cum se prezintă ea, simbolic, la antipozii sociali ai lumii contemporane

licitare de apartamente-model, de școli, de așezări mai bune, fără poluare și cu un dram de folclor pe deasupra. Problema este în realitate cu mult mai cuprinzătoare, ea privește participarea crescîndă la hotăriri a tuturor păturilor unei societăți..."

Cine și cum împarte „prăjitura"

„Pesimismul" este la moda — scrie publicistul american Alvin Toffler în „Ecospasm", analizînd o anumită stare de spirit generată de realitățile lumii capitaliste. Intelectualii prevăd un dezastru malthusian, filmele nu înfățișează decît cutremure de pămînt și zgîrie-nori infernali, științifico-fantasticul se complace în antiutopie, iar industria „retro"-ului (cultivarea a tot ce ține de vremurile de „altădată" — n.n.) ne asaltează cu mesaje perfide lăsînd să se înțeleagă că lucrurile mergeau mai bine în trecut". Nostalgia după „vremurile bune" de altădată este o replică la „șocul viitorului" și o atitudine conservatoare față de deteriorarea calității vieții. Omul, în condițiile acestei societăți dezumanizante, nu mai reprezintă o individualitate, ci, cel mult, o particică neglijabilă dintr-un „etalon statistic", înscriat în masa consumatorilor, căreia i se cere doar să înghită ceea ce i se oferă, sugerîndu-i-se că pe capacitatea ei de consum se sprijină întreaga conjunctură economică și prosperitatea societății. În atari condiții, opinia individului nu mai contează decît în măsura în care exprimă acordul față de cursul impus al lucrurilor, sau cînd se autoanulează înscriindu-se în „majoritatea mută". Cei aflați în dezacord cu modul de viață impus devin automat „marginali", „minorități contestatare" sau „oameni uitați". Primează totalitarismul concernelor multinaționale, care dictează „calitatea vieții", construită după tiparele profitului maxim în favoarea minorității exploatatoare. Tot Toffler remarca — într-un dialog pe care autorul acestor rînduri l-a avut cu el în timpul vizitei făcute la București, în vara lui 1976 : „În fond, pe ansamblu, dezvoltarea concernelor care își întind dominația asupra unor state provoacă,

acolo unde ele pot acționa, un recul deloc neglijabil al democrației. Pe măsură ce un număr din ce în ce mai mare de hotăriri economice scapă controlului națiunii respective, ele scapă și responsabilității democratice. Noțiunea însăși de democrație presupune că locuitorii unei țări pot exercita un control asupra propriei vieți economice. Dacă încetează să mai fie într-adevăr așa, independent de motive, o astfel de țară devine... colonie !"

Noii conchistadori nu mai posesc înveșmîntați în zale, cu sabia într-o mînă și cu crucea în cealaltă. Ci cu „binefacerile" consumului. Cu „mirajul" tranzistorului, cu neonul vitrinelor, cu chirurgia de sterilizare. „Consumați și nu vă mai înmulțiți. Dacă vreți să trăiți ca noi, lăsați-vă resursele naturale în mîinile noastre și veți avea o bucățică din prăjitură !" Dar ce reprezintă, în realitate, această „bucățică" ?

În timpul Conferinței mondiale a populației (București, 1974) s-a relevat că un american din California consumă resurse naturale și poluează cît 500 de indieni ! O simplă extrapolare ne arată că 200 de milioane de americani consumă și poluează cît... 100 de miliarde de

„Străzile-dormitor" din zonele subdezvoltate ale lumii constituie, prin ele însele, o pledoarie pentru condiția umană.

oameni „defavorizați". În altă parte a globului : „O familie norvegiană cu doi copii — spunea sociologul Ragnhild Olsen — «costă» la fel de scump cît o familie indiană cu 50 de copii. Nu ne mai putem permite să consumăm în același ritm !". Raționamentul care rezultă este clar : cînd unii consumă de zece, de o sută, de cinci sute de ori mai mult ca alții, înseamnă a recunoaște cu cinism că **pentru unii „calitatea" vieții nu este altceva decît imposibilitatea vieții pentru alții.** „Cum să se poată vorbi despre o calitate a vieții cu adevărat instaurată sau în curs de instaurare — spunea sociologul francez Robert de Montualon la un simpozion pe marginea Conferinței mondiale a populației — cînd asistăm la o ingrozitoare risipă de forțe umane, o risipă deliberată și voit structurată, care a guvernat și încă guvernează în cadrul societății industriale (de consum — n.n.) ? Risipă de oameni din ge-

neraţiile actuale, neomalthusianism pentru cei ce se vor naşte : două feţe ale aceleiaşi mentalităţi consumiste, care nu cunoaşte preţul omului !". „Sub sloganul că aduce fiecăruia un plus de bunuri, o gamă mai largă de opţiuni, societatea de consum încearcă să manipuleze masele ca şi cînd fiecare om ar deveni o particulă într-un cîmp de energie al cărui poli de decizie şi control sînt din ce în ce mai puţin numeroşi — spunea cu acelaşi prilej Stephane Hessel, fostul director adjunct al Programului Naţiunilor Unite pentru dezvoltare (P.N.U.D.). Şi aceasta deoarece bogăţia şi puterea se acumulează tot mai mult în mîinile celor bogaţi şi puternici. Frazeologiei egalitariste, democratice, participaţioniste, astăzi „la modă" (printre ideologii burgheziei — n.n.), nu-i corespunde, în realitate, nici o creştere a respectului faţă de om şi de exercitarea conştientă a libertăţii lui."

„Subdezvoltarea — spunea un cunoscut sociolog francez la Congresul mondial al viitorologilor care s-a ţinut în 1972 la Bucureşti — este, de fapt, un subprodus de dezvoltare al ţărilor dezvoltate. Bogăţia Statelor Unite este clădită pe seama Americii Latine. Pentru un dolar exportat în America Latină cu titlul de „cadou", se întorc trei dolari în Statele Unite. Discuţia despre calitatea vieţii... nu poate fi monologul deşert al unui înfometat şi monologul schizofrenic al unui suprasătul care vrea să se impună prin forţa decibelilor, acoperind celelalte voci. Celor rămaşi în urmă nu li se poate spune : sînteţi săraci, cu voi nu discutăm despre calitatea vieţii, căci sînteţi prea mulţi". A încerca soluţionarea crizei resurselor şi a mediului ambiant prin reducerea numărului celor mulţi şi săraci, atunci cînd „ceilalţi" consumă de zece, de o sută, de cinci sute de ori mai mult decît cei supuşi „reducerii", nu înseamnă a rezolva problema. În felul acesta, n-am putea avea decît o planetă care, pe parcursul cîtorva generaţii, în loc să devină leagănul şi vatra a patru, cinci sau zece miliarde de oameni trăind într-o condiţie umană, ar fi devorată pînă la epuizarea totală de cei mult o zecime din această posibilă populaţie, pusă însă să trăiască în supraconsum şi supraabundenţă.

Deci „calitate a vieţii" pentru o minoritate ghiftuită sau viaţă — cu adevărat demnă de acest nume — care să fie trăită de o lume întreagă ? Viaţa nu se poate traduce prin : „Consum — exist !", ci prin : „Devin — exist !" sau : „Acţionez — trăiesc !" Iar aceasta presupune lichidarea neîntîrziată a subdezvoltării şi instaurarea în lume a unei noi ordini economice.

Oare se poate vorbi despre o reală calitate a vieţii pe Pămînt atît timp cît milioane de oameni n-au un acoperiş, fiind nevoiţi să-şi caute adăpost fie şi în tuburile de canalizare de la marginea marilor oraşe ?

Un capitol în care va fi vorba de Cezar, Napoleon și... Malthus

Anul 2000 încă mai apare drept o îndepărtată „scadență" la care se raportează majoritatea statisticilor de perspectivă ale lumii, scadență întrezărită de forțele progresului cu optimism, cu speranța rezolvării pînă atunci a unora dintre cele mai arzătoare probleme ale lumii contemporane — lichidarea spectrului nuclear, eradicarea foametei pe glob, pași hotărîtori spre asigurarea unei reale condiții umane în toate țările rămase în urmă din punctul de vedere al dezvoltării, instaurarea unor relații de colaborare între toate popoarele lumii : așadar, un tablou opus viziunii „catastrofice" vehiculate de cei ce se încăpățînează să vadă doar imposibilitatea realizării acestor imperioase deziderate ale omenirii. Dar anul 2000 bate la ușă. Pentru majoritatea oamenilor care trăiesc astăzi pe Pămînt, anul 2000 nu mai constituie o perspectivă îndepărtată, o scadență pe care o vor apuca doar „alții" — și descurcă-se ei, cum vor putea, atunci — ci o dată pe care o vor ajunge chiar ei. După profesorul francez Henri Pequignot, mai mult de jumătate din numărul oamenilor care vor trăi în anul 2000 sînt contemporanii noștri. Dacă în timpul Congresului mondial al populației s-a spus : „Cu fiecare nouă secundă care trece, Pămîntul are de hrănit alte două noi guri care vin pe lume", încă înainte de trecerea apropiatului prag dintre milenii se va auzi : „Cu fiecare bătaie a inimii dumneavoastră, alte trei noi inimi încep să bată pe Pămînt"...

„Viața se schimbă" — și, odată cu ea, și calitatea existenței noastre — iar această afirmație nu este o simplă figură de stil, ci oglindește însăși dinamica achizițiilor tehnico-științifice la care asistăm pe parcursul unei singure generații. O simplă retrospecție ne arată că, din punct de vedere al stilului lor de viață, bunicii noștri de acum o sută de ani erau mai „aproape" de stră-străbunicii lor de acum o mie de ani, decît de noi, cei de azi. Napoleon ar fi avut, astfel, mult mai multe lucruri comune cu Iulius Cezar, de care îl despărțeau optsprezece veacuri, decît cu actualele generații, venite pe lume la mai puțin de două secole după el. Părinții noștri n-au cunoscut în copilăria lor nici televizorul, nici avionul cu reacție, nici trenul electric, nici frigiderul, nici măcar — cu rare excepții — telefonul. Părinții lor mai măsurau distanțele în goana cailor, casele abia începeau să se lumineze cu petrol lampant, o clădire de cîteva etaje era un eveniment, deplasările în orașe se făceau cu tramcarul, cinematograful mut constituia atracția unei lumi ce abia începuse să cunoască ritmul pasului alergător.

Epoca în care omul trebuia să se adapteze produselor tehnicii este considerată astăzi revolută. Acum produsele tehnicii caută să se adapteze nevoilor omului. Omul, spunem noi, este inițiatorul și creatorul întregului și neîntreruptului șir de prefaceri pe care le înfăptuiește cu ajutorul instrumentelor puse la dispoziția lui de știință și tehnică și tot el trebuie să fie țelul final al acestor transformări. Iată însă că funcției fundamentale a omului rațional — cea de „homo faber", de creator și producător — societatea capitalistă de azi, în încercarea de a stoarce totul, îi substituie, printr-o propagandă abil regizată, calitatea de consumator. Și rezultatul ?

„În fiecare zi — scrie „Le Monde" — în societatea de consum vedem cum indivizii, familiile sînt incitate prin tot soiul de presiuni să cheltuiască tot ce cîștigă și, adeseori, chiar mai mult decît cîștigă. Spiritul lor de economisire a fost abolit. El le-a fost confiscat de către marile întreprinderi care sînt «condamnate» la superprofituri prin practicarea în mod sistematic a unei politici a prețurilor ridicate". Deviza laitmotiv a societății devine astfel : „nu lăsa pe mîine ce poți consuma azi !". Grija firească pentru ziua de mîine e anihilată. Perspectiva nu mai are

Foto-parabolă (din „Stern") despre grijile casnice de fiecare zi ale femeii. Cîte mîini i-ar trebui pentru a se bucura de ceea ce se numeşte „calitatea vieţii" ?

valoare decît prin suprasaturarea prezentului. A trăi conform concepţiei „după noi, potopul !" înseamnă a te supune cinicei maxime a englezului Keynes, care afirma : „Pe termen lung, vom fi cu toţii morţi !". La întrebarea „Ce vom face cînd tunurile vor amuţi ?", Malthus, „clasicul" de la care s-a inspirat Keynes, răspundea : „Va trebui să consumăm... Va trebui să provocăm o adevărată pasiune pentru consum". La aceeaşi întrebare, celebrul economist David Ricardo, contemporan cu Malthus, răspundea înţelept : **„Va trebui să producem şi să economisim".**

„Şocul viitorului" sau şocul supraconsumului indigest ?

Punînd accentul pe cererea falş întreţinută de o reclamă ameţitoare, societatea de consum nu numai că devorează cu nepotolită lăcomie şi irresponsabilitate resursele naturale, dar se şi autodevorează. Omul consumator se trezeşte în ipostaza de a fi el însuşi

...consumat, devenit simplă „materie primă" în malaxoarele marilor monopoluri. „Condamnarea" la superprofit a monopolurilor — ca să folosim expresia plastică a ziarului citat mai înainte — care guvernează „economia spasmodică" a Occidentului duce la crearea concernelor multinaționale, expresie a imperialismului economic. În 1973, economistul Horacio Godoy socotea că totalul vînzărilor celor 140 de concerne multinaționale americane se ridică la 380 miliarde dolari — sumă mai mare decît produsul național brut al tuturor țărilor din lume, cu excepția S.U.A. și U.R.S.S. Multe societăți sînt prin ele însele mult mai puternice pe plan economic decît țările în care își impun dominarea. Potrivit comisiei financiare a Senatului american, care compara vînzările acestor societăți cu produsul național brut al diferitelor țări, „Ford" era mai puternic decît Austria, „Exxon" decît Danemarca, „I.T.T." decît Portugalia sau Peru.

Vă veți întreba, poate, ce legătură au marile monopoluri transnaționale și „economia spasmodică" cu calitatea vieții ? Ce legătură poate exista între solizii munți de bancnote „forte" și fragilitatea calității vieții ? Răspunsul l-am găsit într-un anunț de la mica publicitate tipărit de ziarul „New York Times", la rubrica „trecuri", în timpul crizei din 1929 : „Domn oferă drept plată șoferului de taxi care îl va duce pînă la Hampstead o găină. Șoferul îi va da rest două ouă, din care își va opri unul cu titlu de bacșiș". În noua sa carte „Ecospasm", publicată după „Șocul viitorului", Toffler, care citează anunțul de mai sus, scrie : „Banii și demența sînt două dintre marile teme ale literaturii occidentale. Azi, cînd grevele, marasmul, penuria și creșterea catastrofală a prețurilor ne asaltează din toate părțile, cînd profiturile fabuloase și șomajul își dispută prima pagină a ziarelor, cînd bursa se ambalează, cînd inflația și criza concurează la ocuparea primului loc, sistemul mondial (capitalist — n.n.) însuși pare a se confunda în demență... Trăim într-o economie schizofrenică, o economie care a pierdut contactul cu realitatea... Asistăm la o criză generală a industrialismului, o criză care răscolește deopotrivă bazele energetice, sistemele noastre de valori, structurile noastre familiale, instituțiile noastre, modurile noastre de comunicare, simțul spațiului și timpului nostru, epistemologia noastră și economia noastră". După Toffler, „ecospasmul" indică o economie pe marginea prăpastiei ce nu așteaptă decît convergența provocată de hazard a unor anumite evenimente critice care, pînă acum, n-au avut încă prilejul să se producă simultan.

Cum ar putea arăta efectul unei astfel de „convergențe a evenimentelor critice" și cum s-ar răsfrînge asupra calității vieții ? În viziunea lui Roberto Vacca, expusă în lucrarea sa „Sosirea vîrstei întunericului", acesta nu lasă să se întrevadă nici o nuanță de optimism în ce privește viitorul structurilor orînduirii capitaliste : „Proliferarea unor vaste sisteme va atinge dimensiuni critice, instabile și antieconomice, urmată de o prăbușire cel puțin la fel de rapidă ca expansiunea anterioară, fenomen însoțit de multiple catastrofe". El imaginează în lumea societății de consum prăbușiri în

---

Uneori, „viața de cîine" este mai bună decît o viață de om. În fața tăvii încărcate, parcă și răsfățatul patruped se întreabă : „Dar copiii lumii flămînde ?"

serie cumulîndu-se într-un dezastru total, comparabil cu tragicul moment din 1965 cînd electricitatea s-a întrerupt între Canada și New York, fapt care a fost însoțit de defectarea spontană și neașteptată a serviciilor de apă și telefoane și de o acută lipsă de benzină, fiecare dintre aceste anomalii antrenînd altele : ambuteiaje monstruoase pe șosele, epuizarea alimentelor, stoparea serviciilor spitalicești din cauza lipsei de apă, de oxigen și electricitate, amuțirea radioului și a televiziunii. Autorul prevestește, ca efect inevitabil al unei astfel de situații posibile în economia societății de consum, pieirea a milioane de oameni.

Acolo unde „calitatea vieții" pentru unii devine imposibilitatea vieții pentru alții

Tocmai în zilele cînd așterneam aceste pagini despre mult controversata calitate a vieții, am citit în ziarul vest-german „Frankfurter Rundschau" o cutremurătoare mărturie apărută sub titlul „Ultima libertate". Citez : „După cum relatează cercetătorul Paulo Lucena, un trib din jungla situată în vestul Braziliei a început să-și omoare noii-născuți ! De cînd omul alb pătrunde chiar și în ultimul colț al pădurii virgine pentru a exploata fără milă natura și a-i stoarce tot ceea ce-i aduce profituri, indienii nu mai întrevăd pentru ei nici o perspectivă de viitor... Pentru că nu vor ca urmașii lor să decadă, ajungînd în situația unor obiecte lipsite de drepturi, debarcate în coloniile albilor, unde tinerii să cerșească o muncă ocazională, iar fetele să se angajeze ca prostituate — actuala situație a indienilor din America Latină — ei preferă să-și ucidă copiii. Moartea le apără demnitatea... Actul disperării lor este expresia voinței de libertate, care, fără sentimentalism, ar putea fi considerată eroică".

Oricine se poate întreba ce legătură are acest disperat și fatal gest al indienilor Mayuruna față de descendenții lor cu „calitatea vieții". Dar tocmai despre asta este vorba. Despre ceea ce unii numesc „calitate", impunînd-o altora, cu forța, răsturnîndu-le cu brutalitate tradițiile, mutilîndu-le obiceiurile, stilul de viață, sufletul, în numele unei „civilizații" obligatorii. Jungla indienilor este acum străbătută de „jungla" buldozerelor și a colonilor albi care spintecă plămînii planetei, tăind de-a lungul a mii de kilometri „Transamazonianul iluziilor", cum descria ziarul „Le Monde" răscolitoarea răsturnare pe care construirea acestei autostrăzi o produce nu numai în ecosistemul din bazinul amazonian, ci și în viața celor ce sălășluiau acolo din vremuri imemorabile, ca și a acelora ce vin în valuri neîntrerupte cu speranța obținerii unei șanse în plus. Să ne înțelegem, nu este vorba aci de o pledoarie în sprijinul frînării progresului, ci de altceva : de necesitatea ca introducerea a ceea ce numim „civilizație" în zonele unde omul mai trăiește exact cum trăise cu mii de ani în urmă să nu se facă pe seama ignorării totale a cerinței de a se crea condițiile unei rezolvări raționale a problemelor umane, ca și a necesității de a se menține echilibrele naturale.

Altminteri se ajunge la episodul tragic al copiilor indienilor Mayuruna... „Sinuciderea colectivă a acestui trib de indieni — scrie în continuare ziarul — ne prezintă într-o lumină clară nu numai soarta indienilor din Brazilia, ci și aceea a indienilor din Paraguay și din anumite părți ale Boliviei, Perului și Americii Centrale. Ei sînt extirpați cu brutalitate, fie direct prin ofensiva grupurilor de „cercetători", de împuterniciți ai firmelor, coloni sau aventurieri ; fie indirect, sub apăsarea civilizației acestora. De pe acum, majoritatea indienilor mor

de gripă sau de pojarul contractat de la oamenii albi. Cine supraviețuiește devine „drojdia" societății, fără demnitate, fără drepturi, fără speranță. Acest asasinat în masă al indienilor durează de aproape patru sute de ani, constituind un adevărat genocid. Totuși, nimeni nu se interesează de acești „sălbatici" (care au format dintotdeauna o parte armonioasă a naturii, complet integrată ei — n.n.), cu excepția unor neputincioase organizații umanitare. Pentru cei în căutare de bogății naturale și terenuri fertile, ei reprezintă o piedică împovărătoare, iar pentru majoritatea catolicilor — niște „păgîni". Acum, cînd sînt obligați să sufere aceeași soartă rezervată cîndva indienilor nord-americani, nimeni nu se ridică în apărarea acestor «modești frați ai noștri». După ce soarta le-a fost pecetluită, ei sînt doar compătimiți de cititori și turiști, desigur, fereească sfîntul, fără remușcări !".

Zguduitoarea „solutie" pe care au ales-o indienii Mayuruna aminteste de răscolitoarea scrisoare trimisă de către șeful indian Seattle, în 1854, președintelui Statelor Unite, Franklin Pierce, în urma propunerii făcute de acesta de a cumpăra pămînturile indienilor în schimbul unei rezervații în care să li se „garanteze" toate drepturile. Scrisoarea lui Seattle este considerată astăzi drept unul dintre cele mai patetice documente despre relația om-natură :

„Oare cum puteți voi cumpăra sau vinde cerul, căldura pămîntului ? Ideea ni se pare stranie. Dacă noi nu sîntem proprietarii prospețimii aerului și ai susurului izvoarelor, cum adică voi să le puteți cumpăra ? Fiecare palmă din acest pămînt este pentru poporul meu sacră. Luciul cetinei de pin, riurile nisipoase, fiecare pală de ceață din desișul pădurilor, fiecare poiență și fiecare zumzet de insectă sînt sfinte în amintirile și în experiența poporului meu. Seva care urcă prin arbori duce cu ea amintirile omului roșu. Morții oamenilor albi își uită locurile unde s-au născut atunci cînd se duc să se plimbe printre stele. Morții noștri nu uită niciodată această glie minunată, deoarece ea este mama omului roșu. Așa că, atunci cînd Marele șef de la Washington ne trimite veste că vrea să ne cumpere pămînturile, cere de la noi mult prea mult. Marele șef ne trimite veste că ne va rezerva un colțișor unde să putem trăi între noi cum ne place. Că el va fi tatăl nostru, iar noi fiii lui. Dar pămîntul acesta e sfînt pentru noi. Apa aceasta scînteietoare care curge în piraie și riuri nu este numai apă, ci sîngele strămoșilor noștri... Murmurul ei este vocea tatălui tatălui meu..."

„Noi știm că omul alb nu ne poate înțelege datinile. Pentru el, o bucată de pămînt seamănă cu oricare alta, deoarece el este un străin care vine noaptea și smulge pămîntului cele ce-i sînt de trebuință. Pămîntul nu este pentru el fratele, ci dușmanul său, și, după ce l-a cucerit, se duce. El părăsește mormîntul strămoșilor săi fără nici o mustrare... El socoate că mama sa, glia, și fratele său, cerul, sînt lucruri ca oricare altele, de cumpărat, de jefuit, de vîndut ca niște oi sau ca niște perle scînteietoare. Poftele lui vor devora pămîntul și nu vor lăsa în urmă decît pustiul".

„Poate că eu nu înțeleg. Obiceiurile noastre sînt diferite de ale voastre. Imaginea orașelor voastre face rău ochiului omului roșu. Dar asta se datorește, poate, faptului că omul roșu este un sălbatic și nu pricepe... Aerul îi este scump omului roșu, deoarece toate ființele împart aceeași suflare. Omul alb se pare că nu ia în seamă aerul pe care îl respiră... Am văzut o mie de bizoni putrezind în prerie, lăsați acolo de omul alb care-i împușcase dintr-un tren în mers. Eu sînt sălbatic și nu înțeleg cum un fumegător cal de fier poate fi mai prețios decît bizonul pe care noi nu îl ucidem decît ca să trăim. Ce-ar însemna omul fără animale ? Dacă toate animalele ar dispărea, omul ar muri de o nemărginită însingurare a spiritului. Deoarece tot ce-i se întîmplă animalelor i se va întîmpla curînd omului. Toate lucrurile se leagă. Tot ce i se face pămîntului, se va face fiilor pămîntului. Cînd oamenii scuipă pămîntul, pe ei înșiși se scuipă. Noi știm cel puțin un lucru : pămîntul nu aparține omului,

„Consumă ! Consumă ! Nu lăsa pe mîine ce poţi consuma azi !" — sună, într-o formă sau alta, sloganurile publicitare ale societăţii de consum. Şi cei subnutriţi ? „N-au decît să nu se mai înmulţească !" — pretind cu cinism teoreticienii neomalthusianismului.

ei omul pămîntului. Toate lucrurile se leagă, ca sîngele care uneşte o familie. Toate lucrurile se leagă. Ceea ce i se face pămîntului, fiilor pămîntului li se va face. Nu omul a ţesut pînza vieţii. El nu este decît un fir. Tot ce el face acestei pînze, lui însuşi îşi face...".

Scrisoarea unui om născut cu o mie de ani în urmă

Teribilă şi înfricoşătoare scrisoare. Ea nu mai are nevoie de comentarii. Întocmai ca o altă scrisoare, aşternută pe hîrtie douăsprezece decenii mai tîrziu, de către şeful indienilor eschimoşi Capilanos, din Groenlanda, Dan George, şi adresată unui congres consacrat dezvoltării economice a Arcticei :

„M-am născut cu o mie de ani în urmă, într-o cultură a arcului şi săgeţii. Şi, în răstimpul unei jumătăţi de vieţi, m-am trezit în cultura epocii atomice, deşi de la arc şi săgeată la bomba atomică este o distanţă mai mare decît un drum pînă la Lună... Eu m-am născut într-o vreme cînd oamenii iubeau natura şi îi vorbeau ca şi cînd aceasta ar fi avut suflet... Apoi a început să vină lume. Din ce în ce mai multă lume, ca un val costogolitor, şi, deodată, m-am trezit în mijlocul veacului XX. M-am găsit eu şi poporul meu alunecînd în derivă în această nouă eră din care noi nu făceam parte. Înghiţiţi de mareea copleşitoare, învîrtindu-ne în cerc ca nişte prizonieri în rezervaţii minuscule, ruşinaţi pentru cultura noastră, pe care voi o luaţi în derîdere, nesiguri de personalitatea noastră şi de ţelul spre care ne îndreptăm. În răstimpul scurt al cîtorva ani mi-am văzut poporul trăindu-şi încă viaţa tradiţională... Din nefericire, ai mei supravieţuiau din energia agonizantă a unei culturi care, treptat, îşi pierdea elanul vital. N-am avut timp să ne adaptăm dezvoltării brutale care ne asaltă ; de aceea, se pare că am pierdut ceea ce posedam, fără ca ceva să fi fost pus în loc. Căci n-am avut timp să ne însuşim, încetul cu încetul, progresul secо-

lului XX și nici să-l digerăm. Oare puteți înțelege ce înseamnă să trăiești fără patrie? Știți oare ce înseamnă a trăi într-un cadru de viață urît? Asta deprimă omul, deoarece el trebuie să fie înconjurat de frumos, căci numai așa sufletul lui poate înflori... Oare știți voi ce înseamnă a nu avea nici o mîndrie pentru neamul tău, pentru familia ta, nici un respect de sine și nici o încredere în tine însuți? N-aveți cum s-o înțelegeți, deoarece niciodată n-ați încercat această amărăciune. Dar vreau să vă spun: Să nu facem caz de ziua de poimîine, căci cine știe ce ne va aduce mîine? Ne aflăm într-o rezervație, adică într-un loc unde se aruncă gunoaiele publice, iar sufletul și sentimentul frumosului ne-au fost furate... N-o să vă disprețuiesc paternalismul, dar să nu-mi oferiți pomană. Eu pot trăi și fără pomana voastră, dar nu voi putea trăi fără condiția mea umană. Fără ea, nu voi putea trăi... Ce vrem noi? Înainte de toate, să fim respectați, să simțim că poporul nostru este prețuit".

...Seattle spunea că „totul se leagă". Indienii Mayuruna își ucid pruncii pentru a-i scuti de pierderea demnității. Un înțelept eschimos, un inuit (om) se adresează celorlalți inuiți spunîndu-le că el și neamul lui nu pot trăi fără condiția umană. Ce pledoarii mai profund convingătoare pentru ceea ce se cere a fi calitatea vieții? Cînd vorbim despre dreptul inalienabil al tuturor popoarelor la autodeterminare, cînd în toate forurile internaționale cerem restabilirea respectului față de om și popoare, cînd spunem că nu putem admite încălcarea de către nimeni a demnității de om, rostim ca lege supremă o străveche și nedezmințită înțelepciune: omenia. Căci fără omenie, în sensul superior al eticii și echității, nu poate fi vorba de calitatea vieții.

★

Firește, în cuprinsul acestor pagini nu ne-am propus — și nici nu ne-am fi putut propune — o abordare completă a calității vieții, întrucît, practic, ea se intersectează astăzi cu toate marile probleme ale omenirii. De pildă, parcurgînd ceva mai departe capitolul „Omenirea refuză neantul", cititorul va putea singur sesiza cîte implicații are asupra calității vieții o problemă atît de gravă cum este cursa înarmărilor. Și nu mai puțin acuta problemă a subdezvoltării. Și cea a resurselor energetice. Și poluarea. Și... și...

Am dorit doar să aruncăm un fascicul de lumină asupra unui concept de largă circulație în lumea de azi, tocmai pentru a-i limpezi sensul adesea viciat de gîndirea burgheză, de cei care, pentru a estompa conținutul său umanist-revoluționar, se străduiesc să-l asocieze cu reclamele colorate ale societății de consum sau să-l acopere cu țipetele isterice ale „catastrofiștilor" cu conturi grase la bancă. Nu acestora le aparține dreptul de a se pronunța asupra calității vieții, împărțind cui și cît le convine „prăjitura", ci popoarelor care își construiesc sau aspiră să-și construiască o nouă viață, trăită frumos, demn, omenește — existența „cu pîine și trandafiri" pe care o prefigura întemeietorul comunismului științific.

Într-o frază rostită de tovarășul Nicolae Ceaușescu am găsit condensată esența întregii noastre politici față de om și calitatea vieții lui: **„Facem totul pentru a ridica omul, demnitatea sa, pentru ca omul să fie stăpîn pe propria sa soartă — dar, tocmai pornind de la aceste înalte îndatoriri față de om, de la faptul că avem obligația să acționăm pentru înălțarea omului, pentru a-l face să stea cu fruntea sus în fața semenilor săi, nu putem admite încălcarea de către nimeni a demnității de om".**

Sub iradierea umanismului revoluționar, făurit prin lupta condusă de comuniști, prezent în cugetul și faptele oamenilor muncii, personalitatea umană se afirmă tot mai puternic, odată cu afirmarea întregii națiuni. CALITATEA VIEȚII așa cum ne-o dorim — acea viață trăită frumos pe care ne-o construim — izvorăște din CALITATEA OMULUI.

Gîndul nostru scrutează timpul și peste un an, și peste zece, și peste o sută. Și, de aceea, semănăm grîu, plantăm în patria-grădină pomi și educăm un popor: spre a recolta nu numai o dată, nu doar de zece ori, ci de sute și sute de ori.

Ioan GRIGORESCU

Urmare din pag. 39

NOI LA '77

România în timpul războiului de independență

TERITORIU, POPULAȚIE

România era, la 1877, o țară cu o suprafață de 121 204 kmp și o populație de aproximativ 4,5 milioane locuitori, situîndu-se din acest punct de vedere pe locul opt între statele europene. Din punct de vedere teritorial-administrativ, era alcătuită din 33 de județe împărțite, la rîndul lor, în 164 de plăși. Existau 62 de comune urbane și 1 410 comune rurale. Aproximativ patru cincimi din populația țării locuia la sate. **Cel mai populat oraș al țării era Bucureștiul, care număra în 1878 peste 177 000 de locuitori** — cu 56 000 mai mult decît în anul 1859; îl urmau — conform recensămîntului din 1859 — orașele Iași (66 000 locuitori), Botoșani (27 000), Galați (26 000), Ploiești (26 000), Craiova (21 000), Brăila (15 000) etc. În Transilvania, potrivit datelor statistice din 1870, cele mai mari orașe erau: Arad (32 700 locuitori), Timișoara (32 200), Oradea (28 700), Brașov (27 800), Cluj (26 400).

CAPITALA ȚĂRII

În 1877, capitala țării se întindea pe o suprafață de 30 kmp (densitatea populației — 60 locuitori la hectar), **avea 90 de suburbii și 721 străzi:** (33% din străzi erau nepavate). Noaptea, orașul era luminat de 3 756 becuri cu gaz (introdus încă din 1871) și 1684 lămpi cu petrol (primul oraș din lume avînd străzile iluminate cu lămpi de petrol, în 1857).

Existau 20 323 edificii, din care 19 642 case de locuit. Între clădirile publice se remarcau palatul Universității și „Theatrul cel Mare", iar dintre edificiile particulare — casa Librecht (azi Casa universitarilor). Fiinșau 26 „o t e l e mari", între care „Grand Hotel de France" (care introdusese de curînd apa curentă în camere), 8 „otele mici", 5 gări, 11 cazărmi, 6 grădini publice, 12 spitale, 4 băi mari.

Capitala era încă de pe atunci cel mai important centru industrial al țării. Recensămîntul de la începutul anului 1878 atestă existența a 93 de fabrici și ateliere, între care 12 mori cu abur, 30 tăbăcării, 14 fabrici de seu, săpun, cleiuri, ulei și luminări, 14 fabrici de obiecte metalice, de trăsuri, turnătorii de fontă, de sobe și fierării, o fabrică de chibrituri, 17 fabrici de spirt, de bere și poverne etc. Printre cele mai mari întreprinderi se numărau Arsenalul și Pirotehnia armatei, Uzina de gaz aerian de la Filaret, Fabrica de zahăr de la Chitila, moara „Assan" etc. **„Bucureștiul** — scria în 1876 M. G. Obedenaru — **a devenit de cîțiva ani o pompă aspiratoare în ceea ce privește muncitorii, zilierii...".**

VIAȚA ECONOMICĂ ȘI SOCIALĂ

Caracterul de țară „eminamente agricolă" își găsea reflectare pe plan social în faptul că **țărănimea reprezenta peste 80 la sută din populație. Cu toate acestea, pămîntul pe care ea îl deținea depășea cu puțin 30 la sută din întreaga suprafață cultivabilă, în timp ce moșierimea care reprezenta numai 0,1 la sută din numărul locuitorilor, stăpînea 61 la sută din terenul agricol.** Această stare de lucruri era agravată de faptul că — așa cum arăta C. Dobrogeanu-Gherea — prin reforma agrară din 1864, *„țăranii au primit pămînt puțin, absolut neîndestulător pentru formarea unei gospodării țărănești, au primit pămîntul cel mai prost — nisipuri, luturi, ripi..."*.

Lipsa inventarului agricol **(o statistică din 1873 releva existența a 223 496 pluguri, adică un plug la circa trei familii țărănești)**, ca și a animalelor de lucru silea pe țărani să se îndatoreze la moșieri și arendași. *„La noi* — scria militantul socialist Nicolae Codreanu la 31 martie 1877 — *enorma majoritate, 90 la sută din improprietăriți, și-au vîndut pe 4—5 ani înainte toată munca cît o pot face în timpul prielnic al agriculturii. Dintr-o sută de gospodari țărani, abia 15 își plătesc dările fără a fi siliți să-și vîndă pămîntul cu care au fost improprietăriți sau vitele trebuincioase agriculturii"*. Lipsurile de tot felul, sărăcia, cruntă exploatare au determinat lungul șir al acțiunilor revendicative țărănești, care au culminat cu răscoalele din anii 1888 și 1907.

★

Deceniile care au urmat Unirii s-au caracterizat printr-un ritm viu de creștere industrială, **între 1866—1878 numărul întreprinderilor industriale sporind de 2,5 ori.** Potrivit anchetei industriale din anii 1901—1902, 85 de întreprinderi considerate mari — avînd un capital de peste 50 000 lei și mașini perfecționate, utilizînd munca a peste 25 de lucrători — fiinșau dinainte de anul 1878. Semnificativă apare sporirea producției petroliere : în 1877 s-au extras 15 100 tone țiței, de peste trei ori mai mult decît în 1864. În perioada 1864—1878, numărul rafinăriilor a sporit de la 6 la 20.

Rețeaua feroviară a țării însuma în 1877 o lungime de peste 1 200 km. Reamintim că în 1869 fusese dată în folosință cea dintîi linie de cale ferată română pe distanța București — Giurgiu. În 1877 au loc la Iași primele încercări de folosire a telefonului... la un an de la inventarea sa. (Ziarul **„Curierul"**).

Acest ritm de creștere a industriei nu putea urni însă România din nivelul de țară subdezvoltată. În acest sens, revista „Curierul financiar" conchidea : *„Dacă alăturea cu bogăția agricolă și minerală România ar avea puterea industriei, ar putea pe drept cuvînt să treacă printre țările cele mai avansate ale Europei. Din lipsa industriei, România este birnica tuturor națiilor"*.

Ramura preponderentă a economiei naționale era agricultura, care producea cea mai mare parte a venitului național ; aici era ocupată peste 80% din populația activă.

Această trăsătură a economiei românești își afla o sugestivă reflectare în structura comerțului exterior. În 1877, România a exportat produse în valoare de **141 081 100 lei**, predominînd produsele cerealiere (58%), animalele vii și produsele animaliere (aproape 22%), fructele, legumele (4,2%) ; în schimb, valoarea metalelor și fabricatelor metalice trecea cu puțin peste 1%. Valoarea importului s-a cifrat în același an la **335 548 999 lei** ; precumpăneau metalele și fabricatele metalice

(aproape 30%), textilele (peste 24%), încălțămintea etc.

★

În a doua jumătate a veacului trecut, clasa muncitoare se afirmă tot mai puternic pe arena socială. **Dacă în anul 1860 numărul lucrătorilor salariați depășește cifra de 100 000, la sfîrșitul secolului se ridică la aproape 300 000.** Desfășurarea producției industriale în condițiile unei dotări tehnice rudimentare, împletirea metodelor capitaliste de exploatare cu cele feudale, inexistența legislației muncii au fost factori care au determinat ca exploatarea muncii în industrie să îmbrace forme dintre cele mai acute. Durata zilei de lucru ajungea uneori pînă la 16 ore, munca era istovitoare, în timp ce cuantumul salariilor, și așa scăzut, era mult diminuat de un întreg cortegiu de amenzi și rețineri.

Toate acestea au determinat ridicarea timpurie și cu deosebită combativitate a proletariatului român la luptă. **În primăvara lui 1877 se împliniseră 31 de ani de la înființarea celei dintîi organizații muncitorești — aceea din Brașov**; pînă în anul proclamării independenței de stat mai luaseră ființă peste 60 de organizații profesionale, se editaseră 4 ziare muncitorești. **În anul 1872 a fost creată Asociația generală a tuturor lucrătorilor din România.** În anii următori, organizarea clasei muncitoare va cunoaște o evoluție continuu ascendentă, marcată de crearea cercurilor și cluburilor muncitorești și apoi a Partidului Social-Democrat al Muncitorilor din România (1893).

★

Înglobînd circa 4 300 mari proprietari, moșierimea deținea aproximativ 6 milioane de hectare de teren agricol și, prin aceasta, puternice poziții în economia și în viața politică a țării. Burghezia, legată de industrie, comerț, operațiunile bancare, se dezvoltă numeric și ca forță economică, apropiindu-se treptat de moșierime, căreia îi făcea, pe plan politic mai ales, o serie de concesii, urmărind în esență apărarea intereselor de clasă comune.

ARMATA

Armata permanentă era constituită din unități de infanterie (de linie), cavalerie (roșiori), artilerie, geniu, marină etc.; stagiul militar era de 4 ani. **Armata teritorială**, alcătuită din trupele de dorobanți („curcani") și călărași, era compusă din tineri ce făceau serviciul militar cu schimbul, o săptămînă din patru, timp de 6 ani. **Milițiile** se recrutau dintre tinerii între 21 și 29 de ani care nu fuseseră incorporați în armata permanentă sau teritorială și din rezerviștii între 29 și 37 de ani. **Garda orășenească** se compunea din bărbați între 30 și 40 de ani locuind în orașe; ei asigurau paza orașelor în caz de război, putînd fi folosiți și în lupte în eventualitatea unui război pe teritoriul național. Din același corp făceau parte și **„gloatele"**, alcătuite din locuitorii satelor însărcinați cu paza localităților rurale.

● **Efectivul total al trupelor mobilizate la 1877** a fost de circa **100 000 de ostași și ofițeri**, din care efectivul armatei operative — 58 700.

● La război, România a participat cu două «corpuri de armată»:

— **Armata de operații** — destinată să acționeze dincolo de Dunăre — compusă din 41 batalioane, 32 de escadroane, 18 baterii și 5 companii de geniu și pontonieri, însumînd circa 38 000 oameni, 108 tunuri, 7 000 cai.

— **Corpul de observație** — destinat să apere frontiera dunăreană — compus din 10 batalioane, 8 escadroane, 11 baterii, însumînd 10 000 oameni, 74 tunuri, 1 400 cai.

● În august 1877, trupele române reprezentau **jumătate din efectivul armatelor aliate de la Plevna.**

SISTEMUL ELECTORAL

Reglementat prin prevederile Constituției din 1866, sistemul parlamentar bicameral reflecta gravele inechități sociale ale vremii.

Adunarea Deputaților era alcătuită din 157 de deputați, pentru a căror alegere corpul electoral era împărțit, în funcție de venituri, în patru colegii. *În timp ce primele trei colegii, din care făceau parte aproximativ 24 000 de cetățeni — mari proprietari funciari, industriași, comercianți etc. — alegeau direct 124 de deputați, imensa majoritate a electoratului — circa 600 000 de cetățeni — cuprinsă în colegiul al IV-lea, trimitea în parlament, prin vot indirect, doar 33 de deputați.*

Senatul era alcătuit din 76 de senatori, parte din ei „de drept". În vederea alegerii senatorilor, pentru o perioadă de 8 ani, alegătorii — numai cetățenii care posedau averi însemnate — erau împărțiți în fiecare județ în două colegii, care alegeau cîte un senator. Puteau fi aleși senatori doar cetățenii cu un venit anual care se ridica la importanta cifră de 800 de galbeni.

VIAȚA POLITICĂ

Viața politică a țării era dominată, la 1877, de două mari partide politice care își disputau puterea, succedîndu-se la cîrma țării. În **partidul liberal**, de guvernămînt — reprezentant al burgheziei, avînd însă influență și în unele cercuri ale moșierimii mici și ale intelectualității — cele mai proeminente personalități erau: C. A. Rosetti, I. C. Brătianu, Mihail Kogălniceanu, Ion Ghica ș.a. Cele mai importante organe de presă ale partidului erau „Românul" și „Telegraful".

Partidul conservator, de opoziție — reprezentant al moșierimii mari și mijlocii — număra printre fruntașii săi politici pe Lascăr Catargiu, Vasile Boerescu, P. P. Carp, Titu Maiorescu, Th. Rosetti etc. Principalele organe de presă erau „Timpul" și „Presa".

În deceniul al optulea, **mișcarea noastră socialistă străbate un drum ascendent**; încă de la începutul anilor '70 se creaseră primele cercuri socialiste secrete la Iași și București. În anii următori, prin eforturile susținute ale unor militanți neobosiți — ca Eugen Lupu, Nicolae Codreanu, Al. S. Trușcă, C. D. Gherea, C. Stăuceanu, C. I. Istrati, Ioan și Gh. Nădejde — cercurile socialiste s-au consolidat, paralel cu înjghebarea de noi nuclee socialiste la Ploiești, Galați, Brăila, Tg. Jiu. În anul 1878 s-au făcut eforturi susținute pentru centralizarea mișcării și constituirea unei „Societăți social-democratice române". În cadrul mișcării socialiste are loc un tot mai accentuat proces de clarificare ideologică în sens marxist, care avea să se contureze prin elaborarea, în anul 1886, a primului program revoluționar marxist din țara noastră.

STAREA SANITARĂ

În întreaga țară practicau 411 medici, 73 licențiați în medicină, 57 de veterinari, 295 farmaciști, 573 moașe cu diplomă. Așadar, **un medic revenea la 5 770 de locuitori**; aproape un sfert din cadrele medicale erau concentrate în Capitală, numeroase zone ale țării fiind complet lipsite de asistență sanitară.

Prin durata medie a vieții — de 35,5 ani — și indicele foarte ridicat al mortalității (în anii 1873—1874 acesta a depășit indicele natalității), România se situa printre țările europene cu cea mai precară stare sanitară.

ÎNVĂȚĂMÎNTUL

În 1877 funcționau 2 402 școli cu 119 015 elevi și studenți (2,7 la sută din populația țării) și 4 486 cadre didactice. Plaga analfabetismului era copleșitoare. Potrivit datelor statistice din 1890, **mai puțin de 30 la sută din tineretul de vîrstă școlară urma cursurile școlare. Circa 80,3% din locuitorii în vîrstă de peste 15 ani nu știau să scrie și să citească.**

LITERATURA

În anul războiului de independență, **Mihai Eminescu** avea 27 de ani ; pînă la această vîrstă scrisese „Ce-ți doresc eu ție, dulce Românie", „Venere și Madonă", „Epigonii", „Călin", „Împărat și proletar", „Sărmanul Dionis" și alte capodopere. **Vasile Alecsandri**, care număra 56 de ani, scrisese printre altele „Chirița în Iași" și „Chirița în provincie", „Doine și lăcrămioare", „Mărgăritare" etc. **Ion Creangă** (40 de ani) încredințase de acum tiparului „Soacra cu trei nurori", „Capra cu trei iezi" ș.a. **Ion Luca Caragiale** (25 de ani) publica în revista „Claponul", în chiar anul războiului, o serie de schițe. **Bogdan Petriceicu Hasdeu** (40 de ani) publicase „Răzvan și Vidra", **Alexandru Odobescu** (43 de ani) scrisese „Mihnea Vodă cel Rău", „Doamna Chiajna" și „Pseudokineghetikos", iar **Ioan Slavici** (29 de ani) tipărise deja nuvele și piese de teatru („Fata de birău", „La crucea din sat") ce anunțau prozatorul viguros din „Mara", „Moara cu noroc" și „Pădureanca". Începuse a se afirma **Alexandru Macedonski** (23 de ani), care publicase în 1872 placheta de versuri „Prima verba". Cîmpul criticii literare era dominat de personalitatea lui **Titu Maiorescu** (37 de ani).

● Poeții și scriitorii vremii au chemat cu înflăcărare la încordarea voințelor și energiilor pentru a apropia ceasul mult rîvnitei victorii. Este tocmai ceea ce a conferit multor creații ale epocii un larg răsunet, perenitate. Fără a avea pretenția de a epuiza șirul creatorilor epocii care prin mijloace literare au îmbărbătat, întărind convingerea în izbîndă, trebuie să amintim pe **Vasile Alecsandri, Alexandru Macedonski, Barbu Ștefănescu Delavrancea, George Sion, George Barenzi, N. Scurtescu, Iacob Negruzzi, Al. Pelimon, Nicolae Pruncu, Grigore Bengescu, N. T. Orășanu, V. D. Păun, I. P. Bancov, Pantazi Ghica, B. P. Rădulescu, D. C. Pleșoianu, Sava N. Șoimescu, C. C. Aslan, Z. Antinescu, D. Petrino, N. Predescu** ș.a.

Poeții și scriitorii români din Transilvania, Banat și Bucovina s-au integrat în rîndul lor larg curent de sprijinire a luptei pentru independență ; în pofida ostilității autorităților habsburgice, **Iosif Vulcan, Petre Dulfu, Basiliu Michail Lazăr, P. Botaș, Teochar Alexi, Scipione Bădescu, Zaharia Boiu** și alții au elogiat vitejia ostașilor români pe cîmpurile de bătălie, subliniind că jertfa lor eroică nu era zadarnică.

MUZICA

În epoca războiului de neatîrnare apar peste 100 de compoziții muzicale glorificînd vitejia românească. Cele mai cunoscute lucrări aparțin compozitorilor **Ciprian Porumbescu** („Peneș Curcanul"), **Grigore Ștefănescu** („Uvertura" la piesa „Peste Dunăre"), **Eduard Caudella** („Marșul 1877" din opera „Oltenca"), **Gavriil Musicescu** („Imn"), **Emil Lehr** („Triumful României"), **Grigore Ventura** („Hora vînătorului"), **Ludwig Wiest** („Asaltul Plevnei" și „Marșul victoriei"), **Eduard Hübsch** (marșurile

„Smirdan", „Paza Dunării", „Bravii noștri" etc.), **Ion Capelleanu** („La Rahova"), **Gh. Thânăsescu** („Hora armatei române"), **Gh. A. Dinicu** („Mazurca dorobanților"), **Tudor Georgescu** („Hora de la Grivița" și „Hora ostașilor români").

ARTA PLASTICĂ

Pictorii epocii slujesc și ei cu arma penelului cauza neatîrnării naționale. Mulți dintre ei însoțesc armata la sudul Dunării, imortalizînd pe pînzele lor chipuri, scene de luptă, crîmpeie ale vieții de front. Printre aceștia : **Nicolae Grigorescu** (39 de ani) („Dorobanțul", „Gornistul", „În tabără", „Călărași", „Cercetași bulgari", „În recunoaștere", „Convoi de prizonieri turci", „Spionul", „Roșiorul", „Ofițer rus călare", „Cazacul", „Atacul de la Smirdan" etc.), **Sava Henția** (29 de ani) („Trecerea trupelor române pe podul de peste Dunăre de la Corabia", „În tabără", „Ostași la odihnă", „Transport de provizii pe front", „Prima lovitură de tun", „Bivuac", „Soldați jucînd hora", „Roșiorul", „Prizonierii turci", „O familie de bulgari în fața casei", „Întîlnirea" etc.), **Carol Popp de Szathmary** (65 de ani) („Tabără de dorobanți", „Tunari", „Cerchez", „Scenă de război", „Turci la fîntînă", „Cazac" etc.), **G. D. Mirea** (23 de ani) („Oștean căzut", „Roșiori călare", „Corturi sanitare", „Soldați în tranșee", „Dorobanți la atac", „Soldați popsiți la cișmea" etc.).

În anul proclamării independenței, **Gheorghe Tattarescu** avea 59 de ani, **Theodor Aman** — 46, **Ion Andreescu** — 27, **Mișu Popp** — 50 etc.

TEATRUL

Actorii vremii, printre care se numărau binecunoscuții Matei Millo, Mihail Pascaly, Eufrosina Popescu, Gr. Manolescu, Raluca Stavrescu, Constantin Dimitriade, Frosa Sarandi, Ștefan Iulian, soții Theodorini și atîția alții, au dat numeroase spectacole în beneficiul armatei și al soldaților răniți. Pe afișele anului, două nume noi : Aristizza Romanescu și Constantin Nottara.

ȘTIINȚA

România acelor ani se putea mîndri cu savanți de incontestabil prestigiu în variate domenii ale științei : **Emanuel Bacaloglu** (fizică), **Ștefan Micle** (chimie), **Grigore Cobălcescu, Grigore Ștefănescu** (geologie-geografie), **Dimitrie Brîndză, Anastasie Fătu, Pavel Vasilei** (biologie și științele naturii), **Ion Ghica, Petre S. Aurelian, Alexandru D. Xenopol** (economie politică), **Timotei Ciparia** (filologie), **Mihail Kogălniceanu, Bogdan Petriceicu Hașdeu, Alexandru Odobescu, Grigore Tocilescu, August Treboniu Laurian** (istorie), **Vasile Conta** (filozofie) ș.a.

PRESA

Apăreau circa 100 de ziare și reviste. Cele mai cunoscute ziare : „Românul", „Telegraful", „Presa", „Timpul", „Resboiul", „Curierul", „Dorobanțul", „România liberă", „Steaua României", „Reforma", „Curierul de Galați", „Gazeta Transilvaniei", „Telegraful român" : dintre reviste se remarcau : „Convorbiri literare", „Columna lui Traian", „Familia", „Albina Carpaților", „Globul", „Curierul financiar". Un fapt semnificativ pentru dezvoltarea presei noastre, pentru interesul cu care era ea așteptată datorită marilor evenimente ale anului : **tirajul de 30 000 de exemplare — cel mai ridicat de pînă atunci — pe care l-a atins ziarul „Resboiul".**

Lt. col. Constantin CAZANIȘTEANU
Silviu ACHIM

DRAPELELE STATELOR LUMII

ROMÂNIA

AFGANISTAN

ANDORRA

AFRICA DE SUD

ANGOLA

ALBANIA

ARABIA SAUDITĂ

ALGERIA

ARGENTINA

AUSTRALIA

BAHREIN

AUSTRIA

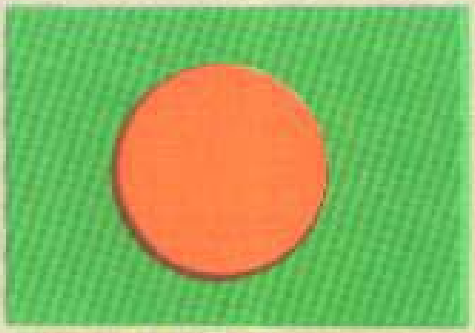

BANGLADESH

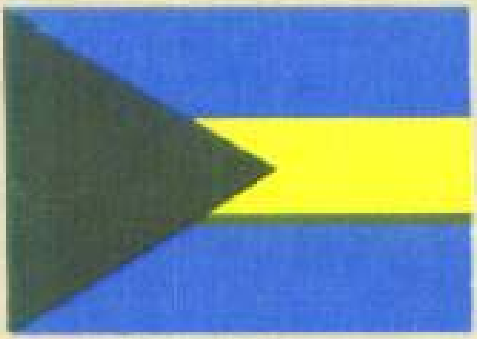

BAHAMAS

BARBADOS

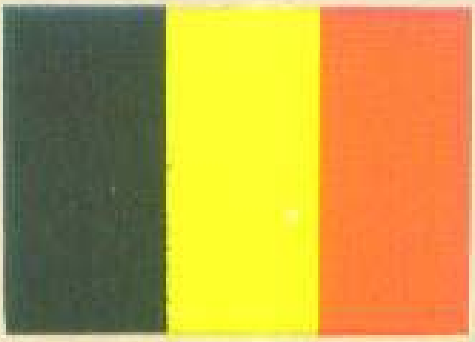

BELGIA

BENIN

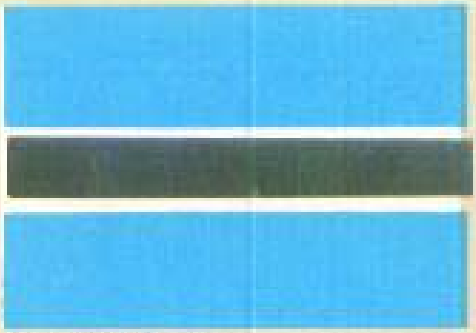

BOTSWANA

BHUTAN

BRAZILIA

BIRMANIA

BULGARIA

BOLIVIA

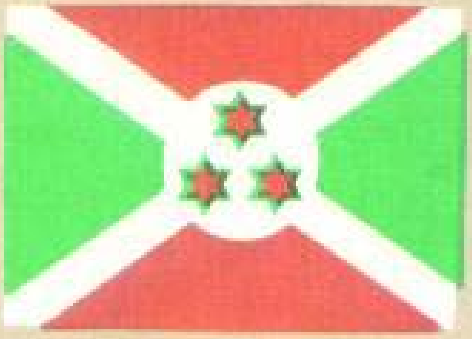

BURUNDI

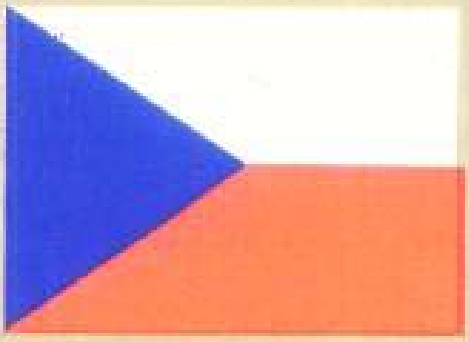

CEHOSLOVACIA

CAMERUN

IMPERIUL
CENTRAFRICAN

CANADA

CHILE

CAPUL VERDE

R.P. CHINEZĂ

CIAD

CIPRU

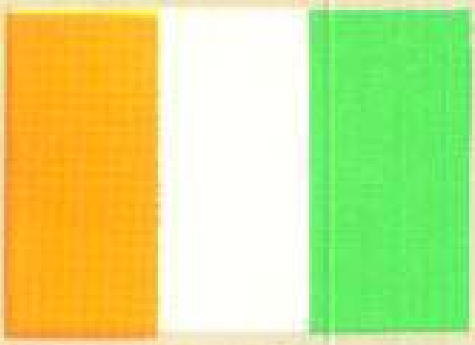

COASTA DE FILDEŞ

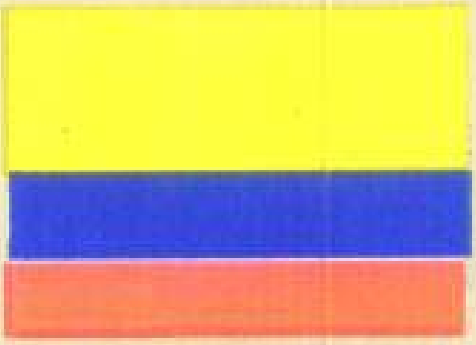

COLUMBIA

COMORE

CONGO

DANEMARCA

R.P.D. COREEANĂ

REPUBLICA DOMINICANĂ

COSTA RICA

ECUADOR

CUBA

EGIPT

ELVEȚIA

FILIPINE

EMIRATELE ARABE UNITE

FINLANDA

ETIOPIA

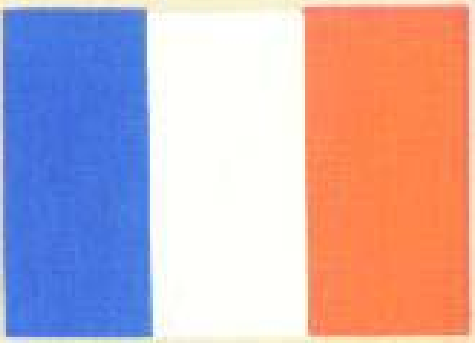

FRANȚA

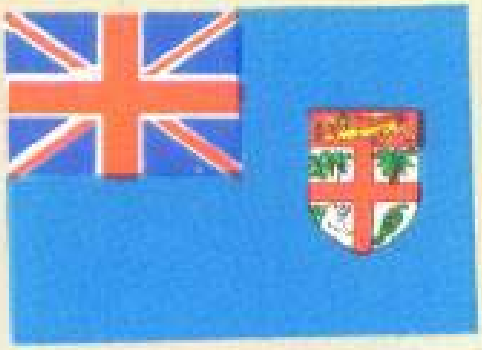

FIJI

GABON

GHANA

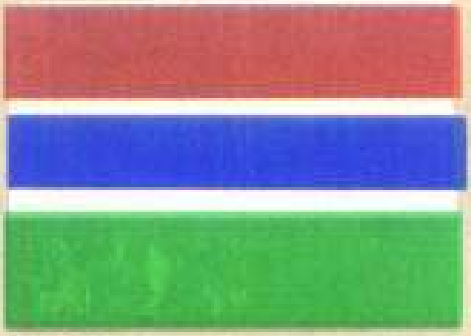

GAMBIA

GRECIA

R.D. GERMANĂ

GRENADA

R.F. GERMANIA

GUATEMALA

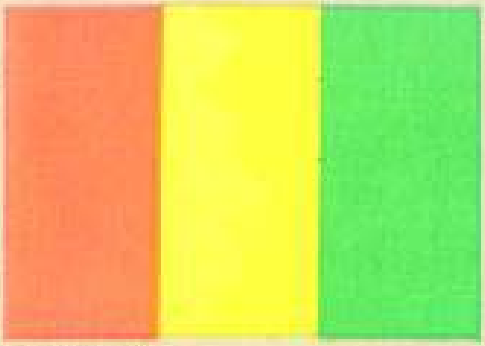

GUINEEA

GUINEEA-BISSAU

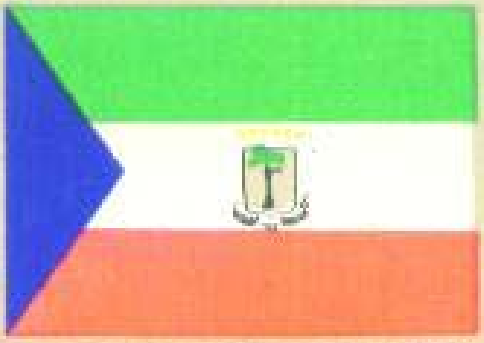

GUINEEA ECUATORIALĂ

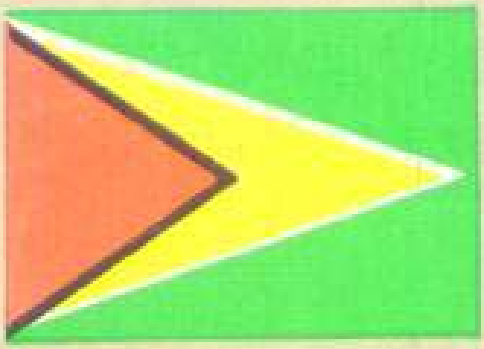

GUYANA

HAITI

HONDURAS

IRAK

INDIA

IRAN

INDONEZIA

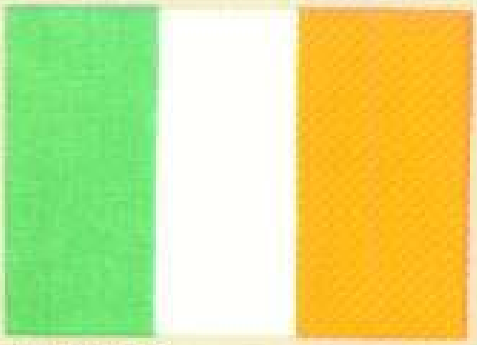

IRLANDA

IORDANIA

ISLANDA

ISRAEL

JAPONIA

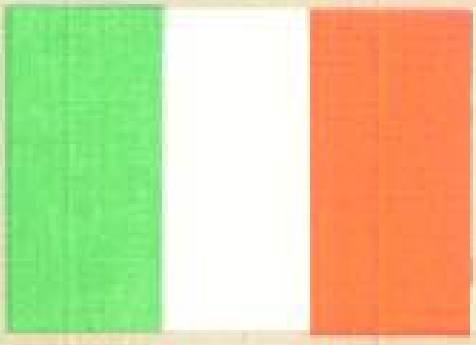

ITALIA

KAMPUCHIA DEMOCRATĂ

IUGOSLAVIA

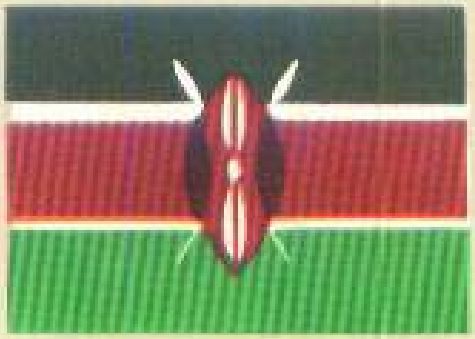

KENYA

JAMAICA

KUWEIT

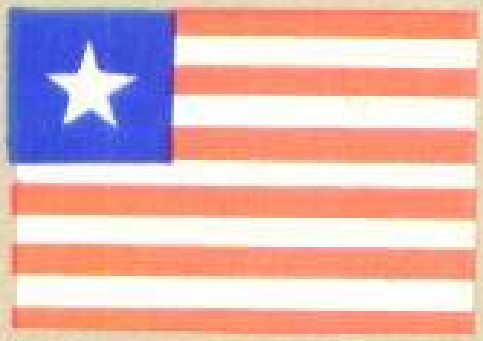

LIBERIA

LAOS

LIBIA

LESOTHO

LIECHTENSTEIN

LIBAN

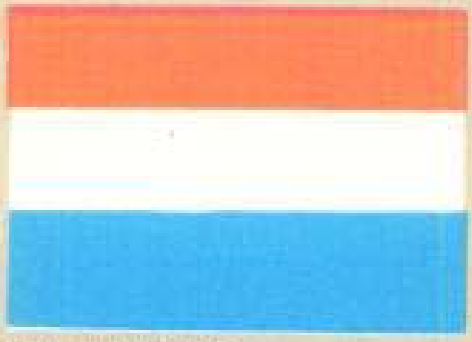

LUXEMBURG

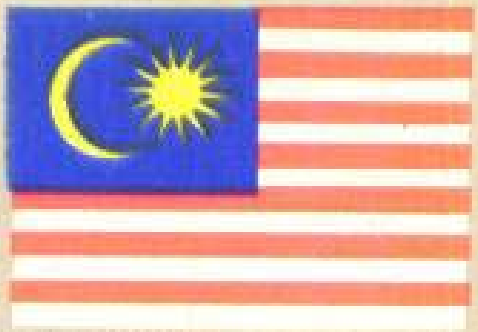

MALAYEZIA

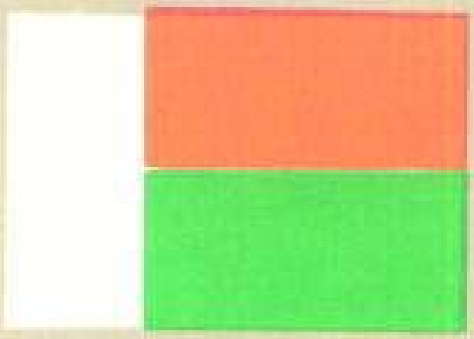

MADAGASCAR

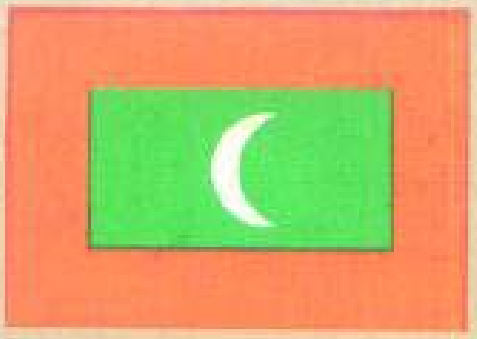

MALDIVE

MALAWI

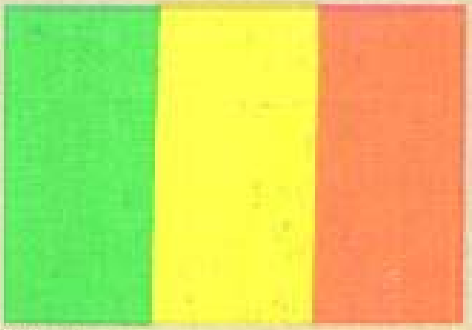

MALI

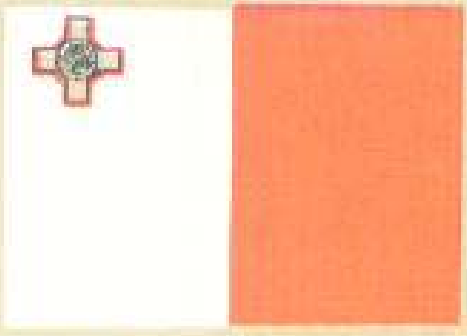

MALTA

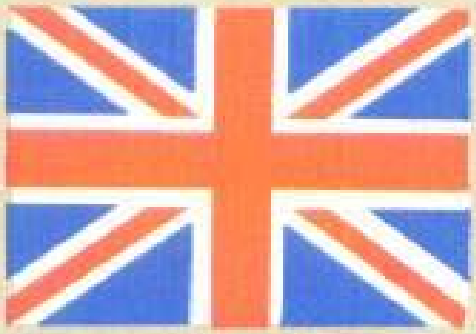

MAREA BRITANIE

MAURITIUS

MEXIC

MAROC

MONACO

MAURITANIA

MONGOLIA

MOZAMBIC

NIGER

NAURU

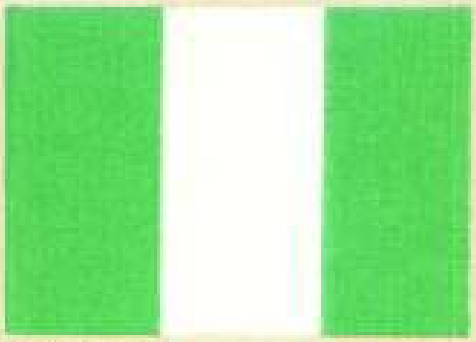

NIGERIA

NEPAL

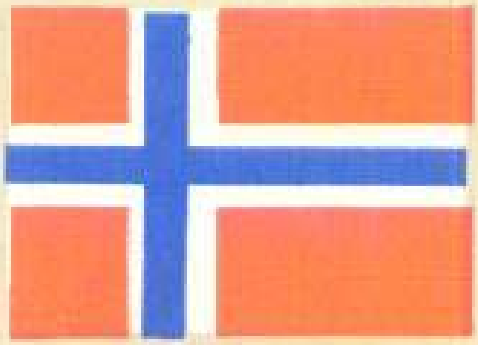

NORVEGIA

NICARAGUA

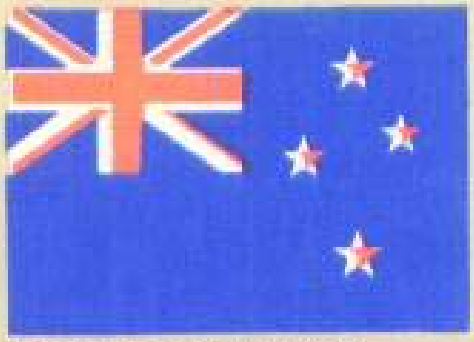

NOUA ZEELANDĂ

PANAMA

OLANDA

PAPUA — NOUA GUINEE

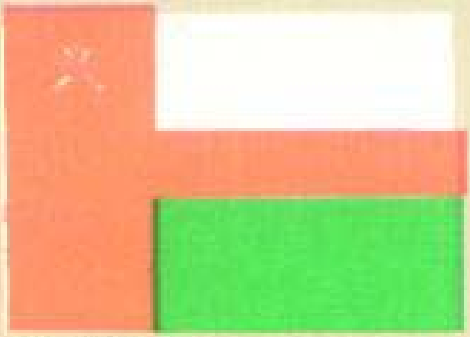

OMAN

PARAGUAY

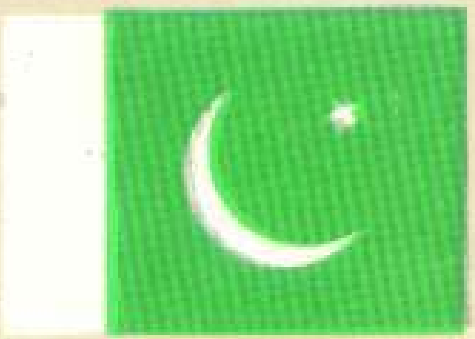

PAKISTAN

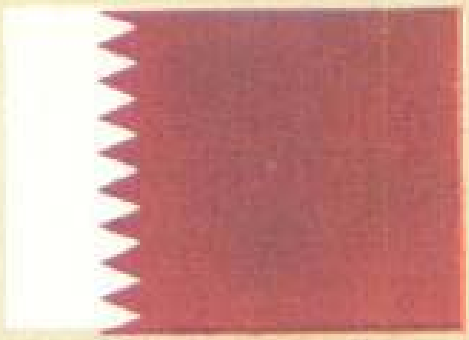

QATAR

PERU

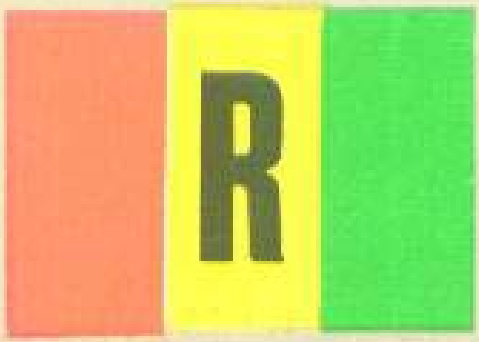

RUANDA

POLONIA

SALVADOR

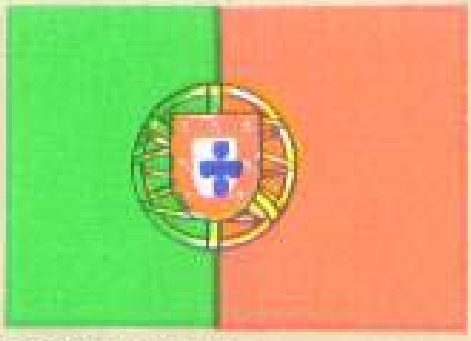

PORTUGALIA

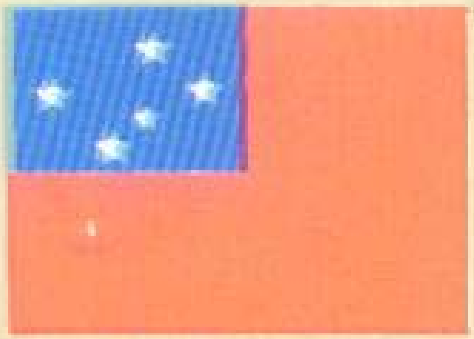

SAMOA DE VEST

SEYCHELLES

SAN MARINO

SIERRA LEONE

SAO TOMÉ ŞI PRINCIPE

SINGAPORE

SENEGAL

SIRIA

SOMALIA

SUDAN

SPANIA

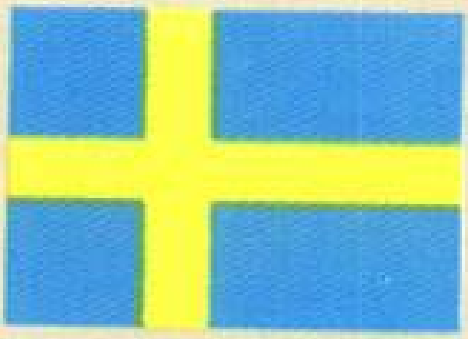

SUEDIA

SRI LANKA

SURINAM

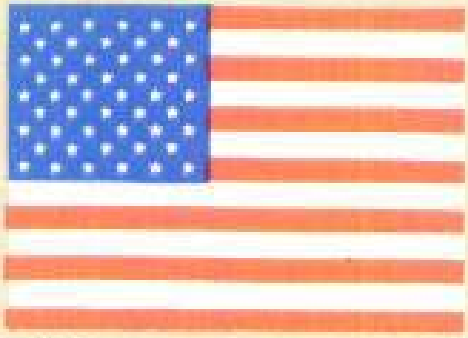

S.U.A.

SWAZILAND

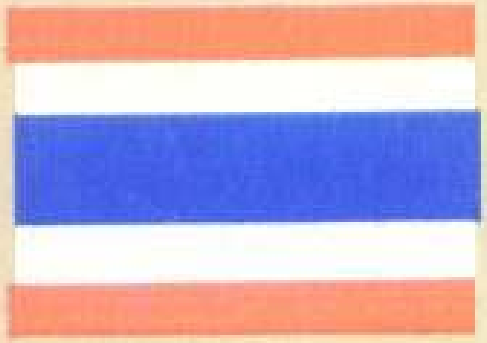

TAILANDA

TANZANIA

TOGO

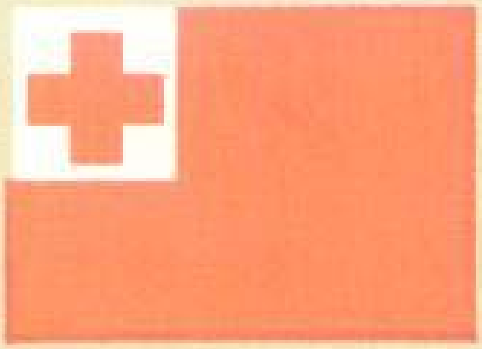

TONGA

TRINIDAD-TOBAGO

TUNISIA

U.R.S.S.

TURCIA

URUGUAY

UGANDA

VATICAN

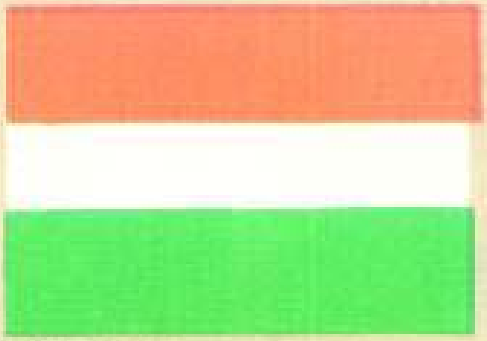

UNGARIA

VENEZUELA

VIETNAM

R.D.P. YEMEN

VOLTA SUPERIOARĂ

ZAIR

R.A. YEMEN

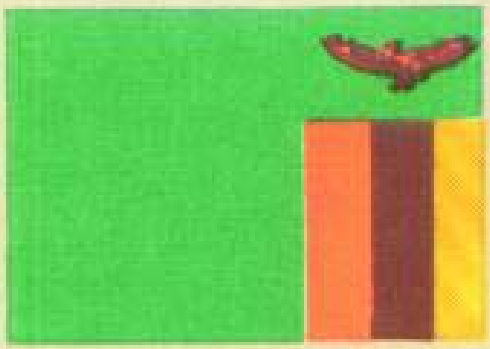

ZAMBIA

O.N.U.